

รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. เรื่อง

“ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย”

คำนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๙ โดยได้กำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปี ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ทั้งนี้ การสร้างการรับรู้ความเข้าใจในแนวคิดและกรอบแนวทางการพัฒนาที่กำหนดภายใต้แผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ รวมถึงความเชื่อมโยงจากยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี มาสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดภายใต้ระยะเวลา ๕ ปีที่จะนำไปสานต่อในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในระยะยาว ๒๐ ปีตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติให้กับภาคีการพัฒนาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนในสังคมตระหนักและให้ความสำคัญต่อเป้าหมายการพัฒนาทั้งในระยะปานกลางและระยะยาวของประเทศร่วมกัน จะก่อให้เกิดพลังในการร่วมมือกันขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ดังนั้น สศช. จึงได้กำหนดให้การประชุมประจำปี ๒๕๖๐ มีรอบสาระสำคัญเกี่ยวกับขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไปสู่การปฏิบัติในปีแรกและปีต่อไป ไปภายใต้ช่วงเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งในที่สุดแล้วจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีได้

ทั้งนี้ การประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. จะเป็นเวทีที่มุ่งสร้างความรู้เข้าใจให้กับสาธารณชนเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไปสู่การปฏิบัติภายใต้ประเด็นการพัฒนาหลัก/สำคัญที่กำหนดภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี รวมถึงระดมความเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางและกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และประเด็นการพัฒนาสำคัญในมิติต่างๆ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ที่จะส่งผลให้การแปลงแผนพัฒนาฯ สู่การปฏิบัติเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง โดยจัดขึ้นที่ศูนย์การประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี มีผู้เข้าร่วมประมาณ ๒,๙๐๐ คน ประกอบด้วย คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ผู้นำภาคประชาสังคมและผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปที่ให้ความสนใจ

ในการนี้ สำนักงานฯ ได้ประมวลจัดทำเอกสารสรุปผลการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ฉบับนี้ขึ้น เพื่อให้ผลการประชุมดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งเป็นการเผยแพร่ผลการประชุมสู่สาธารณะต่อไป ทั้งนี้ สำนักงานฯ ใคร่ขอขอบคุณในความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านที่ได้ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์และส่งผลให้การประชุมบรรลุผลตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สิงหาคม ๒๕๖๐

คำนำ

สารบัญ

สรุปผลการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช.

๑

พิธีเปิดการประชุม

คำกล่าวรายงาน ของ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ (นายปรเมธี วิมลศิริ)

๑๑

คำกล่าวเปิดการประชุม และปาฐกถาพิเศษ ของ นายกรัฐมนตรีและ
หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

๑๓

สรุปการนำเสนอในการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช.

๒๐

เรื่อง “ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย”

โดย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย ๖ กลุ่ม

กลุ่มที่ ๑ : การเพิ่มศักยภาพคนไทยเพื่ออนาคตประเทศไทย

๒๙

กลุ่มที่ ๒ : การพัฒนาและการใช้นวัตกรรมเพื่ออนาคตประเทศไทย

๓๖

กลุ่มที่ ๓ : การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่เพื่ออนาคตประเทศไทย

๔๙

กลุ่มที่ ๔ : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์เพื่ออนาคตประเทศไทย

๖๙

กลุ่มที่ ๕ : การพัฒนาภาครัฐดิจิทัลเพื่ออนาคตประเทศไทย

กลุ่มที่ ๖ : การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ ภาค และเมืองเพื่ออนาคตประเทศไทย

๙๐

สรุปผลความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช.

๙๙

สรุปผลการประชุมประจำปี
๒๕๖๐ ของ สศช.
“ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒
สู่อนาคตประเทศไทย”

“ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย”

๑

ข้อเท็จจริง

๑.๑ เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐ สศช. ได้จัดการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ เรื่อง “ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย” ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นเวทีสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และระดมความเห็นร่วมกันจากทุกภาคส่วน เกี่ยวกับการขับเคลื่อนประเด็นพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่เชื่อมโยงไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประมาณ ๒,๙๐๐ คน

๑.๒ การประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. มีกิจกรรมสำคัญ ได้แก่

๑.๒.๑ การจัดนิทรรศการเรื่อง นวัตกรรม หัวใจการขับเคลื่อนประเทศสู่อนาคต โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อแสดงผลงานความสำเร็จของการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และพื้นที่

๑.๒.๒ การประชุมระดมความเห็น แบ่งเป็น ช่วงเช้า เริ่มด้วยการกล่าวรายงานของ ดร.ปรเมธี วิมลศิริ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จากนั้นเป็นการกล่าวเปิดการประชุม และแสดงปาฐกถาพิเศษของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและการนำเสนอเรื่อง “ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศ” โดย สศช. ขณะที่ช่วงบ่าย เป็นการระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย ๖ กลุ่ม เพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนและประเด็นการพัฒนาเชิงบูรณาการในมิติต่างๆ ที่มีลำดับความสำคัญสูง ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ : การเพิ่มศักยภาพคนไทยเพื่ออนาคตประเทศไทย

ผู้นำเสนอประกอบด้วย นางชุตินา งามสุพรรณ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นายอิสระ ว่องกุศลกิจ ประธานกรรมการกลุ่มมิตรผลและหัวหน้าทีมภาคเอกชน คณะทำงานประชารัฐเพื่อสังคม ดร.อนุสรณ์ แสงนิ่มนวล ประธานกรรมการการอาชีวศึกษา และ นายมีชัย วีระไวทยะ นายกสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนและประธานมูลนิธิ มีชัย วีระไวทยะ

กลุ่มที่ ๒ : การพัฒนาและการใช้นวัตกรรมเพื่ออนาคตประเทศไทย

ผู้นำเสนอประกอบด้วย ดร.ปัทมา เชียรวิชัยกุล รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดร.พันธุ์อาจ ชัยรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และ ดร.วิไลพร เจตนจันทร์ ผู้อำนวยการสำนักงานเทคโนโลยี บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

กลุ่มที่ ๓ : การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่เพื่ออนาคตประเทศไทย

ผู้นำเสนอประกอบด้วย นางสาวดาวัลย์ คำภา รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นางสาวจริยา สุทธิไชยา เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ และนายกันตพงษ์ แก้วกมล ประธานเครือข่ายเกษตรกรอัจฉริยะรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ประเทศไทย

กลุ่มที่ ๔ : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออนาคตประเทศไทย

ผู้นำเสนอประกอบด้วย นายตุนชา พิษยนันท์ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นายชัยวัฒน์ ทองคำคูณ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร และดร.ทวารัฐ สูตะบุตร ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

กลุ่มที่ ๕ : การพัฒนาภาครัฐดิจิทัลเพื่ออนาคตประเทศไทย

ผู้นำเสนอประกอบด้วย นายมนตรี บุญาณิชย์ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นายฐากร ตัณฑสิทธิ์ เลขาธิการคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ นางอารีย์พันธ์ เจริญสุข ที่ปรึกษาการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ นางไอรดา เหลืองวิไล รองผู้อำนวยการสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) และนายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และกรรมการผู้จัดการ บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)

กลุ่มที่ ๖ : การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ ภาค และเมืองสู่อนาคตประเทศไทย

ผู้นำเสนอประกอบด้วย นายประพันธ์ มุสิกพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดร.ภวัต ตั้งตรงจิตร ผู้เชี่ยวชาญด้านเขตเศรษฐกิจพิเศษ และดร.คณิศ แสงสุพรรณ เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC)

๒

สรุปผลการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช.

๒.๑ **ปาฐกถาพิเศษของนายกรัฐมนตรี เรื่อง “สานพลังทุกภาคส่วนขับเคลื่อนการพัฒนาสู่อนาคตประเทศไทย”** โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กล่าวเปิดการประชุมและแสดงปาฐกถาพิเศษ สรุปได้ ดังนี้

๒.๑.๑ รัฐบาลกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี เพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาวที่จะนำไปสู่การจัดลำดับความสำคัญประเด็นการพัฒนาในระยะสั้นและระยะกลางได้อย่างเหมาะสม โดยรัฐบาลได้จัดทำร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์การปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้แต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมการยุทธศาสตร์ชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่ปรับปรุงสาระของร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว และจะส่งมอบต่อให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติที่จะเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว

- ๒.๑.๒ เครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานและผลักดันให้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะ ๕ ปี ปัจจุบันมีแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประกอบด้วย ๑๐ ยุทธศาสตร์ ที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจะเป็นก้าวแรกในการวางรากฐานการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายระยะยาวที่มุ่งสู่วิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”
- ๒.๑.๓ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประกาศใช้มาประมาณ ๙ เดือนแล้ว มีความก้าวหน้าการดำเนินการตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เพื่อบรรลุเป้าหมายของแผนฯ และวางรากฐานการพัฒนาระยะยาว ต้องเร่งขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงหลายเรื่อง อาทิ การสร้างคนพันธุ์ใหม่ที่ปรับตัวให้เรียนรู้ทันรู้อยู่ตลอดเวลา การใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในหลายเรื่องในสังคมไทย การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน และการปรับเปลี่ยนภาครัฐไปสู่รัฐบาลดิจิทัล ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินโครงการ/มาตรการต่างๆ เป็นจำนวนมากเพื่อผลักดันประเด็นการพัฒนาสำคัญดังกล่าวให้เกิดสัมฤทธิ์ผลเช่นกัน
- ๒.๑.๔ ความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จะเกิดจากการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่เป็นพลังประชารัฐเข้ามาร่วมรับผิดชอบและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง และขอให้ทุกภาคส่วนของประเทศ ร่วมมือกันในการที่จะมุ่งมั่นปฏิรูปประเทศให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด โดยขับเคลื่อนจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไปสู่แผนอื่นๆ เพื่อขับเคลื่อนไปข้างหน้าและก้าวไปสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ ด้วยกัน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง พร้อมน้อมนำศาสตร์พระราชา เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้เพื่อก้าวไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อย่างแท้จริง

๒.๒ การนำเสนอเรื่อง “ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย” โดย ดร.ปรเมธี วิมลศิริ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สรุปได้ดังนี้

- ๒.๒.๑ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ตามที่ สศช. เสนอ และมีความเห็นเพิ่มเติมว่า แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี และให้แปลงประเด็นการพัฒนาสำคัญต่างๆ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นแผนงาน/โครงการในช่วง ๕ ปี เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งให้มีการประเมินผลของการดำเนินงานในรอบ ๑ ปี และ ๕ ปี ดังนั้น การประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. จึงเป็นการระดมความเห็นร่วมกันกำหนดประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงในมิติต่างๆ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ที่จะส่งผลให้การแปลงแผนพัฒนาฯ สู่การปฏิบัติเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง

๒.๒.๒ รฐานรากลำค้ญ (Milestones) ที่ต้องเข้มแข็ง เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (๒๕๖๐-๒๕๖๔) คนไทย และประเทศไทยจะมีลักษณะ/คุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

- ๑) การเกิดและการเลี้ยงดูมีคุณภาพ ครูและการศึกษาไทย มีคุณภาพ มีการใช้ STEMA เป็นรูปธรรม “คนไทยสายพันธุ์ใหม่” มีหลากหลายทักษะ พูดได้หลายภาษา รู้จักดิจิทัล เรียนรู้เป็น มิวินัย ใฝ่ดี มีจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวม ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้
- ๒) การบริการสุขภาพที่มีคุณภาพทั่วถึงทุกพื้นที่ เข้าสู่ระบบสุขภาพแบบมีส่วนร่วม ภายใต้ระบบการเงินการเงินด้านสุขภาพที่ยั่งยืน

- ๓) ธุรกิจเอกชนเป็นผู้นำลงทุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อพาณิชย์ รัฐลงทุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสังคมและวิจัยพื้นฐาน เริ่มเข้าสู่สังคมผู้ประกอบการและนวัตกรรม
- ๔) ความยาก-ง่ายการประกอบธุรกิจอันดับ ๒ ของอาเซียน ตลาดมีระบบการแข่งขันที่เป็นธรรม
- ๕) เมืองอุตสาหกรรมและบริการสะอาด มีมาตรฐานตามหลักสากล
- ๖) เกษตรอัจฉริยะ เป็นระบบอัตโนมัติและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมการผลิต เกิดธุรกิจ บริการ และ SMEs ใหม่ ๆ ที่มีมูลค่าสูง สร้างสรรค์ และมีระบบโลจิสติกส์ที่คล่องตัว
- ๗) โครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงเป็นโครงข่ายภายในประเทศที่สมบูรณ์ และเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและอาเซียน ความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและอาเซียนแล้วเสร็จสมบูรณ์
- ๘) ภาพรวมเศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี และรายได้ต่อหัว ๘,๒๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ
- ๙) ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CIP) เป็นอันดับ ๒ ในอาเซียน บทบาทรัฐได้ถูกจำแนกชัดเจนขึ้นในฐานะผู้กำกับ ผู้อำนวยการความสะดวก และผู้ดำเนินการมีอำนาจและความรับผิดชอบท้องถิ่นเพิ่มขึ้น มีกระบวนการจัดทำกฎหมาย กฎระเบียบ และนโยบายสาธารณะได้มาตรฐานสากล

๒.๒.๓ **ประเด็นเร่งด่วนภายใต้ ๑๐ ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒** มีเรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการเพื่อช่วยเสริมสร้างรากฐานที่เป็นคาน้ำจัดการพัฒนาประเทศ ดังนี้

- ๑) **คนไทยในศตวรรษที่ ๒๑** เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ เช่น ช่วยเหลือกลุ่มประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำสุดร้อยละ ๔๐ (Bottom ๔๐) สร้างคนไทยใฝ่รู้ มีวินัย มีจิตสาธารณะ พัฒนาสถาบันฝึกอบรมฐานสมรรถนะแรงงาน และสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดี รวมทั้งสนับสนุนการสร้างร่วมมือใหม่ๆ จากทุกภาคส่วนในการจัดบริการทางสังคม และสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม เป็นต้น
- ๒) **สร้างความเป็นธรรมไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง** เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ เช่น การผลักดันมาตรการการเงินการคลังเพื่อปฏิรูปการกระจายรายได้ การส่งเสริมและพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรการเงินชุมชน มาตรการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย การจัดระบบการดูแลระยะยาว (Long Term Care) ดูแลผู้ป่วยทั่วประเทศ และการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนที่ยากจน เป็นต้น
- ๓) **เศรษฐกิจเข้มแข็งและแข่งขันได้** เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ เช่น การให้ความสำคัญกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) การส่งเสริมบริการทางการเงินและการลงทุน การสร้างความเข้มแข็งในห่วงโซ่คุณค่าของภาคเกษตร การพัฒนากลไกสนับสนุนการสร้างอุตสาหกรรม และการสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคบริการ เป็นต้น
- ๔) **ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม** เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ อาทิ การบริหารจัดการที่ดินป่าไม้ ปกป้อง/ฟื้นฟูระบบนิเวศ การพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานป่าไม้ ศูนย์ข้อมูลน้ำแห่งชาติ/ผืนน้ำ การขับเคลื่อนการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) การป้องกันพื้นที่เมืองและชายฝั่ง การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การผลักดันมาตรการภาษีเพื่อการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และเร่งลงทุนจัดการขยะอย่างครบวงจร

- ๕) **เสริมสร้างความมั่นคงเพื่อการพัฒนาประเทศ** เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ อาทิ การเสริมสร้างความปรองดองของคนในชาติ การใช้กระบวนการทางเศรษฐกิจและการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม ในจังหวัดชายแดนใต้ และการเตรียมความพร้อมรับมือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
- ๖) **รัฐบาลกะทัดรัด โปร่งใส เข้าถึงได้** เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ อาทิ จัดโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างส่วนท้องถิ่น-ส่วนภูมิภาค-ส่วนกลางให้เกิดการบูรณาการในพื้นที่ปรับแก้ระเบียบ และกฎหมายให้ท้องถิ่นมีอิสระและมีความรับผิดชอบมากขึ้นตามภารกิจที่ได้รับถ่ายโอนเพื่อสร้างโอกาสในการให้บริการและพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น ให้เอกชนเข้ามาร่วมทุน ประสานความร่วมมือ (MOU, PPP) วิสาหกิจท้องถิ่น กำหนดสูตรการจัดสรรเงินรายได้ให้แก่ อปท. ให้สะท้อนขนาดและภารกิจหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่าง
- ๗) **พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดความเหลื่อมล้ำ** เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ เช่น อนุรักษ์พลังงานในภาคอุตสาหกรรมและขนส่ง เตรียมโครงสร้างพื้นฐานรองรับยานยนต์ไฟฟ้า พัฒนาระบบโลจิสติกส์ โดยเร่งรัดระบบการเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศและในอาเซียน (Nation Single Window (NSW)/ ASEAN Single Window (ASW)) พัฒนาระบบขนส่งทางรางให้เป็นโครงข่ายหลักตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ เร่งรัดการพัฒนาท่าอากาศยานหลัก ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้งานท่าเทียบเรือที่มีอยู่ในปัจจุบัน ผลักดันให้ธุรกิจ SMEs วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น
- ๘) **วิจัย พัฒนา นวัตกรรม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ยกระดับศักยภาพประเทศ** เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ อาทิ โครงการยกระดับและพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EECi) ส่งเสริมเกษตรกรรมความแม่นยำสูง (Precision Agriculture) ขยายผลการใช้งานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน เพิ่มศักยภาพวิจัยและพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพื้นฐานเพื่อให้อาจสร้างนวัตกรรมของไทยและรองรับเทคโนโลยีพลิกโฉม
- ๙) **พัฒนาศักยภาพเมือง ภาค และเชิงพื้นที่** เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ อาทิ ติดตาม ทบทวน และกำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษในระยะต่อไป เร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ และด้านศุลกากรในเขตเศรษฐกิจพิเศษให้เป็นไปตามแผน ติดตามและกำหนดมาตรการป้องกันผลกระทบจากการใช้แรงงานต่างด้าวแบบไป - กลับ ส่งเสริมการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ รวมถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมอนาคต พัฒนาคน พัฒนาเมือง และออกกฎหมายเพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
- ๑๐) **ใช้จุดเด่นและเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา** เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ อาทิ เร่งพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่ง และโลจิสติกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุนของไทยในภูมิภาค เร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามแนวพื้นที่ชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง ๑๐ แห่ง ได้แก่ เชียงราย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร สระแก้ว ตราด สงขลา นราธิวาส กาญจนบุรี และตากมุ่งเน้นบทบาทการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาโดยร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศในการจัดลำดับความสำคัญ ประเด็นความร่วมมือที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี

๒.๒.๔ ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมแสดงความคิดเห็น อาทิ (๑) ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้ยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง จึงควรเทิดทูนในหลวงรัชกาลที่ ๙ เป็นนักปรัชญาเอกของโลก และควรรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งรณรงค์ให้เกิดการประยุกต์ใช้อย่างจริงจังและยั่งยืน (๒) ควรให้ความสำคัญในเรื่องการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผลอย่างจริงจัง รวมทั้งการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาให้ทั่วถึงระหว่างภาค เนื่องจากการพัฒนาที่ผ่านมา ผลประโยชน์จากการพัฒนากระจุกตัวอยู่แต่ในพื้นที่ภาคกลาง และความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคมีแนวโน้มสูงขึ้น (๓) การพัฒนาในระดับต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาระดับพื้นที่ ควรให้ความสำคัญกับผังเมืองโดยยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๓ สรุปการนำเสนอและความคิดเห็นการประชุมกลุ่มย่อยภาคบ่าย

การประชุมกลุ่มย่อยในภาคบ่ายเป็นการระดมความเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนประเด็นที่มีลักษณะเชื่อมโยงและบูรณาการระหว่างยุทธศาสตร์ และมีความสำคัญอันดับสูงภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไปสู่การปฏิบัติ ที่ต้องบรรลุในช่วงเวลาต่างๆ และบรรลุเป้าหมายระยะยาว ๒๐ ปีในที่สุด โดยสามารถประมวลสรุป ของแต่ละกลุ่มได้ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ : การเพิ่มศักยภาพคนไทยเพื่ออนาคตประเทศไทย

จุดคานงัดและแนวทางขับเคลื่อนที่สำคัญ จะต้องมุ่งขับเคลื่อนร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนในรูปแบบ “ประชารัฐ” และร่วมกันระหว่างภาครัฐเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเชิงบูรณาการ โดยมุ่งเน้นประเด็นทางสังคมที่เร่งด่วนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในระยะเวลาอันใกล้ อาทิ (๑) การส่งเสริมการมีรายได้และการมีงานทำของคนพิการ การส่งเสริมการมีรายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุ การออมเพื่อการเกษียณอายุ (๒) ผลผลิตและพัฒนากำลังอาชีวศึกษาต้องเน้นการเรียนการสอนควบคู่การปฏิบัติจริงผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีเพื่อสร้าง “เด็กเก่งปฏิบัติ” รวมถึงร่วมจัดการเรียนการสอนในโรงงาน ควบคู่กับการสร้างการยอมรับในการเรียนสายอาชีพ/ อาชีวศึกษา (๓) ส่งเสริมภาคเอกชนร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงสังคมในด้านการศึกษา โดยจัดกิจกรรมเพื่อสังคมหรือความรับผิดชอบต่อสังคมของเยาวชน (Children’s Social Responsibility : Children CSR) ซึ่งเป็นการทำให้เด็กมีความตระหนักรู้ต่อความรับผิดชอบต่อสังคม โดยที่ระบบการศึกษาจะเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นด้วยและมีข้อเสนอเพิ่มเติม อาทิ ภาครัฐควรมีการจัดทำระบบการออมแบบบังคับ สร้างความตระหนักรู้ และให้มีการวางแผนการเงินตั้งแต่ในวัยเรียน วัยทำงาน โดยเฉพาะกลุ่มประชากรฐานราก เพื่อให้มีเงินออมเพียงพอเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ควรจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนทางสังคม (Board of Social Investment) เพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อสังคม เช่นเดียวกับคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการลงทุนในภาคเศรษฐกิจ และแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างเป็นระบบที่ครอบคลุมทั้งการช่วยเหลือ ดูแล การจัดสวัสดิการต่างๆ ให้กลุ่มเป้าหมายพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

กลุ่มที่ ๒ : การพัฒนาและการใช้นวัตกรรมเพื่ออนาคตประเทศไทย

เสนอการขับเคลื่อนการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมที่สำคัญ อาทิ (๑) ปรับรูปแบบการพัฒนากระบวนการนวัตกรรมของไทยจากการสร้างร่วมมือแบบ Triple Helix (ภาครัฐ-ภาคเอกชน-สถาบันการศึกษา) ไปสู่ Quadruple Helix (ภาครัฐ-ภาคเอกชน-สถาบันการศึกษา-สังคม) เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน

และสังคมเข้ามาเป็นหุ้นส่วนร่วมสร้างสรรค์ก่อนก้าวไปสู่ความร่วมมือแบบ Quintuple Helix (ภาครัฐ-ภาคเอกชน-สถาบันการศึกษา-สังคม-สิ่งแวดล้อม) (๒) ภาคเอกชนมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการมากกว่าการเพิ่มจำนวนบุคลากรหรือเพิ่มปริมาณเงิน โดยผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมาต้องสามารถจำหน่ายได้จริงและสามารถจดสิทธิบัตรได้

ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นด้วยและมีข้อเสนอเพิ่มเติม อาทิ ควรมีการจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ การพัฒนานวัตกรรมของประเทศให้มีความชัดเจน โดยมีการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmark) ของประเทศให้มีความเหมาะสม การกำหนดนโยบายหรือการออกมาตรการสนับสนุนใดๆ ของภาครัฐ ควรพิจารณาให้รอบคอบ โดยคำนึงถึงประเด็นความแตกต่างกันของประเภทและขนาดของหน่วยธุรกิจแต่ละสาขา ซึ่งมีผลให้ความสามารถในการทำนวัตกรรมมีรูปแบบที่ต่างกัน รวมถึงประเด็นปัญหาเชิงระบบที่แตกต่างกันด้วย

กลุ่มที่ ๓ : การพัฒนาเกษตรยุคใหม่เพื่ออนาคตประเทศไทย

การขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติที่สำคัญ อาทิ(๑) ส่งเสริมการทำการเกษตรที่แม่นยำ (Precision Farming) โดยใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลมาช่วยในการบริหารจัดการการเกษตรให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น (๒) ส่งเสริมเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน (Sustainable Agriculture) เกษตรประณีต เกษตรแบบพอเพียงที่มีความสอดคล้องกับระบบนิเวศอินทรีย์ร่วมไปกับการสร้างความตระหนักและรับผิดชอบต่อสังคม (๓) เร่งส่งเสริมให้เกษตรกรปรับตัว (Repositioning) จากการส่งออกวัตถุดิบเพียงอย่างเดียวมาเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ โดยการแปรรูปวัตถุดิบที่มีให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย (๔) สร้างเครือข่ายเกษตรยุคใหม่เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในเรื่องการผลิต การแปรรูป เพื่อลดต้นทุนการผลิตและขยายตลาดให้กว้างขึ้นผ่านการถอดบทเรียนการทำงาน

ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นด้วยและมีข้อเสนอเพิ่มเติม อาทิ ควรผลักดันให้มหาวิทยาลัยจัดให้มีการเรียนการสอนในสาขาเกี่ยวกับการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เน้นการวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าการแปรรูปผลผลิตการตลาด และระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตร ส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาคเกษตรแบบยั่งยืน โดยเฉพาะการทำการเกษตรที่ลดการใช้สารเคมีต่างๆ เพื่อจะได้พัฒนาไปสู่เกษตรอินทรีย์ รวมถึงสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่างๆ ให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ อาทิ สนับสนุนเงินกู้ ไม่มีดอกเบี้ย คุ้มครองราคาผลผลิต

กลุ่มที่ ๔ : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออนาคตประเทศไทย

การขับเคลื่อนที่สำคัญ อาทิ (๑) เพิ่มประสิทธิภาพระบบการขนส่งทางรางให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า ด้วยการบริหารจัดการที่ดีและการกำกับควบคุมดูแลอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ระบบขนส่งทางรางเป็นโครงข่ายหลักตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่สำคัญ (๒) การพัฒนาด้านพลังงานต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเชื่อมโยงที่เรียกว่าอิเล็กทรอนิกส์สีเขียว (Go Electric-Go Green) ได้แก่ กระแสผู้บริโภคใหม่ (Prosumer) ผู้ใช้พลังงานเปลี่ยนตัวเองเป็นผู้ผลิตโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart Grid) ที่ใช้อินเทอร์เน็ต, ICT, การมีข้อมูลปริมาณมากๆ (Big Data) เพื่อให้มีข้อมูลที่ครบถ้วน อาคารใช้พลังงานสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Energy Building) การออกแบบผสมผสานระหว่างด้านสถาปัตยกรรมและด้านวิศวกรรมเพื่อให้อาคารใช้พลังงานน้อยที่สุดและผลิตพลังงานได้เอง การกักเก็บพลังงาน (Energy Storage) ตัวช่วยในการเก็บพลังงานทดแทนส่วนเกินมาใช้ในบางเวลา และยานยนต์ไฟฟ้าจะทำให้คนใช้น้ำมันน้อยลง

ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นด้วยและมีข้อเสนอเพิ่มเติม อาทิ ควรกำหนดแนวทางการพัฒนาโครงข่ายระบบรางของประเทศให้สามารถเชื่อมโยงเข้ากับโครงข่ายระบบรางของประเทศต่างๆ ภายในภูมิภาคอาเซียน และสามารถเชื่อมโยงไปยังทวีปยุโรปได้อย่างเป็นระบบ ควรมีการเจรจาระหว่างประเทศในระดับพหุภาคี การแก้ไขปัญหาการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ เช่น เมียนมา และกัมพูชา เป็นต้น ควรพิจารณาการนำระบบบริหารการขนส่งแบบเรียลไทม์ (E-Logistics) มาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการส่งออกสินค้า เพื่อลดต้นทุนด้านการขนส่ง

กลุ่มที่ ๕ : การพัฒนาภาครัฐดิจิทัลเพื่ออนาคตประเทศไทย

ประเด็นที่ต้องขับเคลื่อน อาทิ (๑) มุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government Data) โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาพัฒนาระบบบริการภาครัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง (๒) พัฒนาบุคลากรภาครัฐปรับตัวเข้าสู่ความเป็นดิจิทัล โดยเฉพาะการทำงานแบบคลาวด์ (Cloud) กับอุปกรณ์เคลื่อนที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ซับซ้อนเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (๓) เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแบบไร้สายให้มีความสมบูรณ์ เป็นไปตามมาตรฐานที่สหภาพรัฐสภา (IPU) กำหนดไว้ สนับสนุนโครงข่ายพื้นฐานแบบมีสาย หรือการขยายอินเทอร์เน็ตทางสาย (Fiber Optic) (๔) เพิ่มบทบาทให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาภาครัฐดิจิทัลที่เป็นแบบข้อมูลเปิดที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเสรี (Open data) ที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลทุกส่วนราชการเพื่อประชาชนสามารถติดต่อราชการจะได้รับความสะดวก

ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นด้วยและมีข้อเสนอเพิ่มเติม อาทิ ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาสู่การเป็นภาครัฐดิจิทัล ทั้งการวางระบบ ๔G การพัฒนาความเร็วของอินเทอร์เน็ต การพัฒนาบริษัทเปิดใหม่ (Startup) การแก้กฎหมาย และการพัฒนาระบบมาตรฐาน ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนที่มีผลตอบแทนสูงมีส่วนร่วมในการลงทุนซึ่งอาจจะช่วยให้การพัฒนาระบบดิจิทัลของไทยมีความคล่องตัวและรวดเร็วมากยิ่งขึ้นกำหนดศูนย์บริการประชาชนให้ครอบคลุมทุกด้านให้มารวมที่จุดเดียว เช่น การขออนุญาตก่อสร้างหรือประกอบการ การขอทำบัตรประชาชน มีศูนย์ข้อมูลประจำหมู่บ้านที่ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคนในชุมชนที่มีความถูกต้อง พร้อมนำไปใช้งานได้ทันที

กลุ่มที่ ๖ : การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ ภาค และเมืองสู่อนาคตประเทศไทย

ประเด็นที่ต้องขับเคลื่อน อาทิ (๑) ให้ความสำคัญกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (SBEZ) เพื่อรองรับการขยายระยะเบี่ยงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS's Economic Corridors) ที่มีการขยายความเชื่อมโยงเส้นทางการค้าการลงทุนในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาซึ่งจะส่งผลให้ GMS Corridors ตัดผ่านเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทยทั้งหมด (๒) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อวางรากฐานการพัฒนาสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ อย่างเป็นรูปธรรมด้วยการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเป็นฐานสะสมการลงทุน และฐานสะสมเทคโนโลยีเพื่ออนาคต

ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นด้วยและมีข้อเสนอเพิ่มเติม อาทิ ควรมีการถอดบทเรียนจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Sea Board) ว่ามีปัญหาคืออุปสรรคอย่างไรบ้าง อาทิ โดยเฉพาะการขาดทิศทางในการพัฒนาที่ชัดเจนควรปรับปรุงกฎหมายผังเมืองใหม่ และกำหนดให้มีเมืองสำคัญของแต่ละภาคให้เป็นเมืองที่มีความก้าวหน้าด้านนวัตกรรม – เขตนวัตกรรมพิเศษ (Innovation District) รวมถึงปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเร่งแก้ไขเรื่องงบประมาณลงสู่ภาคมากแต่ได้ผลลัพธ์น้อย หรือที่มีการกำหนดเงื่อนไขให้วางแผนการใช้งบประมาณ ๕ พันล้านบาทภายใน ๓ วัน เป็นต้น

๓

การจัดนิทรรศการ เรื่อง “นวัตกรรม หัวใจการขับเคลื่อนประเทศสู่อนาคต”

นิทรรศการเรื่อง “นวัตกรรมหัวใจในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ” ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาคเอกชน ภาครัฐ และสถาบันการศึกษารวม ๑๓ แห่ง นำผลงานความสำเร็จของการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาขับเคลื่อนประเทศในด้านต่างๆ โดยแบ่งหัวข้อการจัดแสดงดังนี้

- ๓.๑ **หุ่นยนต์กับภาคบริการ** โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง “หุ่นยนต์บันทึกทักษะการทำงาน” สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ เรื่อง “หุ่นยนต์บริการสำหรับธุรกิจและชีวิตประจำวัน” บริษัทคอมพิวเตอร์เทเลโฟเนีย เอเชีย จำกัด (CT Asia Robotics) เรื่อง “หุ่นยนต์ดินสอ”
- ๓.๒ **การแก้ปัญหาทางสังคมและพัฒนาพื้นที่ด้วยนวัตกรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ** โดยศูนย์ความเป็นเลิศด้านฟิสิกส์ เรื่อง “เทคโนโลยีฐานฟิสิกส์เพื่ออนาคต” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง “นวัตกรรม การตรวจคัดกรองเพื่อป้องกันตาบอดจากโรคจอประสาทตา” สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (สทอภ.) เรื่อง “เทคโนโลยีลดความเหลื่อมล้ำ” ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) เรื่อง TCDC Charoenkrung: A Path to the New Experience และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ เรื่อง “Innovation District” สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) จำนวน ๔ เรื่อง ได้แก่ ๑) เขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EECI) ๒) Faarm Series ๓) โครงการระบบสื่อสารออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ทางไกล และ ๔) NETPIE แพลตฟอร์มไร้สายสำหรับงาน Internet of Things
- ๓.๓ **การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและบริการภาครัฐด้วยนวัตกรรม** โดยกระทรวงคมนาคม เรื่อง “นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐานของไทย” สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) เรื่อง “e-Government Showcase”
- ๓.๔ **การเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในภาคการผลิตและบริการ** โดยบริษัท อปโก้ ไอทีเอส จำกัด เรื่อง “Powermap Tracking” บริษัท ขอนแก่นพัฒนาเมือง (เคเคทีที) จำกัด เรื่อง “Smart City” และ สวทช. เสนอเรื่อง “Food Innovation Service”
- ๓.๕ **ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์พื้นฐานที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนโฉมเทคโนโลยี** ซึ่งจะส่งผลต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในอนาคต เพื่อแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยต้องมีวิทยาศาสตร์พื้นฐาน แข็งแรง เพื่อยกระดับจากการลอกเลียนแบบสู่การสร้างนวัตกรรมได้เอง

๔

ข้อสังเกตของ สศช.

- ๔.๑ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีหนังสือที่ กนย.๑๐๔๔/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ แจ้งข้อสั่งการนายกรัฐมนตรีในพิธีเปิดการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. ว่าการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญและต้องเร่งสร้างความร่วมมือด้วยการสร้างพลังประชารัฐเพื่อผลักดันให้แผนฯ ถูกนำไปปฏิบัติโดยมียุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีเป็นกรอบ ซึ่งการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ เป็นก้าวแรกและก้าวที่สำคัญของการวางรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศให้สามารถดำเนินงานและใช้ปัจจัยบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมทั้งในระดับบุคคล ภูมิภาค และพื้นที่

- ๔.๒ ภาคีการพัฒนาให้ความสนใจกับการประชุมครั้งนี้เป็นจำนวนมาก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ๒,๕๐๐ คน เป็น ๒,๙๐๐ คน และการประเมินผลจากแบบสอบถาม พบว่า
- ๔.๒.๑ ผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ เห็นด้วยในระดับสูงกับเป้าหมาย แนวทาง และยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ขณะเดียวกันยัง เห็นด้วยในระดับสูง เกี่ยวกับการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาหลักที่มีความสำคัญลำดับสูง เพื่อวางฐานรากให้เข้มแข็งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว
- ๔.๒.๒ ผู้เข้าร่วมประชุมมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม อาทิ (๑) การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในระยะยาว ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องมากกว่า ๒๐ ปีและมีการติดตามตรวจสอบอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการดำเนินงานอย่างมีธรรมาภิบาลในทุกหน่วยงาน (๒) ควรหาแนวทางผลักดันให้รัฐบาลชุดต่อไป ให้นำประเด็นการพัฒนาสำคัญต่างๆ ไปใช้เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณ (๓) ควรมีการกำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานเพื่อทราบปัญหาและนำไปสู่การปรับปรุงการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญต่างๆ อย่างต่อเนื่อง (๔) การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ /ภาค ควรต้องกำหนดลักษณะอุตสาหกรรมการผลิตให้สอดคล้องกับท้องถิ่น พร้อมทั้งสิทธิประโยชน์ในด้านอื่นๆ เช่น แหล่งเงินทุน ภาษีต่างๆ เป็นต้น พร้อมทั้งลดขั้นตอนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้น้อยลงเกิดความสะดวกรวดเร็วต่อการบริการประชาชน (๕) ควรเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เพื่อให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญและเข้าร่วมขับเคลื่อนแผนฯ
- ๔.๓ การจัดนิทรรศการเรื่อง “นวัตกรรม หัวใจการขับเคลื่อนประเทศสู่อนาคต” ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากผู้เข้าร่วมประชุม ทั้งนี้หน่วยงานร่วมจัดนิทรรศการแจ้งว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมติดต่อไปยังหน่วยงานเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม นำไปใช้ประโยชน์และสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกันต่อไปเป็นจำนวนมาก
- ๔.๔ สศช. จะเร่งจัดทำเอกสารรายงานสรุปผลการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. เรื่อง “ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย” เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไปโดยเร็ว
-

คำกล่าวรายงานของ

ดร.ปรเมธี วิมลศิริ

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ขับเคลื่อนแผนฯ 12
สู่อนาคตประเทศไทย

คำกล่าวรายงานของ

ดร.ปรเมธี วิมลศิริ

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. เรื่อง

“ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย”

วันจันทร์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

ในนามของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน กระผมขอขอบพระคุณ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้กรุณาให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. ในวันนี้ สำนักงานฯ ได้จัดการประชุมใหญ่ทางวิชาการขึ้นทุกปี เพื่อนำเสนอและรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนของสังคม ในเรื่องที่สำคัญที่สำนักงานฯ เห็นว่า มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

สำหรับการประชุมในปีนี้ จัดขึ้นในหัวข้อเรื่อง “ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ที่จะนำเสนอการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาที่มีความสำคัญ ภายใต้ ๑๐ ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ทั้งในเรื่องที่ดำเนินการไปแล้ว และเรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการต่อไป รวมทั้งวางกลไกการขับเคลื่อนสู่ระดับปฏิบัติในมิติต่างๆ เพื่อสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศในช่วงระยะ ๕ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของการร่วมมือร่วมใจในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเพื่ออนาคต สู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สำหรับการประชุมในปีนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้นประมาณ ๒,๙๐๐ คน เป็นตัวแทนของทุกภาคส่วนในสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประกอบด้วย คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ผู้แทนจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และประชาชน

การประชุม ในภาคเช้า เริ่มต้นด้วย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี จะได้แสดงปาฐกถาพิเศษ เพื่อเป็นการจุดประกายความคิดที่สำคัญในเรื่อง การพัฒนาประเทศสู่อนาคต ก่อนที่จะเป็นการประชุมระดมความคิดเห็นเรื่อง “ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย” โดยมีกระผมเป็นผู้นำเสนอ และจะมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากที่ประชุม

หลังจากนั้น ในช่วงบ่าย จะเป็นการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความเห็นเกี่ยวกับแนวทาง การขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูง ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สู่การปฏิบัติ ที่จะเป็ปัจจัยแรงกระตุ้นการเปลี่ยนแปลง (Game Changers) ที่สำคัญ ในการวางรากฐานให้แข็งแกร่ง (Mindestones) โดยแบ่งออกเป็น ๖ กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มที่ ๑ ศักยภาพคนไทยเพื่ออนาคตประเทศไทย
- กลุ่มที่ ๒ นวัตกรรมนำสู่อนาคตประเทศไทย
- กลุ่มที่ ๓ เกษตรกรยุคใหม่เพื่ออนาคตประเทศไทย
- กลุ่มที่ ๔ โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์เพื่ออนาคตประเทศไทย
- กลุ่มที่ ๕ ภาครัฐดิจิทัลเพื่ออนาคตประเทศไทย
- กลุ่มที่ ๖ การพัฒนาพื้นที่ ภาค และเมืองสู่อนาคตประเทศไทย

สำนักงานฯ ใคร่ขอขอบพระคุณ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี และผู้มีเกียรติทุกท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาร่วมประชุมในวันนี้ พร้อมทั้งขอขอบคุณสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ถ่ายทอดสดการประชุมในช่วงเช้า รวมทั้งทุกหน่วยงานที่เข้าร่วมจัดนิทรรศการ เรื่อง “นวัตกรรม หัวใจในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ” ที่บริเวณหน้าห้องประชุม

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอกราบเรียนเชิญ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้กรุณากล่าวเปิดการประชุมและแสดงปาฐกถาพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางในการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในครั้งนี้ต่อไป

+

คำกล่าวเปิดการประชุม และปาฐกถาพิเศษ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

“สานพลังทุกภาคส่วนขับเคลื่อนการพัฒนา สู่อนาคตประเทศไทย

คำกล่าวเปิดการประชุม และปาฐกถาพิเศษ ของ

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

“สานพลังทุกภาคส่วนขับเคลื่อนการพัฒนาสู่อนาคตประเทศไทย”

วันจันทร์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๒๐ น. – ๑๐.๕๐ น.

ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นมัสการพระคุณเจ้า, ท่านรองนายกรัฐมนตรี, ท่านรัฐมนตรี

ท่านประธานกรรมการและกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ท่านเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

และท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในหัวข้อเรื่อง “ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย” ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งยวดในการที่ผลักดันให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ได้ถูกนำไปปฏิบัติจริง ทำจริงให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและประเทศสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาในมิติต่างๆ ได้อย่างแท้จริง ที่สำคัญ ผมได้เน้นย้ำกับทุกภาคส่วนมาอย่างต่อเนื่อง การขับเคลื่อนการพัฒนาในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ นับเป็นก้าวแรกและก้าวที่สำคัญของการวางรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ เราต้องเร่งกำจัดจุดอ่อนก่อนที่จะเร่งพัฒนาและเสริมจุดแข็งในช่วงเวลาต่อไปโดยมียุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี เป็นเป้าหมายสำคัญที่ต้องบรรลุเป็นเป้าหมายที่เราอยากเห็นประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตามเกณฑ์มาตรฐานนานาชาติ และที่สำคัญคือประเทศไทย เป็นสังคมที่คนไทยมีความสุข กินอิ่ม นอนหลับปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมมีความปรองดองสมานฉันท์ ทุกคนมีที่ยืนสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

โดยในส่วนของรัฐบาลเอง ขณะนี้ก็ให้ความสำคัญกับการเร่งขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ตามโรดแมปที่ได้วางไว้ โดยเฉพาะการมุ่งไปสู่วิสัยทัศน์ที่จะนำประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งทุกอย่างต้องมีการปฏิรูปหรือสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน เนื่องจากหากยังติดกับปัญหาเดิม ๆ ก็จะทำให้ประเทศไม่สามารถเดินหน้าต่อไปได้ ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่ทุกคนจะต้องมาคิดร่วมกันในการที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดไว้

ท่านผู้มีเกียรติครับ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก็ได้ผ่านร่างพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ซึ่งภายใต้พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกรรมการเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี และแผนปฏิรูปประเทศไทยในด้านต่างๆ และในโอกาสนี้ผมอยากจะสร้างความเข้าใจและเน้นย้ำว่า ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ซึ่งรัฐบาลนี้ได้พยายามผลักดันให้เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องนั้น เกิดขึ้นด้วยสาเหตุที่ว่า การพัฒนาประเทศเพื่อสร้างความสุขให้กับคนไทยทุกคนได้อย่างยั่งยืนโดยมีเป้าหมายอนาคตของประเทศเป็นหลักชัยที่ประชาชนไทยทุกคนต้องร่วมกันผลักดันให้เกิดขึ้นนั้น จะมองการพัฒนาแต่เพียงในระยะใกล้ๆ ไม่ได้ หากแต่ต้องมองถึงภาพของอนาคตที่เราอยากจะทำให้เกิดขึ้นในระยะยาว

การกำหนดเป้าหมายระยะยาวสำหรับการพัฒนาประเทศมีประโยชน์ในหลายประการ อาทิ **ประการแรก** เพื่อเป็นเป้าหมายร่วมที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยต้องร่วมมือกันผลักดันอย่างต่อเนื่อง และ**ประการที่สอง** การมีเป้าหมายระยะยาวจะเป็นกรอบในการจัดลำดับความสำคัญประเด็นการพัฒนาในระยะสั้นและระยะกลางได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการจัดทำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจะช่วยวางแผนทางสำหรับการจัดประเด็นการบูรณาการในการจัดสรรงบประมาณ และ**ประการที่สาม** การแก้ปัญหาพื้นฐานสำคัญและพัฒนาเพื่อเสริมจุดแข็งสำคัญของประเทศจะได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม โดยหลีกเลี่ยงการจัดทำแผนการจัดสรรงบประมาณอย่างเร่งรีบสำหรับวาระสำคัญ ๆ ของประเทศภายใต้เวลาที่จำกัด ที่สำคัญ การใช้งบประมาณของประเทศต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้การดำเนินงานและบริหารจัดการการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรมทั้งในระดับบุคคล ภูมิภาค และพื้นที่

สำหรับเป้าหมายในอนาคตสำหรับคนไทยทุกคนนั้น ผมอยากให้ทุกคนคิดลองร่วมกันถึงภาพอนาคตของประเทศไทยว่า ควรมีลักษณะหรือโฉมหน้าอย่างไร เช่น คนไทยที่ตื่นรู้ มีการเจริญเติบโตทั้งร่างกายและจิตใจ จิตวิญญาณ เป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลกมีรายได้ต่อหัวตามเกณฑ์ของประเทศรายได้สูง คนไทยเป็นนวัตกร ทำเองได้ และขายเป็น โดยทำให้ครบวงจรทั้งระบบตั้งแต่กระบวนการผลิต แปรรูป และการตลาด สังคมไทยเป็นสังคมแห่งโอกาส เป็นธรรม มีคุณธรรม และเกื้อกูลกันความเจริญกระจายสู่ทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง มีการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสมตามศักยภาพและเกิดความโดดเด่นของเมืองที่น่าอยู่ เมืองที่แข่งขันได้ เมืองอัจฉริยะแต่ละภาคมีความโดดเด่นด้วยเอกลักษณ์และจุดเด่น มีความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ ภาครัฐดิจิทัล กระทัดรัด ทันสมัย โปร่งใส ประสิทธิภาพ เป็นระบบเปิดและเชื่อมโยงถึงกัน เป็นประเทศที่มีความมั่นคงด้านอาหาร น้ำ และพลังงาน

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้เริ่มต้นวางกรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ได้นำนโยบายของรัฐบาล ประเด็นปฏิรูป รวมถึงข้อคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ มาใช้เป็นกรอบในการทำ จนสามารถจัดทำร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี แล้วเสร็จในปี ๒๕๕๙ ซึ่งกรอบยุทธศาสตร์ชาติจะประกอบด้วย ยุทธศาสตร์สำคัญ ๖ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านความมั่นคง (๒) ด้านการสร้างความมั่นคงในการแข่งขัน (๓) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (๔) ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในสังคม (๕) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (๖) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งกรอบยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ ด้าน ที่ผมกล่าวถึงนี้ จะเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาวที่มีผลในทางปฏิบัติ

และเพื่อให้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีเกิดสัมฤทธิ์ผล เครื่องมือสำคัญที่ผมเห็นว่าจะเป็นตัวช่วยในการขับเคลื่อนการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะ ๕ ปี ทั้งในส่วนของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ที่ประกาศใช้ไปเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๙ และแผนพัฒนาฯ ฉบับต่อไป เพราะยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะเป็นการเริ่มต้น สานต่อ และรองรับการพัฒนาที่ต่อเนื่องกันไปตลอด ๒๐ ปี โดยเฉพาะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ที่ผมอยากย้ำว่า จะต้องเป็นเหมือนก้าวแรกในการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ดีในอนาคต เป็นการวางรากฐานการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายระยะยาวที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ในระยะยาวทั้ง ๖ ด้านของยุทธศาสตร์ชาติข้างต้น

ซึ่งน่ายินดีว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง ๑๐ ด้านของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ก็สะท้อนการไปถึงเป้าหมายในระยะ ๒๐ ปีของยุทธศาสตร์ชาติอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นใน ๖ ยุทธศาสตร์แรกของแผนที่ตอบสนอง ๖ ยุทธศาสตร์หลักของยุทธศาสตร์ชาติโดยตรง ได้แก่ (๑) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (๒) การสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (๓) การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (๔) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (๕) การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน และ (๖) การบริหารจัดการในภาครัฐ ป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย รวมถึงอีก ๔ ยุทธศาสตร์ที่จะสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้ขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ (๗) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ (๘) การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม (๙) การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และ (๑๐) การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

ท่านผู้มีเกียรติครับ การขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่อนาคตที่ผมกล่าวไว้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างการเปลี่ยนแปลงในประเด็นการพัฒนาที่เป็นเสมือนหัวใจหลักที่จะส่งผลให้การพัฒนาในด้านอื่นๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะลูกโซ่ตามไปด้วย ซึ่งประเด็นการพัฒนาที่เป็น “หัวใจสำคัญ” สำหรับผม เห็นว่าต้องเร่งขับเคลื่อนในเรื่องหลักๆ ดังต่อไปนี้ครับ

ประการแรก คือการพัฒนาที่คำนึงถึงการใช้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยมุ่งพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพและการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจของประเทศ เป็น “คนพันธุ์ใหม่” ที่ทันโลกทันการเปลี่ยนแปลง แต่ยังคงยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมนำไปสู่การสร้างสังคมที่พึงปรารถนา รวมทั้งมีจิตอนุรักษ์ สามารถรักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม โดยรัฐบาลก็พร้อมที่จะสนับสนุนการพัฒนาและสร้างคนคุณภาพในทุกมิติ เน้นปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะในเรื่องจิตสาธารณะ พัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยให้มีทักษะความรู้และความสามารถในการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ ๒๑ การส่งเสริมคนไทยให้มีความสุขตลอดช่วงชีวิต และการเสริมสร้างสถาบันทางสังคมให้มีความเข้มแข็งเอื้อต่อการพัฒนาคนและประเทศ ซึ่งที่ผ่านมาการดำเนินการที่ได้ทำไปแล้วในหลายเรื่อง อาทิ การปรับปรุงมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการยกระดับมาตรฐานกำลังคนอาชีวศึกษา เพิ่มทักษะฝีมือในอุตสาหกรรมที่เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศ การจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีขั้นสูงรองรับอุตสาหกรรมแห่งอนาคตและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกและรองรับนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ รวมถึงการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานและหลักสูตรรองรับไทยแลนด์ ๔.๐

สำหรับเรื่องที่ผมอยากให้มุ่งผลักดันให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมอีกเรื่องหนึ่งก็คือ การนำ STEM Education มาใช้ ซึ่งประเทศไทยได้เริ่มมีการนำ “สะเต็มศึกษา” มาใช้ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ที่เป็นนโยบายเชิงรุก ในการนำสะเต็มศึกษาเข้าบรรจุไว้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมนอกชั้นเรียน ปัจจุบันครอบคลุมไปในทุกพื้นที่เขตการศึกษาแล้ว ซึ่งในเรื่องของสะเต็มนี้ ผมอยากฝากให้นำเรื่องของศิลปะมาผนวกไว้ด้วย เพื่อปลูกฝังเรื่องความคิดสร้างสรรค์และความละเอียดอ่อนให้กับผู้เรียนด้วยอีกทางหนึ่ง โดยผมขอชื่นชมและเป็นที่กำลังใจให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกคน และขอให้ช่วยกันผลักดันให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในวงกว้างขึ้นให้ได้มากที่สุด เพื่อจะช่วยกันพัฒนาลูกหลานของเราให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญของชาติ และเป็นอนาคตของชาติต่อไป

อีกเรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการคือ การยกระดับจาก “ผู้ใช้แรงงาน” เป็น “ผู้ใช้พลังสมอง” หรือที่เรียกว่า Manpower สู่ Brainpower ผมอยากให้ทุกภาคส่วน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเอง โดยเริ่มจากการเห็นว่าตนเองนั้น มีความสำคัญกับการพัฒนาประเทศเท่าเทียมกัน ซึ่งคงต้องค่อยๆ ยกระดับตนเองเป็น แรงงานมีฝีมือ แรงงานคุณภาพ แรงงานที่มีนวัตกรรม และแรงงานที่มีความคิดสร้างสรรค์ให้ได้ โดยต้อง รู้จักการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย อย่างเหมาะสมด้วย

ในเรื่องของคุณธรรมก็เป็นประเด็นสำคัญที่จะละเลยไปไม่ได้ ซึ่งรัฐบาลได้ประกาศใช้ แผนแม่บท ส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) นับเป็นแผนงานระดับชาติด้านการ ส่งเสริมคุณธรรมอย่างเป็นระบบฉบับแรกของประเทศไทยที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน ได้มีส่วนร่วม ปลุกฝังคุณธรรม สร้างค่านิยม และจิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชน ก็เป็นการขับเคลื่อนตามแนวคิดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกลไกประชารัฐ เพื่อจะให้ครอบคลุมทุกมิติ โดยเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งจากภายในและใช้คุณธรรมนำการพัฒนาในการที่จะสร้างคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่ สมบูรณ์ รวมทั้งสร้างสังคมคุณธรรมที่เกื้อกูลและแบ่งปันกัน

ประเด็นการพัฒนาสำคัญที่ต้องเร่งผลักดันในประการต่อมาที่ผมเห็นว่า จะต้องมุ่งเน้นคือ **การพัฒนา บนพื้นฐานของ “ปัญญาหรือองค์ความรู้”** รัฐบาลมีความตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ของประเทศไปสู่ **“เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม หรือเรียกว่า การก้าวสู่ “ประเทศไทย ๔.๐”** กล่าวคือ ที่ผ่านมา เรายังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” ซึ่งทำให้ประเทศไทยติดอยู่ ในกับดักรายได้ปานกลางมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ดังนั้น เราต้องการปรับเปลี่ยนมาเป็น “ทำน้อย ได้ มาก” นั้นหมายถึงเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และการวิจัยและพัฒนาเป็นเครื่องมือหลักใน การขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศ และ ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย

ทั้งนี้ รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายที่จะเพิ่มสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของประเทศ ให้อยู่ที่ร้อยละ ๑.๕ ของ GDP เมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และเร่งการลงทุนภาครัฐ เพื่อยกระดับศักยภาพของ ประเทศให้ได้อย่างเป็นรูปธรรมด้วย หนึ่งในกิจกรรมของภาครัฐ เพื่อสนับสนุนเรื่องนี้คือ การจัดทำ บัญชีนวัตกรรมไทย เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนนวัตกรรมไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเปิดช่องทางให้ นักวิจัย สามารถนำผลงานวิจัยมาขึ้นบัญชี เพื่อรับการส่งเสริมจากภาครัฐ ซึ่งปัจจุบัน มีบัญชี นวัตกรรมไทย ทั้งสิ้น ๑๔ ประเภท เช่น การเกษตร การศึกษา วิทยาศาสตร์ การแพทย์ ก่อสร้าง ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และโทรคมนาคม ยานพาหนะและขนส่ง อารุญโทปกรณ์ด้านความมั่นคง เป็นต้น โดยมีการยื่นแบบขอขึ้นทะเบียนบัญชีนวัตกรรมไทยแล้ว ๒๐๑ รายการ โดยผ่านกระบวนการและ ประกาศขึ้นทะเบียนแล้ว ๕๖ รายการ

สำหรับสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับในการขึ้นทะเบียนในบัญชีนวัตกรรมนั้น มีตั้งแต่การยกเว้นภาษีเงินได้ นิติบุคคลสำหรับค่าใช้จ่ายด้านงานวิจัย พัฒนา เทคโนโลยี และนวัตกรรม ร้อยละ ๓๐๐ การได้รับ สิทธิประโยชน์ทางภาษีอื่นๆ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐสามารถจัดซื้อจัดจ้างผลิตภัณฑ์หรือบริการที่อยู่ ในบัญชีนวัตกรรมพิเศษได้ด้วย

อีกเรื่องที่ขอกล่าวถึงคือ คณะรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติโครงการสร้าง “ศูนย์นวัตกรรมแห่งอนาคต” หรือเรียกว่า Futurium ขึ้นที่อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้แห่งใหม่ของเยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยจะกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ซึ่งจะช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ และนวัตกรรมที่ทันสมัยเพื่อตอบสนองต่อโจทย์ความต้องการของประเทศ และโลกใบนี้ เช่น นวัตกรรมขนส่ง นวัตกรรมหุ่นยนต์ นวัตกรรมพลังงานทางเลือก และนาโนเทคโนโลยี เป็นต้น

โครงการนี้ คาดว่าแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๔ โดยจะมีการพัฒนา Futurium ไปสู่การเป็น “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” มีเนื้อหาสาระของนิทรรศการที่สามารถปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้ Futurium เป็นสถานที่แห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบยั่งยืน การสร้างและบริหารจัดการ Futurium จะเป็นการร่วมมือกัน ระหว่างภาครัฐโดยองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ และภาคเอกชน ขณะนี้มีภาคเอกชนสนใจที่จะร่วมลงทุนกับภาครัฐ เพื่อร่วมสร้างแรงบันดาลใจให้เยาวชน นักเรียน นักศึกษา มุ่งสู่อาชีพสมัยใหม่ ซึ่งจะเป็นการเตรียมกำลังคนของประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และนำพาประเทศก้าวพ้นกับดัก “ประเทศรายได้ปานกลาง” ไปสู่ “ประเทศพัฒนาแล้ว” ที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและรายได้ที่สูงขึ้นในเร็ววันนี้

นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการผลักดันเรื่องการวิจัยและนวัตกรรมลงสู่ระดับพื้นที่ ผ่านการสนับสนุน “การวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน” โดยเป็นการสนับสนุนทุนให้กับมหาวิทยาลัยในพื้นที่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของมหาวิทยาลัยในการบริหารจัดการงานวิจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาให้กับชุมชน โดยสนับสนุนตั้งแต่การตั้งโจทย์วิจัยให้ตรงกับความต้องการของพื้นที่ การสร้างเครือข่ายภาคีและกระบวนการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน การพัฒนานักวิจัย/นักวิชาการรุ่นใหม่ที่ทำงานยึดโยงกับพื้นที่ การติดตามและสร้างกลไกความร่วมมือ และการจัดการการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ซึ่งทั้งหมดจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีให้กับพื้นที่ชุมชนได้อย่างยั่งยืน

การปรับปรุงระบบการทำงานของภาครัฐ ถือเป็นอีกหนึ่งประเด็นการพัฒนาที่ผมเห็นความจำเป็นต้องเร่งดำเนินการ โดยรัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาและยกระดับการทำงานของภาครัฐ จึงได้ประกาศวิสัยทัศน์ของประเทศไทยในการมุ่งสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ว่า “ในอีก ๕ ปีข้างหน้า ภาครัฐจะยกระดับสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน มีการทำงานแบบอัจฉริยะ ให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริง” โดยอยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลและการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน การให้บริการของรัฐบาลดิจิทัลจะเน้นการใช้งานเอกสารอิเล็กทรอนิกส์แทนกระดาษ การอำนวยความสะดวกแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ และที่สำคัญคือ ประชาชนสามารถตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานของรัฐได้อย่างเป็นธรรม ประชาชนและภาคธุรกิจได้รับบริการที่มีคุณภาพ

ที่ผ่านมา รัฐบาลได้ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพของภาครัฐในประเด็นสำคัญๆ ได้แก่ การส่งเสริมและการอำนวยความสะดวกในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ประชาชน ภาคธุรกิจ และภาครัฐ โดยวางโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (e-Payment) รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายด้านการเงินการคลัง โดยรัฐบาลได้เสนอ ร่าง พ.ร.บ. ระบบการชำระเงิน เข้าสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว

ขณะเดียวกัน ได้มุ่งพัฒนาในเรื่องความยาก-ง่ายของการประกอบธุรกิจในประเทศไทย และการอำนวยความสะดวกในการนำเข้าและส่งออก โดยเร่งรัดโครงการ National Single Window (NSW) ให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ภายในปลายปี ๒๕๖๑ ซึ่งจะมีการพร้อมรองรับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคต รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการ ให้สามารถลดขั้นตอน ด้วยการบันทึกข้อมูลเพียงครั้งเดียว แล้วสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปจัดทำใบอนุญาต – ใบแจ้งการนำเข้าส่งออกสินค้า พร้อมทั้งสามารถส่งข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทันที เป็นต้น

สำหรับเรื่องสำคัญอีกเรื่องที่ต้องเน้นย้ำให้เห็นความตั้งใจของรัฐบาลที่จะดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรม คือ **การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน** เนื่องจากเป็นปัญหาใหญ่ที่ฝังรากลึกในสังคมไทยมายาวนานส่งผลให้ประเทศต้องสูญเสียโอกาสในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการขาดความเชื่อมั่นจากสายตาของชาวต่างชาติ ทำให้ถูกปิดกั้นการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งยังทำให้ประเทศสูญเสียทรัพยากรแบบสูญเปล่า พวกเราทุกคนล้วนเป็นพลังสำคัญที่จะต่อสู้กับการทุจริตคอร์รัปชัน และสามารถเปลี่ยนแปลงสังคมการโกง รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน และกำหนดให้การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันอยู่ในทุกหัวข้อของการปฏิรูป และถือเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ โดยที่ผ่านรัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการต่อสู้กับการคอร์รัปชัน โดยได้ผลักดัน พ.ร.บ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ร.บ.การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นต้น

ท่านผู้มีเกียรติครับ ความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะเกิดขึ้นได้ต้องเกิดจากการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่เป็นพลังประชารัฐเข้ามาร่วมรับผิดชอบ และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังในการดำเนินการให้ประสบผลเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเพื่อให้พลังประชารัฐเป็นพลังที่สามารถนำพาประเทศไปสู่เป้าหมายได้ รวมถึงการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในหลายเรื่องในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมการเรียนรู้ วัฒนธรรมการทำงาน และวัฒนธรรมการดำเนินธุรกิจ

ขณะเดียวกันภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนไปสู่รัฐบาลดิจิทัล ที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นภาครัฐที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน และเป็นภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินและการให้บริการสาธารณะมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส เป็นธรรม ส่วนภาคธุรกิจเอกชน ต้องให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงธุรกิจกับการพัฒนา สร้างสรรค์สิ่งใหม่ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคม ทำงานร่วมกับภาคีต่าง ๆ อย่างเป็นพันธมิตรตามแนวทางประชารัฐ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม วัฒนธรรมการขับเคลื่อนสู่ความยั่งยืน ขณะที่ประชาชน ต้องปรับตัวให้เรียนรู้ทันรู้อยู่ตลอดเวลา เรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย เรียนรู้สร้างสรรค์ เรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง และเรียนรู้ในการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา ตลอดจนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อ เคารพกฎหมาย สิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีจิตสาธารณะ

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกภาคส่วนของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ประชาสังคม ประชาชน และ NGOs จะร่วมมือกันในการที่จะมุ่งมั่นปรับเปลี่ยนไปสู่การปฏิรูปประเทศให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด โดยขับเคลื่อนจากแผนฯ ๑๒ ไปสู่แผนฯ อื่น ๆ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี รองรับการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยประชาชนทุกกลุ่มทั้งในส่วนของอุตสาหกรรม ๑.๐ อุตสาหกรรม ๒.๐ และอุตสาหกรรม ๓.๐ ต้องพัฒนาตนเองเพื่อขับเคลื่อนไปข้างหน้าและก้าวไปสู่

อุตสาหกรรม ๔.๐ ด้วยกัน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง รวมทั้งขอให้ทุกฝ่ายช่วยกันเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยร่วมกับประชาชนทุกระดับ ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน พร้อมน้อมนำศาสตร์พระราชา เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

ดังนั้น ผมขอฝากให้ทุกท่านร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการระดมสมองในภาคบ่ายอย่างเต็มที่ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำผลไปประมวลและนำไปใช้ในการกำหนดทิศทางและดำเนินการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคพัฒนาต่อไป

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย” และขออวยพรให้การจัดงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

+

สรุปการนำเสนอในการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. เรื่อง

“ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย”

โดย ดร.ปรเมธี วิมลศิริ

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

“ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย”

โดย ดร.ปรเมธี วิมลศิริ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นายปรเมธี วิมลศิริ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำเสนอวัตถุประสงค์การประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. เรื่อง “ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย” กล่าวคือ เพื่อนำเสนอประเด็นการพัฒนาที่สำคัญภายใต้ ๑๐ ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับทุกภาคส่วนให้เห็นความสำคัญของการร่วมมือร่วมใจในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่อนาคต และสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ ได้นำเสนอและแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไปยังระดับปฏิบัติในมิติต่างๆ เพื่อสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศในช่วงระยะ ๕ ปี ของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สรุปได้ ดังนี้

๑

ภาพรวมประเทศไทยในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๗๙)

สศช. ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอน เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ และได้นำวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นกรอบของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ พร้อมทั้ง นำ ๖ ยุทธศาสตร์หลักของยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มาเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ทั้ง ๑๐ ยุทธศาสตร์ เพื่อนำยุทธศาสตร์ชาติมาสู่การปฏิบัติในระยะ ๕ ปีอย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ เห็นชอบทิศทางและกรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ตามที่สำนักงานฯ เสนอ โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี และมีการแปลงยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนงาน/โครงการในช่วง ๕ ปี โดยระบุแผนปฏิบัติการ และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งให้มีการประเมินผลของการดำเนินงานในรอบ ๑ ปี และ ๕ ปี โดยมีเป้าหมายในปลายท้ายของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ดังนี้ (๑) คนไทยมีทักษะคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ นิสัยใฝ่เรียนรู้ จิตสำนึกดีงาม มีวินัย รู้คุณค่าความเป็นไทย มีสุขภาพกายใจที่ดี (๒) สังคมมีความเป็นธรรม และมีคุณภาพ (๓) เป็นประเทศที่มีรายได้สูง (๔) เศรษฐกิจฐานความรู้ (Productivity & Innovation driven) (๕) เมืองสีเขียว เมืองน่าอยู่ ชยะเป็นศูนย์ (๖) ภาครัฐกะทัดรัด ทันสมัย โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และ (๗) เศรษฐกิจฐานชีวภาพ บริการหลากหลาย ผลิตได้ ขายเป็น

๒

ห้าปีแห่งการวางรากฐานให้เข้มแข็ง

๒.๑ ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ (Milestones) เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ในอีก ๕ ปีข้างหน้า คนไทย และประเทศไทยจะมีลักษณะ/คุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑.๑ เศรษฐกิจ : เกษตรอัจฉริยะ เป็นระบบอัตโนมัติ อยู่บนพื้นฐานของนวัตกรรมในอุตสาหกรรม การผลิต เกิดธุรกิจบริการ และ SME ใหม่ ๆ ที่มีมูลค่าสูงและสร้างสรรค์ มีเมืองอุตสาหกรรม และบริการสะอาด มีมาตรฐานตามหลักสากล โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงเป็นโครงข่ายในประเทศที่สมบูรณ์ มีความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและอาเซียนแล้วเสร็จสมบูรณ์ มีระบบโลจิสติกส์ที่คล่องตัว ตลาดระบบธุรกิจมีการแข่งขันที่เป็นธรรม และเอกชนเป็นผู้นำการลงทุน R&D เพื่อพาณิชย์ ส่วนภาครัฐลงทุน R&D เพื่อสังคมและวิจัยพื้นฐาน ในภาพรวม เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี และรายได้ต่อหัว ๘,๒๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ

๒.๑.๒ สังคม : การเกิดและการเลี้ยงดูมีคุณภาพ ครูและการศึกษามีคุณภาพ มีการปรับใช้ STEMA (Science Technology Engineering and Mathematics + Art) เป็นรูปธรรม “คนไทยสายพันธุ์ใหม่” มีทักษะที่หลากหลาย พูดได้หลายภาษา รู้จักดิจิทัล เรียนรู้เป็น มีวินัย ใฝ่ดี มีจิตสาธารณะ และยึดประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้ ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนบริการสุขภาพมีคุณภาพ ทั้งถึงทุกพื้นที่ มีระบบสุขภาพแบบมีส่วนร่วม และระบบการเงินการคลังที่ยั่งยืน

๒.๑.๓ การบริหารจัดการภาครัฐ : มีระดับความยาก – ย่งในการประกอบธุรกิจเป็นอันดับ ๒ ของอาเซียน และดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CIP) เป็นอันดับ ๒ ในอาเซียน โดยรัฐมีบทบาทในฐานะผู้กำกับ ผู้อำนวยการความสะดวก และผู้ดำเนินการที่ชัดเจนมากขึ้น ท้องถิ่นมีอำนาจและความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ตลอดจนกระบวนการจัดทำกฎหมาย กฎระเบียบ และนโยบายสาธารณะที่ได้มาตรฐานสากล

๒.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

ประเด็นเร่งด่วนภายใต้ ๑๐ ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ช่วยเสริมสร้างรากฐานที่เป็นคานงัดการพัฒนาประเทศ ดังนี้

๒.๒.๑ คนไทยในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ โดยปรับค่านิยมคนไทยให้มีจิตสาธารณะ มีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทักษะทางสมอง และทางสังคม วัยเรียนวัยรุ่นมีทักษะ คิวคิดสร้างสรรค์ แรงงานมีสมรรถนะประกอบอาชีพ ผู้สูงอายุมีศักยภาพเข้าสู่ตลาดงาน โดยการสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ Smart SMEs ผลิตได้ขายเป็น Smart farmer สังคมผู้ประกอบการ กำลังคนภาครัฐที่มีความสามารถสูง สร้างนักวิจัยมืออาชีพ พัฒนาทักษะพื้นฐานสำคัญรองรับอุตสาหกรรมอนาคต ปฏิรูปตลาดแรงงานเพื่อยกระดับทักษะ/ความรู้ในการทำงานและดำรงชีวิต สามารถยกระดับรายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด โดยสร้างโอกาสให้มีที่ดินทำกิน เพิ่มสวัสดิการด้านรายได้ ขยายโอกาสด้านการศึกษา และเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อให้พึ่งพาตนเองได้

เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ พัฒนาค้นให้รอบด้าน ได้แก่ (๑) ด้านพื้นฐาน โดยเสริมสร้าง บทบาทและความเข้มแข็งของครอบครัว สร้างสภาพแวดล้อม ที่เป็นมิตรกับคนทุกกลุ่มใน สังคม และสนับสนุนการสร้างร่วมมือใหม่ๆ จากทุกภาคส่วนในการจัดบริการทางสังคม (๒) สุขภาพ โดยสร้างพฤติกรรม สุขภาพที่เหมาะสม (๓) การใช้ชีวิต สร้างคนไทยใฝ่รู้ มีวินัย มีจิตสาธารณะ (๔) การทำงาน โดยพัฒนาสถาบันฝึกอบรมฐานสมรรถนะแรงงาน และสร้าง วัฒนธรรมการทำงานที่ดี (๕) **กลุ่มประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำสุดร้อยละ ๔๐** (Bottom ๔๐) โดยยกระดับศักยภาพกลุ่มยากจน และกลุ่มเปราะบาง (๖) การศึกษา เสริมสร้างทักษะ ภาษา/คิดวิเคราะห์/ศิลปะ/ความคิดสร้างสรรค์/ทักษะ STEM+Art (STEMA) และการเขียน โปรแกรม (Coding) โรงเรียนผู้สูงอายุ และ (๗) ทักษะ โดยสร้างเสริมคนไทยให้มีความรอบรู้ (Literacy) ในด้านสุขภาพ/การเงิน/ดิจิทัล

๒.๒.๒ สร้างความเป็นธรรมไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยพัฒนาระบบการเงินการคลัง ลดความเหลื่อมล้ำ ขยายช่องทางการเข้าถึงบริการทางการเงิน พัฒนานวัตกรรมทางการเงิน พัฒนา องค์การการเงินฐานราก **การคุ้มครองทางสังคม** เพิ่มโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรและบริการ ทางสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่ม **ประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำสุดร้อยละ ๔๐** **สร้าง ชุมชนเข้มแข็ง** พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ พัฒนา เศรษฐกิจชุมชน **ปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม** ช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึง ความเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชนเข้าถึงสะดวก รวมถึงการให้ความสำคัญกับ **กลุ่มเปราะบางเร่งด่วน** ได้แก่ เด็กด้อยโอกาส ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล คนจนที่ไร้ที่ทำกิน คนพิการ/ผู้สูงอายุ กลุ่มคนรายได้ต่ำ กลุ่มแรงงานนอกระบบ

เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ อาทิ (๑) **รายได้** เช่น การผลักดันมาตรการการเงินการคลังเพื่อ ปฏิรูปการกระจายรายได้โดยกระทรวงการคลัง การส่งเสริมและพัฒนาระบบการเงินภาค ประชาชนรวมถึงการสร้างเสริมให้แก่องค์กรการเงินชุมชน (๒) **การศึกษา** เช่น มาตรการ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย โดย กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) การพัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย (๓) **สาธารณสุข** เช่น การจัดระบบ Long Term Care ดูแลผู้ป่วยทั่วประเทศ โดยกระทรวง สาธารณสุข (สธ.) การพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ/ เขตเศรษฐกิจพิเศษ (๔) **การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ** เช่น โครงการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ และสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนพิการและครอบครัว โดยกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) การจัดสวัสดิการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (กค.) (๕) **กระบวนการยุติธรรม** เช่น การส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน โดยกระทรวงยุติธรรม (ยธ.) โครงการสร้างหลักประกันสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ตามมาตรฐานสากล (ยธ.) และ (๖) **ที่ดิน** เช่น การจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนที่ยากจน โดยกระทรวงมหาดไทย (มท.) การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ในพื้นที่ที่ดินราชพัสดุ (กค.)

๒.๒.๓ เศรษฐกิจเข้มแข็งและแข่งขันได้ โดยเชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่า ระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ใช้ประโยชน์จากทุนทางชีวภาพและวัฒนธรรม เช่น อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เคมีชีวภาพและพลังงาน และบริการส่งเสริมสุขภาพ **ปรับภาคการผลิตฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรม** เพิ่มศักยภาพ SME เข้าถึงบริการภาครัฐ มีการแข่งขัน

ที่เป็นธรรม สามารถเข้าถึงตลาดผ่าน E-Commerce ขยายโอกาสทางการค้า สร้างตลาดใหม่ ตลาดชายแดน อำนวยความสะดวกทางการค้า การบริหารการเงินการคลังเพื่อสนับสนุนการปรับตัวของเศรษฐกิจ เอื้อต่อการเติบโตของเศรษฐกิจ และจูงใจให้เกิดการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ส่งเสริมบริการทางการเงินและการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ เข้าถึงง่าย และมีเสถียรภาพ สร้างความเข้มแข็งในห่วงโซ่มูลค่าของภาคเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้ามีมาตรฐาน เพิ่มช่องทางจำหน่ายและกระจายสินค้า รมรงค์และเข้มงวดการตรวจสอบคุณภาพสินค้าในตลาด พัฒนากลไกสนับสนุน การสร้างอุตสาหกรรม ยกระดับอุตสาหกรรมเป้าหมาย (ยานยนต์ อาหาร) สร้างความเชื่อมโยงในกลุ่มคลัสเตอร์ ขยายห่วงโซ่การผลิตสู่ระดับอนุภูมิภาค สร้างอุตสาหกรรมใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (อากาศยาน ระบบราง) พร้อมทั้ง สร้างมูลค่าเพิ่มในภาคบริการ ยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยว สร้างอัตลักษณ์อุตสาหกรรมใหม่ สร้างมาตรฐานบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ สร้างสาขาบริการใหม่ที่มีมูลค่าสูง (ดิจิทัล สื่อบันเทิง)

เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ การให้ความสำคัญกับ SME การส่งเสริมบริการทางการเงิน และการลงทุน การสร้างความเข้มแข็งในห่วงโซ่มูลค่าของภาคเกษตร การพัฒนากลไกสนับสนุนการสร้างอุตสาหกรรม และการสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคบริการ

๒.๒.๔ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดย

- ๑) การป้องกันความเสียหายต่อระบบนิเวศ โดย (๑) การผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ปรับพฤติกรรมผู้บริโภค ขยายการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในภาครัฐ มีแหล่งทุนจูงใจให้ปรับรูปแบบเป็นเกษตรยั่งยืน ใช้มาตรการทางการเงินการคลังเพื่อส่งเสริมการลงทุนเทคโนโลยีสะอาด (๒) ขยะ : แก้ไขปัญหาขยะตกค้างในพื้นที่วิกฤต ผลักดันกฎหมายและกลไกเพื่อการคัดแยกขยะ แปรรูปขยะเป็นพลังงานด้วยนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ (๓) น้ำเสีย : ลดปริมาณน้ำเสียจากชุมชน/อุตสาหกรรม อปท. บำบัดน้ำเสียชุมชนและเมือง และบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด และ (๔) Climate Change : ผลักดันการลดก๊าซเรือนกระจกอย่างเป็นรูปธรรม วางแผนป้องกันเมืองที่อาจได้รับผลกระทบจากการเพิ่มของระดับน้ำทะเล มีแผนการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศรายสาขา และระดับพื้นที่ บริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
- ๒) การฟื้นฟู แก้ไขเพื่อรักษาสถานทรัพยากร ดังนี้ (๑) ป่า : พลิกฟื้นผืนป่า ปลูกป่า ปลูกคน เพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ ปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ (One map) สนับสนุนกลไกทางการเงินเพื่อการปลูกป่า (๒) บริหารจัดการที่ดินและแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ : สนับสนุนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน กระจายการถือครองที่ดินเป็นธรรม จัดเก็บภาษีอัตราก้าวหน้า ป้องกันการถือครองจากต่างชาติ (๓) ทรัพยากรน้ำ : เร่งรัดให้มีการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... และแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๕ กลุ่มน้ำ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาคการผลิต (๔) แร่ : กำหนดปริมาณที่เหมาะสมในการนำมาใช้ประโยชน์ จำกัดการส่งออกในรูปวัตถุดิบ หวังห้ามการทำเหมืองในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนอย่างเข้มงวด ชดเชยเยียวยาให้กับผู้ได้รับผลกระทบที่เหมาะสม พัฒนากลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อจัดการความขัดแย้ง และ (๕) ผลักดันให้มีการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ SEA

เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ การบริหารจัดการที่ดินป่าไม้ ปกป้อง/ฟื้นฟูระบบนิเวศ เพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ พัฒนาเศรษฐกิจจากฐานป่าไม้ การใช้น้ำภาคเกษตรเหมาะสม พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ศูนย์ข้อมูลน้ำแห่งชาติ/ผังน้ำ การขับเคลื่อนการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) การป้องกันพื้นที่เมืองและชายฝั่ง การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การผลักดันมาตรการภาษีเพื่อการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และเร่งลงทุนจัดการขยะอย่างครบวงจร

๒.๒.๕ เสริมสร้างความมั่นคงเพื่อการพัฒนาประเทศ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้ (๑) **ความมั่นคงภายใน** ปกป้องสถาบัน สร้างความปรองดอง ปลุกฝังค่านิยมการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความแตกต่าง แก้ปัญหาชายแดนใต้ ยึดกระบวนการมีส่วนร่วมและยุทธศาสตร์ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” (๒) **เสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ** ป้องกันการสูญเสียดินแดนจากภัยพิบัติ เสริมสร้างศักยภาพกองทัพ วิจัยพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศ เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร รับมือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ภายในและต่างประเทศ (๓) **รักษาผลประโยชน์ทางทะเล** พัฒนาคือร่วมมือในการใช้/รักษาทรัพยากรและเส้นทางคมนาคมทางทะเล พื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อน การรับมือสาธารณภัยทางทะเล สร้างความเข้าใจในคุณค่าของทะเลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันการกระทำผิดทางทะเล (๔) **เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ** รักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างสมดุลและส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน กำกับดูแลข้อมูลบุคคลด้านไซเบอร์ พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน ป้องกันผลกระทบจากภัยคุกคามข้ามชาติ และ (๕) **บริหารจัดการด้านความมั่นคงเพื่อการพัฒนา** ศึกษาปรับปรุงระบบเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ พัฒนาความพร้อมและกลไกเผชิญเหตุ พัฒนากลไกและระบบการขับเคลื่อนแผนงาน ให้พร้อมรับสถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ทั้งระดับชาติและพื้นที่

เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ การเสริมสร้างความปรองดองของคนในชาติเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาประเทศ ใช้กระบวนการทางเศรษฐกิจและการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม ในจังหวัดชายแดนใต้ การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และการเตรียมความพร้อมรับมือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ

๒.๒.๖ รัฐบาลกะทัดรัด โปร่งใส เข้าถึงได้ (Open & Connected) โดยให้ความสำคัญกับ (๑) **มาตรฐานสากล** โดยวางระบบบริหารจัดการด้วยดิจิทัล เช่น วางโครงสร้างพื้นฐานระบบ E-Payment แยกบทบาท operator regulator ดึงดูดคนรุ่นใหม่ที่มีสมรรถนะสูง นำเทคโนโลยีสารสนเทศทดแทนกำลังคน ปฏิบัติงานในลักษณะบูรณาการ ยกระดับบริการสาธารณะสู่มาตรฐานสากล (๒) **กระจายอำนาจ** จัดทำแผนที่ระดับพื้นที่ ระบบงบประมาณรูปแบบใหม่ โดยจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการและเชิงพื้นที่ มีระบบติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วม เพิ่มประสิทธิภาพ อปท. (๓) **ป้องกันและปราบปรามทุจริต** สร้างนักการเมืองยุคใหม่ ส่งเสริมบรรษัทภิบาลเอกชน ปฏิรูปข้อมูลและการบริหารภาครัฐที่เปิดเผยข้อมูล (๔) **ความยุติธรรม** โดยปฏิรูปกฎหมายให้ทันสมัย ยกเลิกกฎหมายล้าสมัย ไม่เป็นธรรม และมีการวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมาย (RIA) (๕) **ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม** การเข้าถึงกระบวนการ

ยุติธรรมของประชาชน และการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (๖) การปรับกระบวนการพิจารณาแผนงาน/โครงการที่ยั่งยืน (๗) ผลักดันการใช้ SEA และ (๘) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้ท้องถิ่น เน้นการจัดบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนา สร้างความคล่องตัวและพึ่งตนเองด้านการคลังท้องถิ่น

เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ จัดโครงสร้างความสัมพันธ์ของส่วนท้องถิ่น-ส่วนภูมิภาค-ส่วนกลางให้เกิดการบูรณาการในพื้นที่ ทบทวนโครงสร้างของ อบท. ให้มีขนาดและขีดความสามารถที่เหมาะสมต่อการจัดบริการสาธารณะ ปรับแก้ระเบียบ และกฎหมายให้ท้องถิ่นมีอิสระและมีความรับผิดชอบมากขึ้นตามภารกิจที่ได้รับถ่ายโอน เพื่อสร้างโอกาสในการให้บริการที่มีคุณภาพมากขึ้น และโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น ให้เอกชนเข้ามาร่วมทุน ประสานความร่วมมือ (MOU, PPP) วิสาหกิจท้องถิ่น กำหนดสูตรการจัดสรรเงินรายได้ให้แก่ อบท. ทั้งภาษีจัดสรรและเงินอุดหนุน ให้สะท้อนขนาดและภารกิจหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกันระหว่าง อบท.

๒.๒.๗ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดความเหลื่อมล้ำ ควรให้ความสำคัญกับ (๑) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาเมืองที่มีศักยภาพ โดยการยกระดับมาตรฐานระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์ให้ได้มาตรฐานสากล อำนวยความสะดวกทางการค้าให้ได้มาตรฐานสากล พัฒนาการบริหารจัดการและโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการในสาขาขนส่ง โดยเร่งจัดตั้งกรมการขนส่งทางราง เร่งปรับโครงสร้างองค์กร รฟท. เร่งพัฒนาระบบขนส่งทางรางให้เป็นโครงข่ายหลักในการเดินทางและขนส่งสินค้าของประเทศ ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานของระบบขนส่งทางน้ำและทางอากาศและยกระดับการให้บริการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล พัฒนาระบบขนส่งตามแนวระเบียงเศรษฐกิจสำคัญ (๒) การลดความเหลื่อมล้ำ โดยพัฒนาระบบน้ำประปาให้ครอบคลุมทั่วถึง การบริหารจัดการการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การลดน้ำสูญเสีย และการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลกิจการประปา / ยกระดับโครงข่ายทางถนน ใช้เทคโนโลยีขนส่งอัจฉริยะ สร้างทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองเชื่อมโยงการค้าชายแดนเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพิ่มปริมาณการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะ เช่น ก่อสร้างรถไฟฟ้าในกรุงเทพฯ และปริมณฑล เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองหลักในภูมิภาคและเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศ และ (๓) การสร้างความมั่นคงทางพลังงาน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้และอนุรักษ์พลังงาน จัดหาพลังงานให้เพียงพอ กระจายประเภทเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทน เตรียมโครงสร้างพื้นฐานรองรับการใช้เทคโนโลยี Smart Grid มีโครงสร้างราคาพลังงานที่เป็นธรรม เป็นศูนย์การซื้อขายพลังงานในภูมิภาค

เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ (๑) การพัฒนาด้านพลังงาน อนุรักษ์พลังงานในภาคอุตสาหกรรมและขนส่ง เตรียมโครงสร้างพื้นฐานรองรับ ยานยนต์ไฟฟ้า เร่งกระจายแหล่งเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ใช้เทคโนโลยี Smart Grid เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานทุกภาคส่วน พัฒนาพลังงานทดแทนเพื่อลด Carbon Emission และสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากผู้ใช้ (user) เป็นผู้ผลิต (generator) (๒) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เร่งรัดระบบ Nation Single Window (NSW)/ ASEAN Single Window (ASW) ทั้งในระดับรัฐบาลกับรัฐบาล (G to G) ภาคธุรกิจ

กับรัฐบาล (B to G) และ ภาคธุรกิจกับธุรกิจ (B to B) และเพิ่มศักยภาพบุคลากร /แรงงาน ด้านโลจิสติกส์ (๓) **การพัฒนาระบบคมนาคม** ให้ระบบขนส่งทางรางให้เป็นโครงข่ายหลักตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองภูมิภาค รวมทั้งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และพัฒนาพื้นที่รอบสถานี (TOD) กำหนดโครงสร้างอัตราค่าโดยสารร่วม บำรุงรักษาโครงข่ายถนนให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย ส่งเสริมการวิจัยเทคโนโลยีและบุคลากรในกิจการขนส่ง พัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เร่งรัดการพัฒนาท่าอากาศยานหลัก และการบริหารจัดการห้วงอากาศ ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้งานท่าเทียบเรือที่มีอยู่ในปัจจุบัน (๔) **การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล** ผลักดันให้ธุรกิจ SMEs วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเข้าสู่ระบบธุรกิจดิจิทัล และ (๕) **การพัฒนาระบบน้ำประปา** ผลักดันการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลการประกอบกิจการประปาและการจัดการน้ำเสียในภาพรวมของประเทศ

๒.๒.๘ วิจัย พัฒนา นวัตกรรม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ยุทธศาสตร์ศักยภาพประเทศ ควรให้ความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

- ๑) **ความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.)** ลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีที่มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาแบบก้าวกระโดดและลดความเหลื่อมล้ำ เร่งส่งเสริมการวิจัยพื้นฐาน สร้างผู้ประกอบการนวัตกรรมและเทคโนโลยี เร่งผลิตบุคลากรสาย STEM สร้างนักวิจัยมืออาชีพ ดึงดูดนักวิจัยจากต่างประเทศ ยุทธศาสตร์โครงสร้างพื้นฐาน วทน. อาทิ ระบบ NQI / ระบบ IP / Lab ส่งเสริมระบบนิเวศนวัตกรรม สร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชน เข้ามาลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรม สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการวิจัยระหว่างภาครัฐและเอกชน ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับนวัตกรรมในอนาคต ปลุกฝัง “วัฒนธรรมนวัตกรรม” ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย
- ๒) **การประยุกต์ใช้** ในด้านต่างๆ ได้แก่ (๑) **เกษตร** : พัฒนาการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร (๒) **อุตสาหกรรม** : ใช้ วทน. พัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมอนาคต/ยกระดับอุตสาหกรรมศักยภาพสู่เทคโนโลยีขั้นสูง (๓) **บริการท่องเที่ยว** : ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ยุทธศาสตร์ฐานบริการใหม่และใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ความเป็นไทย วิถีชีวิตชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพ บริการเดิมให้เติบโตอย่างเข้มแข็ง (๔) **โครงสร้างพื้นฐาน** : เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรม ขนส่งทางราง อุตสาหกรรมทางราง อุตสาหกรรมซ่อมบำรุงชิ้นส่วนอากาศยาน ระบบบริหารจัดการโลจิสติกส์ เทคโนโลยีประหยัดพลังงาน โครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart Grid) พลังงานทดแทน เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารไร้สาย ความเร็วสูง เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อลดการสูญเสียน้ำประปา สร้างศักยภาพชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และใช้ ICT จัดการความรู้ชุมชน และ (๕) **ปรับโครงสร้างภาครัฐทันสมัย** : ปรับระบบการให้บริการของภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเก็บข้อมูลและวิเคราะห์สถานการณ์
- ๓) **การคาดการณ์การลงทุน** ส่งเสริมการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ตลอดห่วงโซ่มูลค่าทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพ และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสะอาด สังคมและพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อผู้พิการและผู้สูงอายุ พัฒนาพื้นที่นวัตกรรมในภูมิภาค

เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ อาทิ โครงการยกระดับและพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EECi) ส่งเสริมเกษตรกรรมความแม่นยำสูง (Precision Agriculture) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (InnoAgri) ขยายผลการให้งานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน ปลุกฝังวัฒนธรรมนวัตกรรม เพิ่มศักยภาพวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพื้นฐาน เพื่อให้สามารถสร้างนวัตกรรมของไทยและรองรับเทคโนโลยีพลิกโฉม กองทุนพัฒนาผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม และร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.

๒.๒.๙ พัฒนาศักยภาพเมือง ภาค และเชิงพื้นที่ โดย (๑) พัฒนาเมืองศูนย์กลาง กรุงเทพฯ และปริมณฑล เชียงใหม่+พิษณุโลก ขอนแก่น+โคราช และภูเก็ต+หาดใหญ่ พื้นที่ที่ระบบรางในเมืองที่มีศักยภาพ เช่น อยุธยา นครสวรรค์ เมืองชายแดนที่มีศักยภาพ และบริเวณใกล้เคียงเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (๒) กระจายความเจริญสู่ภูมิภาคทั่วประเทศ ทั้งภาคกลางเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และใต้ (๓) พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ พื้นที่เศรษฐกิจชายแดน ตาก สระแก้ว สงขลา มุกดาหาร ตราด หนองคาย นครพนม เชียงราย กาญจนบุรี และนราธิวาส และ (๔) พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ อาทิ (๑) SEZ : ติดตาม ทบทวน และกำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุนในระยะต่อไป เร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ และด้านศุลกากรให้เป็นไปตามแผน ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อปรับแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ทันทั่วทั้งที่ ผลักดันการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว แบบไป – กลับ กับ สป.ลาว ติดตามและกำหนดมาตรการป้องกันผลกระทบจากการใช้แรงงานต่างด้าวแบบไป – กลับ และประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการลงทุน ใน SEZ และสร้างความรู้ความเข้าใจต่อสาธารณชน (๒) EEC : การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ การพัฒนาอุตสาหกรรมอนาคต การพัฒนาคน การพัฒนาเมือง ออกกฎหมายรองรับ EEC (พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.)

๒.๒.๑๐ ใช้จุดเด่นและเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา โดย (๑) การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน วิชาการ เทคนิค วิจัยและพัฒนาทุนมนุษย์ กฎหมาย รวมทั้งการให้ความร่วมมือแบบ Co- Finance (๒) การส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศ โดยใช้ประโยชน์จากประชาคมอาเซียน และ RCEP เพื่อให้เป็นฐานใหม่ในการลงทุน/แหล่งเงินทุน/ การส่งออก/ ตลาดของไทย (๓) การเป็นศูนย์กลางการบูรณาการความเชื่อมโยงคมนาคมและโลจิสติกส์ (Connectivity + Logistics) ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคและอาเซียน เช่น ปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่ง และสินค้าตามข้อตกลงต่างๆ และ (๔) การกำหนดบทบาทที่สร้างสรรค์ในเวทีโลก ภูมิภาค อนุภูมิภาค ร่วมกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือที่มีอยู่และใหม่ และพัฒนามาตรฐานของไทยให้สอดคล้องตามพันธกรณี

เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ (๑) เร่งพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกการค้า การลงทุนของไทยในภูมิภาค โดยเฉพาะ (๑) ผลักดันและประสานความร่วมมือการดำเนินงานภายใต้ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS CBTA) มุ่งสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ (Full

Implementation) ภายในปี ๒๕๖๒ และ (๒) ขับเคลื่อน IMT-GT Physical Connectivity Projects ในแนวระเบียงเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้ IB ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (๒) เร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามแนวพื้นที่ชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง ๑๐ แห่ง เพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าอย่างเต็มประสิทธิภาพ ในอนุภูมิภาคและอาเซียน และเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอย่างครอบคลุมและบูรณาการ และ (๓) มุ่งเน้นบทบาทการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาโดยร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศ ในการจัดลำดับความสำคัญประเด็นความร่วมมือที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี เช่น การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๓๐ เป้าหมายที่มีลำดับความสำคัญสูง การจัดทำโครงการ Country Partnership Programme (CPP) กับ OECD และการปฏิรูปโครงสร้างภายใต้กรอบ APEC เป็นต้น

๓

สรุป “คนไทยจะได้อะไร”

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยการขจัดความยากจน เปิดโอกาสให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนและโอกาสทางธุรกิจ ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมที่เหมาะสม ทั้งถึงและเป็นธรรม ตลอดจนมีทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่ม ๑

การเพิ่มศักยภาพคนไทย เพื่ออนาคตประเทศไทย

รายงานสรุปผลการประชุม

กลุ่มที่ ๑ : การเพิ่มศักยภาพคนไทยเพื่ออนาคตประเทศไทย

ผู้นำเสนอ :

นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นายมิชัย วีระไวทยะ	นายกสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน และ ประธานมูลนิธิ มิชัย วีระไวทยะ
นายอิสระ ว่องกุศลกิจ	ประธานกรรมการกลุ่มมิตรผลและหัวหน้าทีมภาคเอกชน คณะทำงานประชารัฐเพื่อสังคม
ดร.อนุสรณ์ แสงนิ่มนวล	ประธานกรรมการการอาชีวศึกษา

๑

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอของ สศช.

๑.๑ ภาพอนาคตในปี ๒๕๗๙ กับสถานการณ์ด้านคนและสังคมไทย

เป้าหมายการพัฒนาในปี ๒๕๗๙ อยากเห็นคนไทยที่ดี เก่ง และสุขภาวะดี อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันคนไทยทุกกลุ่มวัยยังคงมีปัญหาเชิงคุณภาพหลายด้าน อาทิ กลุ่มเด็กแรกเกิดและปฐมวัยยังมีการพัฒนาการไม่สมวัย กลุ่มวัยทำงานยังมีทักษะไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน คุณภาพการศึกษาที่ยังอยู่ในระดับต่ำ มีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีความรอบรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ ยังมีความเหลื่อมล้ำสูงทั้งด้านรายได้ ที่ดิน และการเข้าถึงบริการพื้นฐานต่างๆ ของรัฐ โดยเฉพาะบริการทางด้านการศึกษาและสาธารณสุข

๑.๒ ประเด็นท้าทายที่สำคัญต่อการพัฒนา

โจทย์ท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรไทยเข้าสู่สังคมสูงวัย ซึ่งประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี ๒๕๖๔ มีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงถึงร้อยละ ๒๐ และจะเพิ่มเป็นร้อยละ ๓๐ ในปี ๒๕๗๙ ในขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานลดลงอย่างต่อเนื่องทำให้อัตราพึ่งพิงรวมเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาในเชิงเจเนอเรชัน พบว่า เจเนอเรชัน Y จะมีสัดส่วนประชากรมากที่สุดในช่วงนี้ ซึ่งมีลักษณะนิสัยแตกต่างกับประชากรรุ่นก่อนหน้า เนื่องจากการเติบโตมาท่ามกลางการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน รวมถึงโครงสร้างครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลงและมีรูปแบบหลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของบริบทภายนอก โดยเฉพาะความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดการเลื่อนไหลของวัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินธุรกิจและรูปแบบการทำงานเปลี่ยนแปลงไป โดยจะเกิดอาชีพใหม่ๆ เพิ่มขึ้นและบางอาชีพอาจจะถูกทดแทนในอนาคต

๑.๓ แนวทางการพัฒนาศักยภาพคนในแผนฯ ๑๒

มุ่งสร้างและพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีสุขภาวะที่ดี โดยการ **พัฒนาคนดี**มุ่งการปรับเปลี่ยนค่านิยมให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ส่วนการ **พัฒนาคนเก่ง**จะต้องเตรียมพร้อมตั้งแต่ปฐมวัย วัยเรียน วัยทำงาน จนถึงวัยสูงอายุ โดยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อให้ทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่า ในขณะที่

การพัฒนาคนให้มีสุขภาพที่ดี มุ่งส่งเสริมให้คนมีจิตสำนึกและความรู้ในการดูแลสุขภาพ และให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ อย่างไรก็ตาม แม้คนจะเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา แต่ยังคงคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีศักยภาพ อาทิ ครอบครัวยุคใหม่ ชุมชน ระบบการศึกษา และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ นอกจากนี้ การพัฒนาศักยภาพคนต้องพิจารณาถึงความแตกต่างของคนแต่ละกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่ม Bottom ๔๐ ที่ต้องเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการต่างๆ ของรัฐ รวมถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและศักยภาพของชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นอีกปัจจัยสำคัญหนึ่งในการพัฒนาคน

๑.๔ การดำเนินการของภาครัฐที่ผ่านมา

ตัวอย่างโครงการสำคัญที่ภาครัฐดำเนินการ เช่น การทำข้อตกลงร่วม (MOU) เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย การจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการยุทธศาสตร์ การสร้างความรอบรู้ทางสุขภาพโดยจัดทำเครื่องมือสำรวจและพัฒนาคู่มือความรู้ทางสุขภาพ โครงการโรงเรียนคุณธรรม การขับเคลื่อนสะเต็มศึกษา การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ICU การพัฒนาภาษาอังกฤษผ่าน Application Echo English นอกจากนี้ ยังมีโครงการประชารัฐที่ช่วยพัฒนาศักยภาพคนผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน อาทิ การยกระดับคุณภาพวิชาชีพ (E๒) การศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ (E๕) และประชารัฐเพื่อสังคม (E๖) ซึ่งมีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมโดยมีเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน โดยมีโรงเรียนมีชัยพัฒนาเป็นหนึ่งในโรงเรียนต้นแบบขับเคลื่อน อย่างไรก็ตาม การดำเนินการพัฒนาศักยภาพคนของภาครัฐในบางโครงการยังคงขาดการบูรณาการและการประสานความร่วมมือที่จะเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วม

๑.๕ จุดคานงัดสำคัญและแนวทางการขับเคลื่อนในระยะต่อไป

คานงัดที่สำคัญในการเปลี่ยนโฉมคนไทยสายพันธุ์ใหม่ต้องเป็นนโยบายในลักษณะ **“ปฏิรูปหรือการปรับเปลี่ยนที่รุนแรงมากพอ (Transform)”** ใน ๓ เรื่องสำคัญ ได้แก่ (๑) เปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (๒) เปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ และ (๓) เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการทางสังคม ซึ่งมีตัวอย่างกรณีศึกษาของประเทศต่างๆ อาทิ การปรับเปลี่ยนทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรมของประเทศไต้หวันที่ใช้หลักของศาสนานำมาสู่เรื่องฐานคิดและวิถีชีวิต การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ของประเทศเวียดนามที่ได้มีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่สอนให้เด็กวัยเรียนเกิดความคิดวิเคราะห์และรู้ถึงความถนัดของตน รวมทั้งยังมีการบ่มเพาะนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและมีสถาบันผลิตครูที่มีคุณภาพ สะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากคะแนน PISA ของประเทศเวียดนามอยู่ในกลุ่มเกินค่าเฉลี่ย ทั้งนี้ การขับเคลื่อนในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนโฉมคนไทยจึงต้องมุ่งเน้น (๑) การสร้างค่านิยมร่วมคนในสังคมไทยให้มีจิตสาธารณะ (๒) การสร้าง skillset ให้กับนักเรียน/แรงงานโดยเปลี่ยนโฉมการเรียนรู้ทุกช่วงวัย (๓) การสร้างโอกาสให้คนทุกกลุ่มตามศักยภาพที่มีอย่างเสมอภาค และ (๔) การสร้างรูปแบบความร่วมมือใหม่ๆ เพื่อเติมเต็มบทบาทภาครัฐ โดยดำเนินการต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนร่วมกัน เนื่องจากแผนฯ ๑๒ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่แผนของ สศช. แต่เป็นแผนของประชาชนทุกคน

๒

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ

๒.๑ บทบาทภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม โดย นายอิสระ ว่องกุศลกิจ

๒.๑.๑ การขับเคลื่อนการพัฒนาาร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนในรูปแบบ “ประชารัฐ”

ซึ่งเป็นการบูรณาการความร่วมมือกันสามภาคส่วนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการสร้างความเปลี่ยนแปลงกับเศรษฐกิจฐานรากให้เติบโตอย่างเข้มแข็ง สมดุล และยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มการจ้างงานสร้างรายได้ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ภายใต้ยุทธศาสตร์หลัก ๔ ด้าน คือ ธรรมชาติ นวัตกรรมและผลิตภาพ การยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ และการมีส่วนร่วมในความมั่งคั่ง โดยมีกลไกการขับเคลื่อนงาน ประกอบด้วย คณะทำงาน ๒ ชุด ได้แก่ (๑) **คณะทำงานขับเคลื่อน ๖ ด้าน (Value Driver - ๖ D)** คือ ๑) การยกระดับนวัตกรรมและ Digitalization ๒) การส่งเสริม SMEs และ Productivity ๓) การส่งเสริมการท่องเที่ยวและ MICE ๔) การส่งเสริมธุรกิจการค้าและบริการ ๕) การพัฒนาคลัสเตอร์ภาคอุตสาหกรรมที่เป็น New S-curve และ ๖) การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ และ (๒) **คณะทำงานสนับสนุน ๖ ด้าน (Enable Driver - ๖ E)** คือ ๑) การดึงดูดการลงทุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ๒) การยกระดับคุณภาพวิชาชีพ ๓) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ๔) การปรับแก้กฎหมายและกลไกภาครัฐ ๕) การศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ และ ๖) ประชารัฐเพื่อสังคม

๒.๑.๒ การดำเนินงานที่ผ่านมา

ในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา มีผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม อาทิ การส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่ โดยการรวมกลุ่มกันผลิตและจำหน่าย มีการใช้เครื่องมือการผลิตร่วมกัน ปัจจุบันดำเนินการได้ ๕๘ แปลง ใน ๓๒ จังหวัด การสร้างโมเดลให้เป็นตัวอย่างและแหล่งเรียนรู้ เช่น สหกรณ์ประมงกุ้งกระเบน อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี ที่สร้างตัวอย่างการทำฟาร์มกุ้งที่ปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงเพื่อแก้ปัญหากุ้งตายด่วน (EMS) โดยใช้เทคโนโลยีที่เรียกว่า ๓ สะอาด ได้แก่ ลูกกุ้งสะอาด น้ำสะอาด บ่อสะอาด สหกรณ์โคนมสอยดาว อ.สอยดาว จ.จันทบุรี เป็นการเลี้ยงโคนมแบบอารมณดี ให้มีพื้นที่สบายๆ และมีร่มเงาเพียงพอ โคจะอารมณ์ดี มีน้ำนมมากขึ้น การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก มีการส่งเสริมการนำผ้าขาวม้ามาผลิตเป็นเสื้อผ้าที่ทันสมัย การส่งเสริมหัตถกรรมชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การส่งเสริมอาหารท้องถิ่นที่ถูกสุขลักษณะ การส่งเสริมการตลาดด้วยการนำผลิตภัณฑ์มาขายที่ตลาดคลองผดุงกรุงเกษม เป็นต้น

๒.๑.๓ การขับเคลื่อนประชารัฐเพื่อเพิ่มศักยภาพคน

โดยคณะทำงานประชารัฐเพื่อสังคม (E๖) มุ่งเน้นประเด็นทางสังคมที่เร่งด่วนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในระยะเวลาอันใกล้ (Quick Win) ใน ๕ ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมการมีรายได้ และการมีงานทำของคนพิการ การส่งเสริมการมีรายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุ การออมเพื่อการเกษียณอายุ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่อาศัย และการส่งเสริมความปลอดภัยทางถนน โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ การส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ ซึ่งในระยะแรกนี้ กลุ่มบริษัทประชารัฐเพื่อสังคมได้จ้างคนพิการไปแล้วถึง ๗,๕๐๐ อัตรา

สูงกว่าเป้าที่ตั้งไว้ถึง ๗,๓๗๖ อัตรา ทั้งนี้ บริษัทในคณะกรรมการประชารัฐเพื่อสังคมส่วนใหญ่
จ้างคนพิการเกินอัตราที่กำหนดแล้ว ซึ่งจะพยายามส่งเสริมให้มีการจ้างเพิ่มมากขึ้นในภาค
ส่วนอื่นๆ โดยเฉพาะองค์กรของรัฐและรัฐวิสาหกิจ ขณะนี้จ้างไม่ถึง ๕๐ %

นอกจากนี้ ยังมีโครงการนำร่องการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคมของคนพิการใน ๖ โครงการ
ได้แก่ ๑) วิสาหกิจวีลแชร์และอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการ ๒) วิสาหกิจบริการ Call Center
โดยคนพิการ ๓) การสร้างกิจการร้านค้าของคนพิการ ๔) วิสาหกิจผลิต เบเกอรี่และ
เครื่องดื่มโดยคนพิการ (Ray Bakery) ๕) วิสาหกิจร้านกาแฟที่บริหารจัดการด้วยคนพิการ ๖)
วิสาหกิจสินค้างานพิมพ์ โดยบุคคลออทิสติก และ ๗) วิสาหกิจแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนและ
สินค้าเกษตรของคนพิการ

๒.๒ การผลิตและพัฒนากำลังอาชีวศึกษา โดย ดร.อนุสรณ์ แสงนิ่มนวล

๒.๒.๑ ความคาดหวังของผู้ประกอบการในด้านทักษะและคุณลักษณะกำลังคนที่ต้องการ

ปัจจุบันเด็กรุ่นใหม่ขาดคุณลักษณะที่สำคัญในการทำงาน ได้แก่ ความขยัน กระตือรือร้น
ความรับผิดชอบ และความอดทน ต้องการงานสบายรายได้สูง ขณะที่เด็กในต่างประเทศมี
ฝันที่ใหญ่และจริงจังกว่าการหา อาชีพ สหรัฐต้องการทำงานในอวกาศ เด็กสิงคโปร์ต้องการเป็นเจ้าแห่ง
ซึ่งสะท้อนถึงนวัตกรรมซึ่งเด็กไทยยังขาดความคิดในเรื่องดังกล่าว ขณะที่นโยบายตาม
ยุทธศาสตร์ ระยะ ๒๐ ปีและการพัฒนาตามแนวทางประเทศไทย ๔.๐ ซึ่งเป็นนโยบายที่ใช้
กำลังคนที่มีศักยภาพสูง สามารถปรับตัวต่อองค์ความรู้เชิงเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ได้
นอกจากนี้ ประเทศยังต้องการ “คนดี คนเก่ง และแข็งแรง” โดยต้องดีก่อนเพราะถึงจะเป็น
คนเก่ง แต่ไม่ซื่อสัตย์ก็ไม่ใช่ที่ต้องการ และต้องแข็งแรงเพราะถ้าเจ็บป่วยก็ไม่สามารถทำงาน
ได้อย่างเต็มที่ รวมถึงในด้านทักษะแรงงาน เด็กต้องมีความสามารถด้าน IT ในระดับ
มาตรฐาน มีทักษะภาษาอังกฤษที่ดีสามารถสื่อสารได้ มีความขยัน อดทน มีความคิด
สร้างสรรค์ ซึ่งต้องสร้างทั้งจากบ้านและโรงเรียน

๒.๒.๒ ความไม่สมดุลการผลิตและความต้องการกำลังคน

ในแต่ละปีเรามีนักเรียนประมาณ ๘ แสนคน แบ่งเป็น เรียนสายสามัญประมาณ ๔ แสนกว่าคน
อาชีวะ ๒ แสนกว่าคน และเด็กที่ออกกลางคันหรือไม่ได้เข้าเรียนอีกประมาณแสนกว่าคน ซึ่ง
เด็กที่ออกกลางคันต้องนำกลับเข้ามาเรียน ในขณะที่เราขาดแคลนแรงงานอาชีวศึกษา
จำนวนมาก แต่สัดส่วนสายสามัญ : สายอาชีวะ อยู่ที่ ๖๕ : ๓๕ ซึ่งในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมายังไม่
เปลี่ยนแปลง โดยเราตั้งเป้าหมายการผลิต ๕๐ : ๕๐

๒.๒.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

- (๑) การจัดการเรียนการสอนควบคู่การปฏิบัติจริง สามารถทำผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีที่เป็นแนวทางสร้างให้ “เด็กเก่งปฏิบัติ” โดยปัจจุบันมีความร่วมมือกับภาคเอกชน เช่น หอการค้า สมาอุตสาหกรรมฯ ในการจัดทำหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของภาคเอกชน รวมถึงร่วมจัดการเรียนการสอนในโรงงาน อย่างไรก็ตาม การจัดระบบทวิภาคีมีข้อจำกัดในหลายด้าน ทั้งในเรื่องของศักยภาพในการรับนักเรียนของสถานประกอบการและข้อจำกัดในการเดินทางของเด็ก ดังนั้น

จึงอาจเพิ่มเติมวิธีการที่ให้นักเรียนมีโอกาสได้จริงโดยการ “แปลงโรงเรียนให้เป็นโรงงาน” ดังเช่นกรณีของประเทศเกาหลีใต้ ที่มีการตั้งโรงงาน/สถานประกอบการในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ทดลองทำและบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นโรงงานเย็บผ้า โรงงานทำขนม ร้านทำผม การจำลองห้องผู้โดยสารบนเครื่องบิน ฯลฯ โดยมีเอกชนเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านการลงทุน

(๒) การสร้างการยอมรับในการเรียนสายอาชีพ/ อาชีวศึกษา เพื่อให้การเรียนในสายอาชีพมีเพียงพอกับความต้องการและสอดคล้องกับโครงสร้างเศรษฐกิจไทย ซึ่งสามารถบรรลุได้โดยการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้โดดเด่น ดังเช่นโรงเรียนเอกชนดอนตูม จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาที่ให้นักเรียนเรียนสายสามัญควบคู่สายอาชีพ โดยโรงเรียนมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่โดดเด่นทำให้มีเด็กเลือกเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ควรสร้างความแตกต่างในการจัดการเรียนการสอน อาทิ การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาต้องมีสาขาใหม่ๆ ที่ตรงกับความต้องการในอนาคต เช่น การบินและอุปกรณ์เกี่ยวเนื่องกับการบิน ระบบราง และขนส่งทางทะเล ฯลฯ พัฒนาหลักสูตรปริญญาตรีที่เน้นการปฏิบัติและเปิดรับเฉพาะผู้มีประสบการณ์ทำงานมาแล้ว เพื่อสร้างความแตกต่างจากปริญญาตรีสายสามัญ

(๓) การยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษา ทั้งการพัฒนาครูอาชีวศึกษาให้เก่งปฏิบัติ เนื่องจากปัจจุบันครูในสถาบันส่วนใหญ่จบปริญญาตรี ทำให้มีความรู้ด้านวิชาการ โดยที่ยังขาดประสบการณ์ด้านปฏิบัติ รวมทั้งการนำคนในโรงงานโดยเฉพาะที่เกษียณแล้วที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในการปฏิบัติมาเป็นครูอาชีวฯ ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายต่อหัว โดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชน ให้เกิดความเท่าเทียมและเป็นธรรม

๒.๓ การเข้าร่วมช่วยเปลี่ยนแปลงสังคมในด้านการศึกษา โดยหน่วยงานเอกชนสาธารณประโยชน์ โดย นายมีชัย วีระไวทยะ

๒.๓.๑ แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะภาคประชาชนและภาคเอกชน ซึ่งการดำเนินการโดยภาคเอกชนนั้น ควรเป็นมากกว่าการทำ CSR (Corporate Social Responsibility) ที่เป็นเพียงกิจกรรมในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งของบริษัท โดยควรพัฒนาให้เป็นลักษณะของ ISR (Individual Social Responsibility) ซึ่งเป็นการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของคนทุกคนในบริษัท ทั้งพนักงานและลูกค้า อย่างไรก็ตาม การที่จะสร้าง ISR ได้ จำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก โดยต้องทำในลักษณะ Children CSR (Children's Social Responsibility) ซึ่งเป็นการทำให้เด็กมีความตระหนักรู้ต่อความรับผิดชอบต่อสังคม โดยที่ระบบการศึกษาจะเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

๒.๓.๒ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะที่ต้องการ

ตัวอย่างการสร้างเด็กให้มีคุณลักษณะที่ต้องการโดยเฉพาะการมีความรับผิดชอบต่อสังคม คือ โรงเรียนไม้ไผ่ หรือโรงเรียนมีชัยพัฒนา ซึ่งเป็นเส้นทางสายใหม่ของการศึกษาไทย ในชนบท มุ่งเน้นให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนทุกคนในชุมชน เป็นศูนย์กลาง

การพัฒนาคุณภาพชีวิตและรายได้ ผ่านการสอนทั้งในห้องและนอกห้องเรียน ที่เป็นการนำแนวคิดการพัฒนาใน ๑๐ ปีข้างหน้า มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในวันนี้ เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและทักษะอาชีพควบคู่กับหลักสูตรแกนกลาง โดยมีเป้าหมายเน้นการสร้างคนดี ที่เป็นคนซื่อสัตย์แบ่งปัน บริหารจัดการเป็น รู้จักค้นคว้าหาคำตอบ ส่งเสริมความเสมอภาคชายหญิง และเป็นนักพัฒนาและนักธุรกิจเพื่อสังคม

ทั้งนี้ เป้าหมายของโรงเรียนถูกถ่ายทอดผ่านหลักสูตรทั้งในและนอกห้องเรียนผ่านกิจกรรมต่างๆ กล่าวคือ **กิจกรรมสร้างจิตสาธารณะ** อาทิ การให้นักเรียนนั่งรถเข็นเดือนละ ๑ วัน เพื่อฝึกความเห็นใจและช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส การให้นักเรียนออกไปช่วยเหลือผู้สูงอายุ การตั้งศาลแม่เมตตาเพื่อให้นักเรียนแม่เมตตาไปให้ผู้อื่น การออกไปให้ความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนอื่นในเรื่องอนามัยช่องปากและเพศศึกษา **การฝึกการบริหารจัดการ** อาทิ การมีคณะกรรมการในโรงเรียนให้นักเรียนฝึกการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ตั้งแต่การคัดเลือกนักเรียนเข้าใหม่ การคิดครุ การต้อนรับผู้ดูงาน การจัดซื้อครุภัณฑ์ **การฝึกการเป็นผู้ประกอบการ** เช่น การให้นักเรียนทำธุรกิจเป็นกลุ่ม โดยมีเงินกู้สนับสนุน การปลูกผักขาย การเลี้ยงไก่เพื่อนำไข่ไปขาย และ**การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต** อาทิ การให้ผู้สูงอายุมาทำฟาร์มในโรงเรียน

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีชัยพัฒนายังให้ความสำคัญกับการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตร และมีการนำหลักสูตรดังกล่าวไปขยายผลการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน อาทิ การวิเคราะห์ถึงลำดับความสำคัญแต่ละเป้าหมาย SDGs ในมุมมองของชุมชน และการหาแนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าว รวมทั้งได้มีตัวอย่างการขับเคลื่อนคือการจัดตั้งแปลงเกษตรเพื่อขอจัดความยากจน

๓

ข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม

- ๓.๑ สศช. ควรดำเนินการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ในฐานะนักปรัชญาเอกของโลกที่ได้พระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาศักยภาพคนรวมถึงเร่งสร้างความเข้าใจและขับเคลื่อนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการสร้างและปรับทัศนคติให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีสุขภาวะดี ตัวอย่างในระดับพื้นที่ เช่น เทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการขับเคลื่อนงานในท้องถิ่น โดยได้ยกระดับจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และเด็กนักเรียนที่เรียนจบแล้วจะต้องทำงานในพื้นที่บ้านเกิดของตนเอง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันโรงเรียนประสบปัญหาในการต่อยอดการเรียนรู้ไปสู่ระบบทวิภาคี และมีเป้าหมายที่จะพัฒนาเด็กให้เป็นนักธุรกิจ นักจัดการ และผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นที่
- ๓.๒ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ควรกำหนดกลยุทธ์ในแต่ละยุทธศาสตร์ และมีการประเมินแผนฯ เพื่อให้รู้ว่าเรื่องไหนที่ดำเนินการล้มเหลว ประสบความสำเร็จ หรือควรดำเนินการต่อในระยะต่อไป รวมทั้งควรเพิ่มเติมเรื่อง ความรุนแรงในสังคมไทย โดยเฉพาะความรุนแรงในโรงเรียน และเรื่องคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการและนักการเมือง ตลอดจนปรับเป้าหมายคนไทย จาก “คนดี คนเก่ง สุขภาวะดี” เป็น “คนดี คนเก่ง สุขภาวะดี และมีเงินใช้จ่ายตลอดช่วงชีวิต” โดยภาครัฐควรมีการจัดทำระบบการออมแบบบังคับ สร้างความตระหนักรู้ และให้มีการวางแผนการเงินตั้งแต่ในวัยเรียน วัยทำงาน โดยเฉพาะกลุ่มประชากรฐานราก เพื่อให้มีเงินออมเพียงพอเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และรัฐบาล

- ๓.๓ การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (๑) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในทุกระดับควบคู่กัน ทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม (๒) สนับสนุนการจัดทำแผนชุมชน ที่มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ควบคู่กับการสร้างความตระหนักให้กับหน่วยงานในระดับพื้นที่ ทั้ง อบจ. อบต. เทศบาล เพื่อให้แผนพัฒนาฯ มีการนำไปปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนของ อบต. ค่อนข้างน้อย และมุ่งจัดทำแผนโดยยึดงบประมาณเป็นหลัก (๓) ควรมีการจัดตั้ง Board of Social Investment เพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อสังคม เช่นเดียวกับ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการลงทุนในภาคเศรษฐกิจ (๔) ควรให้ความสำคัญอย่างสูงกับการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ โดยต้องมองอย่างเป็นระบบ ที่ครอบคลุมทั้ง การช่วยเหลือ ดูแล การจัดสวัสดิการต่างๆ และให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ที่ครอบคลุมในทุกกลุ่มเป้าหมาย ภายใต้แนวคิด ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง “No One Left Behind” รวมถึงควรศึกษาแนวคิดของ David Émile Durkheim เพื่อนำมาประยุกต์ใช้และจัดการกับปัญหาความเหลื่อมล้ำ (๕) ควรปรับปรุงระบบงบประมาณให้เป็น Performance Based Budgeting ที่มีการประเมินต้นทุนผลตอบแทน ผลลัพธ์ ผลกระทบ และต้นทุนกิจกรรมที่ควรจะเป็น (๖) ควรเร่งแก้ปัญหาคาความรุนแรงของเด็กอาชีวะ เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีของสถาบันอาชีวศึกษา และนำไปสู่การเรียนรู้ในสายอาชีพมากขึ้น และ (๗) ควรมีการขยายผลการจัดทำความร่วมมือ (MOU) เรื่องความปลอดภัยในการทำงาน
-

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่ม ๒

นวัตกรรม

นำสู่อนาคตประเทศไทย

กลุ่มที่ ๒ : นวัตกรรมนำสู่อนาคตประเทศไทย

ผู้นำเสนอ :

ดร.ปัทมา เจริญวิเศษกุล รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ดร.พันธุ์อาจ ชัยรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ดร.วิไลพร เจตนจันทร์ ผู้อำนวยการสำนักงานเทคโนโลยี บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

๑

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอของ สศช.

๑.๑ กรอบแนวคิดนวัตกรรม

๑.๑.๑ **นวัตกรรม** คือ การปรับใช้ผลิตภัณฑ์ใหม่ กระบวนการผลิตใหม่ การตลาดหรือรูปแบบองค์กรใหม่ ที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงมูลค่าในแง่ของผลประโยชน์ทางการเงิน ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และควมมีประสิทธิภาพ เป็นต้น ดังนั้น ลักษณะที่สำคัญของนวัตกรรมจึงมี ๓ ประการ คือ (๑) จะต้องเป็นสิ่งใหม่ (๒) ต้องมีการนำไปใช้ และ (๓) ก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงมูลค่า เช่น การเพิ่มมูลค่าทางการเงินของสินค้าและบริการ การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการผลิต และการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้นวัตกรรม เป็นต้น โดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ได้จำแนกนวัตกรรมเป็น ๔ ประเภทหลัก ดังนี้ (๑) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (๒) นวัตกรรมกระบวนการ (๓) นวัตกรรมการตลาด และ (๔) นวัตกรรมองค์กร

๑.๑.๒ **ระบบนวัตกรรมแห่งชาติ** คือ ความเชื่อมโยงระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพด้านเทคโนโลยี โดยความก้าวหน้าทางนวัตกรรมและทางเทคนิคเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่ผลิต แจกจ่าย และปรับใช้ความรู้อย่างหลากหลาย ทั้งในรูปแบบของความร่วมมือกิจกรรม และการไหลเวียนขององค์ความรู้และเทคโนโลยี ทั้งนี้ ประสิทธิภาพทางนวัตกรรมของประเทศขึ้นอยู่กับระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (องค์กรภาคเอกชน มหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัยของภาครัฐ) ซึ่งเชื่อมโยงองค์ความรู้และเทคโนโลยีระหว่างกันในรูปแบบของความร่วมมือ อาทิ การวิจัยร่วม การแลกเปลี่ยนบุคลากร การใช้สิทธิบัตรร่วมกัน การจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์และเครื่องมือ ฯลฯ

๑.๑.๓ **ระบบนวัตกรรมไทย** สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) ได้ให้นิยามว่า นวัตกรรม คือ ผลลัพธ์ของการเชื่อมโยงของทรัพยากรมนุษย์ ทุนทางการเงินและโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการวิจัยและพัฒนา เพื่อก่อให้เกิด “ระบบนิเวศนวัตกรรม” ทั้งนี้ สนช. ได้ปรับใช้กรอบแนวคิดระบบนวัตกรรมของ Stefan Kuhlmann และ Erik Arnold เพื่ออธิบายระบบนวัตกรรมในบริบทของไทยที่ผู้เกี่ยวข้องและสถาบันต่างๆ มีบทบาทเชื่อมโยงกันในการพัฒนา แพร่กระจาย และใช้เทคโนโลยี โดยจะปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะเครือข่าย มีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Actors) เครือข่าย (Network) สถาบัน (Institutions) และเทคโนโลยี (Technology) รวมทั้งได้แบ่งนวัตกรรมที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ (๑) นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์และบริการ (๒) นวัตกรรมด้านกระบวนการ (๓) นวัตกรรมด้านเทคโนโลยี และ (๔) นวัตกรรมด้านสังคม

๑.๒ สถานการณ์การพัฒนานวัตกรรมในประเทศไทย

๑.๒.๑ ความสามารถในการแข่งขันด้านนวัตกรรมของไทย ในรายงาน The World Competitiveness Yearbook ปี ๒๕๖๐ ของ IMD ระบุว่า โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีของไทยปรับตัวสูงขึ้นถึง ๖ อันดับ โดยขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ ๓๖ จากอันดับที่ ๔๒ ในปีก่อนหน้านี้ ขณะที่โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ปรับลดลง ๑ อันดับ มาอยู่ในอันดับที่ ๔๘ จากอันดับที่ ๔๗ ในปีก่อนหน้านี้ จากทั้งหมด ๖๓ เขตเศรษฐกิจทั่วโลก ขณะที่รายงาน The Global Competitiveness Report (GCR) ปี ๒๕๕๙ ของ WEF ได้จัดอันดับปัจจัยด้านความพร้อมทางเทคโนโลยี ลดลง ๕ อันดับ มาอยู่ในอันดับที่ ๖๓ จากอันดับที่ ๕๘ ในปีก่อนหน้านี้ ส่วนปัจจัยด้านนวัตกรรมปรับตัวดีขึ้น ๓ อันดับ ขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ ๕๔ จากอันดับที่ ๕๗ ในปีก่อนหน้านี้ จากทั้งหมด ๑๓๘ ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ และดัชนีชี้วัดความสามารถด้านนวัตกรรม The Global Innovation Index (GII) ปี ๒๕๖๐ จัดทำโดยมหาวิทยาลัยคอร์เนล ร่วมกับ Institute Européen d'Administration des Affaires (INSEAD) และองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก พบว่า ประเทศไทยมีความสามารถด้านนวัตกรรมในภาพรวมสูงขึ้น ๑ อันดับจากปีก่อนหน้านี้ โดยอยู่ในอันดับ ๕๑ จากอันดับที่ ๕๒ ในปีก่อนหน้านี้ จาก ๑๒๗ ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ ดังนั้น ในภาพรวมความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศไทยอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ

๑.๒.๒ การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก ๑๒,๔๐๖ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๓ เป็น ๘๔,๖๗๑ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๘ หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๖๒ ต่อ GDP อย่างไรก็ดี ประเทศไทยยังมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชีย เช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน และสิงคโปร์ ซึ่งมีสัดส่วนระหว่างร้อยละ ๒.๐-๓.๐ ต่อ GDP ทั้งนี้ภาคเอกชนมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๗๓ คิดเป็นสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ ๗๐ : ๓๐

๑.๒.๓ จำนวนบุคลากรและสิทธิบัตร ในปี ๒๕๕๘ จำนวนบุคลากรวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเทียบเท่าเต็มเวลาเพิ่มเป็น ๘๙,๖๑๗ คน คิดเป็น ๑๓.๖ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน จากปี ๒๕๕๓ ที่มีจำนวน ๘๔,๒๑๖ คน คิดเป็น ๑๒.๙ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน อย่างไรก็ตาม บุคลากรรองรับการพัฒนาวัตกรรม ยังไม่เพียงพอต่อการสร้างฐานกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประเทศนวัตกรรมในอนาคต โดยในปี ๒๕๕๘ กำลังแรงงานสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๓,๙๗๙,๑๙๓ คน แบ่งเป็นผู้ที่จบสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยตรงและทำงานตรงสายประมาณ ๑.๘ ล้านคน ผู้ที่จบสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแต่ทำงานด้านอื่นประมาณ ๑.๕ ล้านคน และผู้ที่จบการศึกษาด้านอื่นแต่มาทำงานในสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประมาณ ๐.๖ ล้านคน ในขณะเดียวกัน จำนวนการยื่นคำขอรับสิทธิบัตรในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อย และส่วนใหญ่เป็นการยื่นจดทะเบียนโดยชาวต่างชาติ โดยในปี ๒๕๕๗ สถิติการยื่นจดทะเบียนสิทธิบัตรในประเทศไทย มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๒,๐๐๗ รายการ แยกเป็นสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ๗,๙๓๐ รายการ และสิทธิบัตรการออกแบบ ๔,๐๗๗ รายการ ในจำนวนนี้เป็นของคนไทย ๓,๗๘๙ รายการ หรือร้อยละ ๓๑.๕๖ และเป็นของคนต่างชาติ ๘,๒๑๘ รายการ โดยเฉพาะสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ซึ่งเป็นการยื่นคำขอรับสิทธิบัตรของชาวต่างชาติเป็นจำนวนถึง ๖,๙๔๗ รายการ ขณะที่คนไทยยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์เพียง ๙๘๓ รายการ เท่านั้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องเร่งสร้างความตระหนักให้คนไทยเห็นความสำคัญและสนับสนุนการนำสิทธิบัตรมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์มากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงขั้นตอนการจดสิทธิบัตรให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็วขึ้น

๑.๓ การขับเคลื่อนการพัฒนาและใช้นวัตกรรม

๑.๓.๑ **แนวทางการพัฒนาและใช้นวัตกรรมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒** ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๘ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ได้กำหนดเป้าหมายแรก คือ **เพิ่มความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ** ประกอบด้วย ๔ ตัวชี้วัด ตัวชี้วัด (๑) สัดส่วนการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มสู่ร้อยละ ๑.๕ ของ GDP ตัวชี้วัด (๒) สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ เพิ่มเป็น ๗๐:๓๐ ตัวชี้วัด (๓) สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์และเป้าหมายของประเทศ : งานวิจัยพื้นฐานเพื่อสร้าง/สะสมองค์ความรู้ : ระบบโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และระบบมาตรฐาน เพิ่มเป็น ๕๕ : ๒๕ : ๒๐ และตัวชี้วัด (๔) จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มเป็น ๒๕ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน และเป้าหมายที่ ๒ **เพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้นวัตกรรม** ประกอบด้วย ๔ ตัวชี้วัด ตัวชี้วัด (๑) อันดับความสามารถการแข่งขันโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ และด้านเทคโนโลยีจัดโดย IMD อยู่ในลำดับ ๑ ใน ๓๐ ตัวชี้วัด (๒) ผลงานวิจัยและเทคโนโลยีที่ถูกนำไปใช้ในการสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของผลงานทั้งหมด ตัวชี้วัด (๓) มูลค่าการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนา มีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี และตัวชี้วัด (๔) นวัตกรรมทางสังคมและสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการที่ผลิตได้เองภายในประเทศ มีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑ เท่าตัว

ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนานวัตกรรมในช่วง ๕ ปีแรก จำเป็นที่จะต้องสร้าง “ระบบนิเวศนวัตกรรม” โดยเฉพาะการส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการเป็นผู้นำการพัฒนา นวัตกรรม ด้วยการส่งเสริมการลงทุนพัฒนาและสร้างนวัตกรรมของภาคเอกชน การสนับสนุนผู้ประกอบการ นวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายใหม่หรือกลุ่มที่เริ่มดำเนินธุรกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับนวัตกรรมในอนาคต การสร้างเครือข่ายการวิจัยระหว่างภาครัฐและเอกชน การปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สามารถส่งเสริมการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา และให้ประโยชน์แก่ผู้วิจัยและพัฒนานวัตกรรมไปพร้อมกัน การสร้างแรงจูงใจให้เอกชนเข้ามาลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การผลิตและพัฒนาบุคลากรรองรับการพัฒนานวัตกรรม และที่สำคัญ คือ การปลูกฝัง “วัฒนธรรมนวัตกรรม” ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย นำไปสู่การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมอย่างแพร่หลาย

๑.๓.๒ **ความคืบหน้าการดำเนินงานของภาครัฐ** โดยภาครัฐได้ดำเนินโครงการสำคัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบนิเวศนวัตกรรม อาทิ

- ๑) **การพัฒนาสังคมผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศ** ผ่านโครงการพัฒนาธุรกิจนวัตกรรมเกิดใหม่ที่มีการเติบโตสูง โดยมีหลักสูตรการพัฒนาผู้ประกอบการ จัดตั้งย่านธุรกิจนวัตกรรมรายใหม่ (Co-working Space) จัดตั้งกองทุน Research Gap Fund เพื่อเร่งการเติบโตของธุรกิจนวัตกรรมรายใหม่สำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย อาทิ การแพทย์ เกษตร และอาหาร เป็นต้น โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ๒) การผลิตและพัฒนาบุคลากรรองรับการพัฒนานวัตกรรม มีโครงการศูนย์นวัตกรรมแห่งอนาคตที่จะช่วยวางรากฐานองค์ความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เยาวชนในการเลือกเรียน/ประกอบอาชีพในสาย STEM เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต
- ๓) การปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และการสร้างแรงจูงใจให้เอกชนเข้ามาลงทุนวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม โดยเร่งรัดให้มีการออก (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. เพื่อกระตุ้นการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยให้เอกชนมีสิทธิขอรับทุนวิจัยจากแหล่งทุนภาครัฐ และให้สิทธิความเป็นเจ้าของผลงานวิจัยแก่ผู้ทำวิจัย
- ๔) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับนวัตกรรมในอนาคต หรือการพัฒนา นวัตกรรมเชิงพื้นที่ และการสร้างเครือข่ายการวิจัยระหว่างภาครัฐและเอกชน ได้ดำเนินโครงการเมืองนวัตกรรมอาหาร เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างสินค้าและ นวัตกรรมอาหารมูลค่าสูง ด้วยการดึงดูดการลงทุนจากบริษัทชั้นนำของโลก รวมถึงการเป็น ศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จและครบวงจร และการสนับสนุนให้บุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านการวิจัย พัฒนาจากทั่วโลก มาร่วมวิจัยพัฒนากับบริษัทและหน่วยงานในเมืองนวัตกรรมอาหาร และ โครงการยกระดับและพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก เพื่อสร้างพื้นที่ที่มี ระบบนิเวศนวัตกรรมอย่างสมบูรณ์แบบ เป็นเมืองนวัตกรรมที่เป็นต้นแบบของการพัฒนา งานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมในลักษณะองค์รวมที่เน้นบูรณาการการทำงานร่วมกันตาม แนวทางประชารัฐ มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันด้วยการรวมศูนย์ห้องปฏิบัติการและสนาม ทดสอบนวัตกรรม ศูนย์รับรองมาตรฐานนวัตกรรมทางด้านระบบและอุปกรณ์อัจฉริยะ ตลอดจน เป็นชุมชนการจ้างงานผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีระดับสูงของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
- ๕) การพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์การพัฒนาเชิงพื้นที่และเชิงสังคม อาทิ ศูนย์นวัตกรรม เมืองอัจฉริยะ การพัฒนา “ย่านนวัตกรรม” โครงการอุทยานวิทยาศาสตร์ภูมิภาค การพัฒนา พื้นที่อุทยานนวัตกรรมดิจิทัล การส่งเสริมการเรียนรู้ทางไกลและออนไลน์ที่ครอบคลุมทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ นวัตกรรมทางการเงินเพื่อพัฒนาการเงินฐานราก โครงการบริหารจัดการ เขตเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญด้วย Agri-Map โครงการจัดตั้ง Northeastern Agri-Food Technopolis โครงการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร เพื่อพัฒนา ความสามารถของผู้นำชุมชน เกษตรกรแกนนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร โครงการ พัฒนานวัตกรรม OTOP โครงการจัดตั้งศูนย์นวัตกรรมการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อ SMEs โครงการบริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะสู่ชุมชน โครงการศูนย์ดิจิทัลชุมชน โครงการตรวจสอบสาร พันธุ์กรรมเพื่ออำนวยความสะดวกและลดความเหลื่อมล้ำ เป็นต้น

๑.๔ แนวทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ที่ต้องได้รับการผลักดันต่อ

นโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนานวัตกรรม ทั้งเร่งการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา การส่งเสริมระบบนิเวศนวัตกรรมที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้เกิด การสร้างนวัตกรรมและการใช้นวัตกรรมที่มีลำดับความสำคัญเด่นชัดขึ้น อย่างไรก็ตามเพื่อให้การ พัฒนาและการใช้นวัตกรรมสามารถเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยสู่ เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยรายได้ที่สูง สังคมคุณภาพ และประชาชนอยู่ดี กินดี มีสุข ยังคงมีแนวทางการพัฒนาที่ต้องให้ความสำคัญและผลักดันต่อไปอย่างต่อเนื่องจริงจัง ดังนี้

- ๑.๔.๑ การให้ความสำคัญกับนโยบายการส่งเสริมนวัตกรรมที่เหมาะสมในแต่ละช่วงการพัฒนา อาทิ **ระยะเริ่มต้น** รัฐต้องเพิ่มการกระตุ้น อำนวยความสะดวก และเตรียมความพร้อมด้านแรงงานที่มีทักษะ และ**เมื่อจะเข้าสู่ตลาด** รัฐต้องช่วยเร่งพิจารณากฎระเบียบให้มีความคล่องตัว พัฒนาระบบมาตรฐาน และมีกลไกทางการเงิน ฯลฯ เพื่อสร้างการเติบโต สุดท้าย**เมื่อนวัตกรรมจะถูกนำมาใช้** รัฐต้องช่วยเอื้อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่กับ SMEs ภายใต้สัญญาจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และขยายการซื้อขายไปสู่ระดับที่ใหญ่ขึ้น ทั้งนี้ ธุรกิจที่มีระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างกัน ต้องการเครื่องมือทางนโยบายที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังต้องอาศัยระยะเวลาและความต่อเนื่องของนโยบายสนับสนุนจากภาครัฐเป็นสำคัญ
- ๑.๔.๒ การส่งเสริมการทำงานที่สามารถส่งต่อ/เชื่อมโยงกันได้ระหว่างส่วนงานต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ระบบนิเวศนวัตกรรม ทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง ทั้งในระดับชาติและภูมิภาค เพื่อผลักดันงานวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมให้ไปถึงปลายทางหรือผู้ใช้เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การปรับทัศนคติเพื่อเอื้อต่อการทำงานร่วมกันระหว่างต้นทางถึงปลายทางของงานวิจัย ทั้งสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัย ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการสร้างและการใช้องค์ความรู้ร่วมกัน รวมถึงการมีส่วนร่วมกับสถาบันทางสังคม นำไปสู่การแพร่กระจาย และใช้เทคโนโลยีอย่างมีพลวัต
- ๑.๔.๓ การส่งเสริมอุปสงค์ของนวัตกรรม จำเป็นต้องเร่งส่งเสริมบรรยากาศการแข่งขันเสรี โดยการขจัดปัญหาคอร์รัปชันและผลประโยชน์ทับซ้อน การพัฒนากลไกการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและการคุ้มครองผู้บริโภค และทำให้ผู้บริโภครู้จักรักษาสีสิทธิของตนเอง รวมทั้งการปรับปรุงระบบการศึกษาและวัฒนธรรมการทำธุรกิจเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการให้เห็นความสำคัญของการวิจัยและพัฒนาและมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม รวมไปถึงการปรับระบบการขึ้นบัญชีนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ไทย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างนวัตกรรมไทยของภาครัฐ
- ๑.๔.๔ การปลูกฝัง “วัฒนธรรมนวัตกรรม” และ “การสร้างนวัตกรรม” ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย เนื่องจากสังคมไทยยังไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างนวัตกรรมหรือความแตกต่างมากนัก สังเกตได้จากการทำธุรกิจที่ลอกเลียนแบบกิจการอื่น ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากกลไกการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาขาดประสิทธิภาพ ผู้ผลิตจึงขาดแรงจูงใจในการทำวิจัยและพัฒนาเพื่อคิดค้นนวัตกรรมหรือพัฒนากระบวนการผลิต เพราะมีความเสี่ยงที่จะถูกผู้อื่นลอกเลียนแบบ นอกจากนี้ ความต้องการบริโภคสินค้าและบริการของผู้บริโภคในประเทศขาดความประณีตละเอียดอ่อน รวมทั้งไม่เรียกร้องสิทธิของตนเองเมื่อไม่ได้รับสินค้าและบริการที่มีคุณภาพมาตรฐานหรือในราคาที่เป็นธรรม ประกอบกับกลไกการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศอ่อนแอ ดังนั้น การกระตุ้นและรณรงค์ให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ และภาคประชาชน เกิดความตื่นตัวและเห็นถึงความสำคัญของนวัตกรรมถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมที่เคารพในทรัพย์สินทางปัญญา เป็นสังคมที่ใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ รวมถึงการมีวิสัยทัศน์มองไปในอนาคตหรือการจินตนาการบนฐานของการใช้ความรู้และการคาดการณ์ (Imagination) จะนำไปสู่การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมอย่างแพร่หลาย

๒

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ

๒.๑ ดร.พันธุ์อาจ ชัยรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) มีภาระหน้าที่ในการกำหนดนโยบายนวัตกรรมและขับเคลื่อนการพัฒนา นวัตกรรมของประเทศ รวมถึงวางแผนทางการพัฒนาเพื่อยกระดับนวัตกรรมของประเทศอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ภายใต้ภารกิจดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงบริบทของโลกที่มีผลกระทบสูง สนช. จึงได้พัฒนานวัตกรรมด้านระบบข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนหาประเด็นสำคัญที่จะต้องพัฒนานวัตกรรมขึ้นมารองรับให้ครบทุกมิติ

๒.๑.๑ Megatrend ของโลกในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ประกอบด้วย ๑๐ ประเด็น ดังนี้

- ๑) **Extreme Longevity** ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการแพทย์และการพัฒนาสินค้าอุปโภคบริโภคจะช่วยให้มนุษย์มีอายุยืนยาวมากขึ้น สัดส่วนของผู้ที่มีอายุสูงกว่า ๙๐ - ๑๐๐ ปี จะเพิ่มอย่างมีนัยสำคัญ ผลการคาดการณ์จำนวนประชากรโลกในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า พบว่า จะมีจำนวน ๙.๗ พันล้านคน โดยจำนวนประชากรที่มีอายุสูงกว่า ๖๐ ปี มีสัดส่วนมากถึงร้อยละ ๒๑ ดังนั้น นอกเหนือจากการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุชาวต่างชาติเข้ามาใช้ชีวิตในไทยมากขึ้น ด้วยการส่งเสริมธุรกิจการพำนักระยะยาวและธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการวางตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุดังกล่าวด้วย
- ๒) **Super Human** ร่างกายของมนุษย์ในอนาคตจะประกอบด้วยสิ่งที่เป็นทั้ง Bio-based และ Non Bio-based มากขึ้น กิจกรรมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์จะเชื่อมต่อเข้ากับอินเทอร์เน็ต เช่น ชิปของสมาร์ตโฟนจะฝังอยู่ในร่างกายมนุษย์ด้วยนวัตกรรมแบบ Skin Technology การควบคุมยีนส์เพื่อให้ทารกมีศักยภาพและฉลาดขึ้น และนวัตกรรมการถ่ายโอนข้อมูลความรู้จากระบบเข้าสู่สมองของมนุษย์ เป็นต้น
- ๓) **Fragile Security** ในอดีตผู้คนมักสนใจและให้ความสำคัญในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ แต่ในปัจจุบันการเมืองและความมั่นคง ทั้งในเชิงความมั่นคงทางกายภาพ ความมั่นคงทางความเชื่อทางศาสนา ความมั่นคงไซเบอร์ และความมั่นคงในระบบดิจิทัล นับเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้น และมีความเปราะบางมากขึ้นตามไปด้วย
- ๔) **Robosapien Automation** หุ่นยนต์จะมีบทบาทเป็นคู่แข่งกับมนุษย์ เนื่องจากจำนวนประชากรหุ่นยนต์ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่อัตราการเกิดของมนุษย์ต่ำลง แรงงานต่างชาติเริ่มเดินทางกลับภูมิลำเนา ส่งผลกระทบให้หลายกิจกรรมถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี เช่น เซอร์และหุ่นยนต์ การกำหนดให้อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เป็นหนึ่งในสิบอุตสาหกรรมเป้าหมาย (s-curve) ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าจะมุ่งเน้นการพัฒนาหุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม หรือเป็นการสร้างเมืองอัจฉริยะ หรือเป็นหุ่นยนต์ที่จะร่วมเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวมนุษย์
- ๕) **Urbanization** ภาวะความเป็นเมืองที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในทั่วทุกมุมโลก จะทำให้เกิดการดึงดูดทรัพยากรธรรมชาติเข้าสู่เมืองมากขึ้น การพัฒนาสภาพของเมืองจึงเป็นปัจจัยเร่งที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรม ประกอบด้วย ๒ มิติ คือ การทำนวัตกรรมเมือง และการใส่นวัตกรรมเข้าไปในเมืองเพื่อดึงดูดบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาและทำกิจกรรมต่างๆ อยู่ในเมือง ซึ่งจะช่วยให้เมืองใหญ่ของไทยสามารถดึงดูดคนที่มีคุณภาพทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาได้

- ๖) **Individual Media** นวัตกรรมสื่อ (Media Innovation) ยังไม่ได้รับการพูดถึงมากนัก แต่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการสื่อสารในระดับบุคคลมากขึ้นในอนาคต ประกอบกับสื่อต่าง ๆ ต้องแข่งขันเพื่อความอยู่รอด รวมถึงสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาช่องทางการสื่อสารใหม่ ๆ ทำให้เกิดความไม่แน่นอนของรูปแบบการสื่อสารทั้งในระดับระหว่างบุคคล และระหว่างกลุ่มคนในอนาคต ดังนั้น จึงถือได้ว่านวัตกรรมด้านการสื่อสารเป็นนวัตกรรมที่ควบคุมได้ยาก และจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในระดับสูง
- ๗) **Resource Scarcity** อนาคตโลกจะเข้าสู่ภาวะขาดแคลนทรัพยากรจากสาเหตุที่ทรัพยากรถูกเปลี่ยนแปลงจากภัยธรรมชาติ และการใช้ทรัพยากรอย่างไม่เหมาะสม ทำให้การบริโภคต่อหน่วยเพิ่มสูงขึ้น
- ๘) **Non-State Influencer** ปัจจุบันผู้กำหนดนโยบายและทิศทางของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่แท้จริงไม่ใช่รัฐบาล หากแต่เป็นผู้มีอิทธิพลที่ไม่ใช่รัฐซึ่งได้แก่ บริษัทหรือกลุ่มบริษัทในประเทศและกลุ่มทุนข้ามชาติ ซึ่งเป็นผู้เล่นสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมของประเทศ รวมถึงบุคคลผู้ทรงอิทธิพลที่สามารถเปลี่ยนแปลงโลก ดังเช่นประธานาธิบดีของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศรัสเซีย
- ๙) **Corporatization Government** ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ประเทศสหรัฐอเมริกาหับเอมิเรตส์จะจัดการประชุมการมองภาพอนาคตรัฐบาลของโลก เพื่อหารือถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลในอนาคต โดยในปีล่าสุด รัฐบาลสหรัฐอเมริกาหับเอมิเรตส์ได้ประกาศลดขนาดหน่วยงานราชการลงครึ่งหนึ่ง โดยให้ส่วนราชการมีบทบาทเฉพาะด้านความมั่นคงและนโยบายเท่านั้น และให้ภาคเอกชนเข้ามาทำหน้าที่ในการให้บริการประชาชนแทนภาครัฐ ซึ่งรูปแบบหนึ่งที่รัฐบาลของหลายประเทศใช้คือ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ จึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่เป็นนวัตกรรมภาครัฐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการขยายตัวหรือการหดตัวของหน่วยงานภาครัฐ
- ๑๐) **Boundaryless Innovation** ในอนาคตการสร้างนวัตกรรมใหม่จะเป็นไปอย่างไร้พรมแดน จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงขอบเขตอำนาจของหน่วยงานที่กำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

๒.๑.๒ ประเด็นปัญหาเชิงระบบที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อยกระดับ Innovation System

- ๑) **Outdated Innovation Paradigm & Processes** กระบวนทัศน์ทางนวัตกรรมและกระบวนการทางนวัตกรรมของประเทศเริ่มที่จะล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนานวัตกรรมในอนาคตที่จะมีความหลากหลายและไม่สามารถจับต้องได้มากขึ้น ทั้งนวัตกรรมการสร้างมูลค่าเพิ่ม นวัตกรรมบริการ และนวัตกรรมทางสังคม ประเทศไทยควรต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางความคิดที่มีต่อนวัตกรรม กระบวนการทางนวัตกรรม รวมถึงการกำหนดนโยบายนวัตกรรมที่ทันสมัยและมีความหลากหลาย สามารถรองรับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป
- ๒) **No Explicit Inclusive Growth & Sustainable Innovation Development** ที่ผ่านมามีประเทศไทยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมการส่งออกเป็นหลัก ควรหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรมทั่วถึงและนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและลดสัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ (Gini Coefficient) ของประเทศ เพื่อให้สังคมสามารถเป็นหุ้นส่วนที่ไม่ใช่เป็นเพียงผู้รับผลประโยชน์จากการทำนวัตกรรมทางอ้อมเท่านั้น

- ๓) **No Scientific Insights & Analytical Tools** ประเทศไทยควรมีความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์อย่างลึกซึ้งเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และจัดทำแผนที่นำทางนวัตกรรมที่สามารถใช้งานได้จริง รวมทั้งมีระบบวิเคราะห์ข้อมูลแบบ real-time ดังเช่นที่ประเทศสิงคโปร์ได้จัดทำขึ้นโดยอาศัยการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่ทำหน้าที่วิเคราะห์ทิศทางอนาคตและสำนักงานความมั่นคงของรัฐบาล เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และติดตามแนวโน้มของโลกในระดับวินาที
- ๔) **Limited & Fragmented Financial Instrument & Model** ประเทศไทยควรพัฒนาเครื่องมือทางการเงินและนวัตกรรมทางการเงินอย่างเพียงพอ มีความยืดหยุ่นสูง และสามารถตอบสนองความต้องการในอนาคตได้อย่างเหมาะสม
- ๕) **No Innovative Market Model for Innovation** ประเทศไทยได้สนับสนุนการพัฒนา นวัตกรรม โดยจัดหาเครื่องมือสนับสนุนด้านอุปทานและเงินสนับสนุนกองทุนวิจัยจำนวนมาก แต่ยังขาดกลไกและเครื่องมือที่จะส่งเสริมในด้านอุปสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ความต้องการของตลาด ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงแก่วิสาหกิจทุกระดับ
- ๖) **Weak Institutional Linkages and Networks** แม้ประเทศไทยจะมีระบบรองรับการพัฒนานวัตกรรมของประเทศ แต่ยังขาดทั้งการเชื่อมโยงระหว่างกัน และการเชื่อมโยงกับเครือข่าย หน่วยงานต่างๆ ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงควรมีการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ และเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

๒.๑.๓ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบนวัตกรรมของประเทศไทยในอนาคต

การพัฒนาระบบนวัตกรรมของไทยในช่วงที่ผ่านมา มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือแบบ Triple Helix (ภาครัฐ-ภาคเอกชน-สถาบันการศึกษา) เพื่อเพิ่มผลิตภาพและสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคการผลิตและบริการ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสู่ประเทศไทย ๔.๐ และยกระดับระบบนวัตกรรมของไทยในอนาคต จำเป็นต้องขยายไปสู่ความร่วมมือแบบ Quadruple Helix (ภาครัฐ-ภาคเอกชน-สถาบันการศึกษา-สังคม) เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนและสังคมเข้ามาเป็นหุ้นส่วนร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม แทนการเป็นเพียงผู้ได้รับผลประโยชน์จากนวัตกรรม ตลอดจนสร้างความสมดุลของอุปสงค์และอุปทาน และสามารถก้าวไปสู่ความร่วมมือแบบ Quintuple Helix (ภาครัฐ-ภาคเอกชน-สถาบันการศึกษา-สังคม-สิ่งแวดล้อม) ในท้ายที่สุด เพื่อให้ประเทศไทยสามารถบริหารจัดการระบบนวัตกรรมที่มีลักษณะบูรณาการความร่วมมือได้อย่างมีประสิทธิภาพครบทั้ง ๕ มิติ

สำหรับแนวทางการพัฒนานวัตกรรมของไทยใน ๒๐ ปีข้างหน้า จำแนกได้เป็น ๔ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ Innovation Thailand ๑.๐ (ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔) มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมในระดับสาขาอุตสาหกรรมผ่านการร่วมมือแบบ Triple Helix ระยะที่ ๒ Innovation Thailand ๒.๐ (ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๙) เสริมสร้างความร่วมมือกับภาคสังคมมากขึ้นในลักษณะ Quadruple Helix ระยะที่ ๓ Innovation Thailand ๓.๐ (ปี ๒๕๗๐-๒๕๗๔) ส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมมากยิ่งขึ้น และ (๔) Innovation Thailand ๔.๐ (ปี ๒๕๗๕-๒๕๗๙) ให้ความสำคัญกับเชื่อมโยงการพัฒนานวัตกรรมร่วมกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและเศรษฐกิจโลก ตลอดจนสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งนวัตกรรม

๒.๒ ดร.วิไลพร เจตนจันทร์ ผู้อำนวยการสำนักงานเทคโนโลยี บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

- ๒.๒.๑ ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนื่องจาก (๑) เมื่อพิจารณาจากผลการจัดอันดับของ IMD พบว่า innovation pillar ของไทย อยู่ในระดับต่ำ แสดงว่า การลงทุนของรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมาอาจลงทุนไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย (๒) ความสามารถในการแข่งขันแบบเดิมที่เป็นการนำเข้าสินค้ามาจำหน่าย ตั้งโรงงาน ซื้อเทคโนโลยีในการผลิต ไม่สามารถใช้ได้ในบริบทการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เนื่องด้วยมีผลผลิตภาพการผลิตต่ำ ต้นทุนค่าจ้างแรงงานสูง และการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และ (๓) นโยบายของรัฐบาลต้องการให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง ตามแนวทางประเทศไทย ๔.๐ ที่ต้องใช้นวัตกรรมเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อน
- ๒.๒.๒ ปัจจุบันเอสซีจีมี ๓ กลุ่มธุรกิจ ได้แก่ วัสดุก่อสร้างกลุ่มซีเมนต์และวัสดุก่อสร้าง เคมีภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร คือ (๑) Go Regional มุ่งสู่ตลาดอาเซียน เพื่อขยายตลาดให้มากกว่าตลาดภายในประเทศ และ (๒) High Value Added Product & Services ที่ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา เนื่องด้วยค่าใช้จ่ายเงินเดือนของบุคลากรต้องเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งการขายสินค้าในรูปแบบเดิมจะทำให้ไม่สามารถเพิ่มรายได้ได้มากนัก จึงต้องสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ดังนั้น เอสซีจี จึงได้เริ่มลงทุนเพิ่มขึ้นทั้งจำนวนบุคลากรและค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยกำหนดให้ต้องมีการวัดผลกระทบจากการเพิ่มการลงทุนดังกล่าว เพื่อประเมินความคุ้มค่าในการลงทุน ซึ่งผลจากการลงทุนทางด้านบุคลากรและค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของเอสซีจี พบว่า เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเพิ่มขึ้นเป็นลำดับในทิศทางเดียวกับค่าใช้จ่ายในการลงทุนที่เพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๕๙ เอสซีจีสามารถจำหน่ายสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ ๓๘ ของยอดขายทั้งหมด ดังนั้น โจทย์สำคัญที่ต้องพิจารณาคือ เป้าหมายขององค์กรและวิธีการวัดผลการดำเนินการ
- ๒.๒.๓ ในการคิดโจทย์วิจัยของเอสซีจี จะพิจารณาปัญหาของโลกและปัญหาของประเทศไทย ซึ่งหากเป็นปัญหาที่ตรงกันถือว่าเป็นโจทย์วิจัยที่สมบูรณ์ที่สุด หมายความว่า สินค้าและบริการที่คิดขึ้นมาจะสามารถจำหน่ายได้ทั่วโลก เมื่อถึงขั้นตอนของการจำหน่ายสินค้าที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนาในเชิงพาณิชย์ จะต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ เพื่อให้การจำหน่ายสินค้าทำได้ง่ายและมีขนาดของตลาดที่ใหญ่เพิ่มมากขึ้นได้ โดยหลักการนี้สามารถนำไปปรับใช้ได้ทั้งในระดับ หมู่บ้าน จังหวัด หรือองค์กรต่างๆ เช่นเดียวกัน
- ๒.๒.๔ เมื่อได้โจทย์ที่คิดว่าเป็นโจทย์ที่ถูกต้องแล้ว จะต้องมีการบริหารจัดการงานวิจัยและพัฒนาที่เป็นระบบเช่นเดียวกับการบริหารจัดการองค์กร อาทิ Innovation Platform การจัดการด้านการเงิน บุคลากรด้านการวิจัยพัฒนา การจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญา การหาพันธมิตรด้านเทคโนโลยี การประเมินและพัฒนาเทคโนโลยี โดยทำงานร่วมกับส่วนงานด้านตลาดและด้านการผลิต เพื่อพิจารณาสินค้าที่จะตอบสนองความต้องการในอนาคต และบริษัทสามารถผลิตสินค้าได้บ้าง
- ๒.๒.๕ จากนั้นต้องมาพิจารณากำหนดตัวชี้วัดที่สามารถวัดผลการดำเนินงานที่ถูกต้องและต้องเป็นตัวชี้วัดที่เกิดจากการดำเนินการหรือการขายสินค้าจริง อาทิ ยอดขายที่เพิ่มขึ้นจากสินค้าที่ผ่านการวิจัยพัฒนา หรือสามารถวัดผลตอบแทนอื่นใดได้จากการใช้เงินลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น

- ๒.๒.๖ ตัวอย่างของการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์จากการวิจัยและพัฒนาของเอสซีจี ได้แก่ พลาสติกห่อหุ้มขวดน้ำดื่มที่ผลิตจากพลาสติกชีวภาพ (Bio-PE) ซึ่งเป็นวัสดุที่ผลิตจากพืชธรรมชาติ เช่น ข้าวโพด และมันสำปะหลัง ซึ่งช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้มากถึง ๕๐% เมื่อเทียบกับพลาสติกทั่วไป นอกจากนี้ เอสซีจียังได้พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตกระดาษรีไซเคิลที่มีคุณภาพสูงและแข็งแรง ซึ่งช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานได้มากถึง ๓๐% เมื่อเทียบกับกระดาษทั่วไป
- ๒.๒.๗ สภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมของเอสซีจี ประกอบด้วย (๑) ความร่วมมือกันอย่างเป็นเครือข่าย อาทิ การทำงานวิจัยด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับพื้นที่เอสซีจีทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล ได้ประโยชน์ทั้งจากความรู้เชิงวิชาการของบุคลากรทางการแพทย์ และจากนักศึกษาต่างชาติที่เรียนสาขาวิชานี้ ที่อาจมีการสั่งซื้อไปใช้ในประเทศของตนเองในอนาคต (๒) ศูนย์นวัตกรรมเอสซีจี ที่เป็นแหล่งรวมนักวิจัยและเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาและต่อยอดงานวิจัยร่วมกัน ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการวิจัยต่อยอด (๓) การตัดสินใจลงทุนทางด้านเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นการซื้อหรือการลงทุน เพราะหากเป็นเทคโนโลยีที่มีความจำเป็นมาก ก็ควรที่จะซื้อเทคโนโลยีนั้นเพื่อมาต่อยอดการวิจัยและพัฒนาให้ทันต่อทิศทางการผลิตผลิตภัณฑ์ของลูกค้า และ (๔) สินค้าที่ผลิตออกมามีคุณภาพดีและสามารถจำหน่ายได้
- ๒.๒.๘ จุดเน้นสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาและใช้นวัตกรรมเพื่ออนาคตประเทศไทย ได้แก่ (๑) ความมุ่งมั่นและภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา โดยต้องมีการวัดผลจากการลงทุนค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนา และผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมาต้องสามารถจำหน่ายได้จริง (๒) วัฒนธรรมนวัตกรรมและการทำงานเชื่อมโยงระหว่างทีมงานต่าง ๆ เพื่อให้สินค้าที่ผ่านการวิจัยและพัฒนาสามารถจำหน่ายได้จริง ซึ่งทีมวิจัยและพัฒนาจะต้องทำงานร่วมกับฝ่ายตลาดฝ่ายผลิต และมหาวิทยาลัย (๓) เน้นการวิจัยและพัฒนาที่นำไปสู่เชิงพาณิชย์ได้ (๔) ระบบนิเวศและพันธมิตรด้านการวิจัย (๕) บุคลากรด้านทรัพย์สินทางปัญญาตลอดห่วงโซ่มูลค่า โดยต้องตรวจสอบก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อให้งานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สามารถจดสิทธิบัตรได้ และ (๖) ผลลัพธ์เชิงธุรกิจที่สามารถวัดผลได้

๓

ข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม

๓.๑ ภาพรวม

- ๓.๑.๑ นวัตกรรมเป็นสิ่งจำเป็นที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ในอดีตประเทศไทยมีระดับการพัฒนาแตกต่างจากประเทศเกาหลีใต้ไม่มากนัก แต่ปัจจุบันประเทศเกาหลีใต้ก้าวหน้าไปไกลด้วยนวัตกรรม และการพัฒนานวัตกรรมจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมาจากการกำหนดแผนที่ยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศในการพัฒนาประเทศให้มีความชัดเจน ทั้งนี้ในแผนที่ยุทธศาสตร์อาจมีการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmark) ของประเทศให้มีความเหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องใช้ประเทศที่ระดับการพัฒนาห่างจากไทยมากเกินไป เช่น อุตสาหกรรมการเกษตรใช้ประเทศมาเลเซียเป็นเกณฑ์ ความปลอดภัยด้านอาหารใช้ประเทศออสเตรเลียเป็นเกณฑ์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถใช้เป็นเข็มทิศนำทางในเบื้องต้นได้

๓.๑.๒ การจะนำประเทศไทยก้าวไปข้างหน้าและเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่องได้ ทุกภาคส่วนของสังคมจำเป็นต้องมีทัศนคติที่ดีในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค และมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นเหตุเป็นผล เพื่อให้การแก้ไขปัญหาไปสู่การพัฒนาได้อย่างยั่งยืน โดยแนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ คือ (๑) พิจารณาปัญหาและปัจจัยแวดล้อมทั้งระบบ และค้นหาสาเหตุที่แท้จริง ซึ่งไม่จำเป็นต้องแก้ไขทุกปัญหาอุปสรรคในคราวเดียว แต่ต้องแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบในวงกว้างก่อน (๒) การทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายทั้งในส่วนองภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และประชาชน โดยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคตามภาระหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนไปพร้อม ๆ กันอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ไม่ควรละทิ้งหรือมองข้ามองค์ความรู้ของบรรพบุรุษที่สั่งสมมาเป็นเวลายาวนาน เพราะปัญหาและอุปสรรคบางประการสามารถแก้ไขได้ด้วยองค์ความรู้ดั้งเดิม และนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาต่อยอดและพัฒนาสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน เพื่อขยายโอกาสทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเมื่อค้าขายได้มากขึ้น รัฐจะมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีเพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การจัดสรรบริการสาธารณะกลับคืนสู่ประเทศมากขึ้น อันจะเป็นผลประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม

๓.๑.๓ ในอดีตผู้ประกอบการธุรกิจทั้งรายใหญ่ และ SMEs ล้วนแต่ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมเชิงผลิตภัณฑ์และการลดต้นทุนการผลิตด้วยนวัตกรรมด้านการผลิต ซึ่งเรียกรวมว่า Implemental Innovation หรือนวัตกรรมที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้สูญเสียส่วนแบ่งการตลาด แต่ในปัจจุบันภาคบริการของไทยเติบโตและขยายตัวมากขึ้น การมุ่งทำ Implemental Innovation จึงไม่ใช่กลยุทธ์ที่ดีในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันที่ชนิดของนวัตกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก ดังนั้น ภาคธุรกิจควรคำนึงความเชื่อมโยงนวัตกรรมบริการให้มากขึ้น ดังเช่นประเทศต่างๆ ทั่วโลกที่มีแนวโน้มในการเชื่อมโยงนวัตกรรมบริการมากขึ้น อาทิ ประเทศเยอรมัน ซึ่งมีการนำเอานวัตกรรมเชิงผลิตภัณฑ์มาผสมผสานกับนวัตกรรมบริการ โดยเรียกนวัตกรรมในลักษณะนี้ว่า Hybrids Innovation

๓.๑.๔ การกำหนดนโยบาย หรือการออกมาตรการสนับสนุนใด ๆ ของภาครัฐ ควรพิจารณาให้รอบคอบ โดยคำนึงถึงประเด็นความแตกต่างกันของประเภทและขนาดของหน่วยธุรกิจแต่ละสาขา ซึ่งมีผลให้ความสามารถในการทำนวัตกรรมมีรูปแบบที่ต่างกัน รวมถึงประเด็นปัญหาเชิงระบบที่แตกต่างกันด้วย

๓.๑.๕ ปัจจุบันกิจการเพื่อสังคมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และมีบทบาทสำคัญในการช่วยลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมไทย การทำนวัตกรรมทางด้านสังคม อาทิ การทำเกษตรยั่งยืน การทำนวัตกรรมเมือง การทำนวัตกรรมเพื่อคนด้อยโอกาส จึงเป็นสิ่งที่ภาครัฐไม่ควรมองข้าม ทั้งนี้ควรกำหนดมาตรการและแนวทางที่ชัดเจนที่จะช่วยสนับสนุนกิจการเพื่อสังคมในรูปแบบใด เพื่อให้ธุรกิจเหล่านี้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำได้มากขึ้น

๓.๒ การขับเคลื่อนการพัฒนาและใช้นวัตกรรม

๓.๒.๑ ปัจจุบันชนิดของนวัตกรรมมีจำนวนมากและหลากหลายขึ้น หน่วยธุรกิจทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ หรือแม้แต่ภาคเกษตร ล้วนต้องเผชิญกับการแทรกแซงของบริบทโลกและธุรกิจรายใหญ่กว่า ดังนั้น หน่วยธุรกิจจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ควบคู่ไปกับการสร้าง platform ใหม่ ๆ และพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ที่ผ่านมามีภาครัฐได้มีมาตรการสนับสนุนความต้องการของผู้ประกอบการทั้งในส่วนนวัตกรรมเชิงผลิตภัณฑ์และนวัตกรรม

ด้านการผลิตอย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการคูปองนวัตกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ ในปี ๒๕๕๙ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ ได้ดำเนินงานร่วมกับตลาดทุนไทย ตรวจสอบความสามารถทางด้านนวัตกรรมของบริษัทในตลาดทุน เพื่อจัดทำเป็นดัชนีนวัตกรรมในตลาดทุน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการระบุความสามารถของแต่ละหน่วยเศรษฐกิจเป็นรายสาขา ช่วยให้สามารถปิดช่องโหว่และวางแผนการพัฒนาธุรกิจในระยะต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ๓.๒.๒ ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีพืชเศรษฐกิจสำคัญหลายชนิดแต่กระบวนการผลิตยังขาดประสิทธิภาพ จึงควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาภาคการเกษตรเพื่อการยกระดับการผลิตและต้องสอดคล้องกับการปรับโครงสร้างประเทศไทยสู่ประเทศไทย ๔.๐ โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตเป็นการผลิตที่เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งการยกระดับการผลิตไม่ได้จำกัดเพียงการผลิตเพื่อลดต้นทุนแต่ยังรวมถึงการนำนวัตกรรมมาใช้พัฒนาการผลิตในด้านการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ปัญหาหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตของเกษตรกรสวนผลไม้ ที่เกิดจากความสูญเสียของผลไม้ระหว่างการส่งออกสินค้า สามารถแก้ไขได้โดยใช้นวัตกรรมการเกษตรที่ทำให้สามารถเก็บผลไม้ได้นานขึ้น
- ๓.๒.๓ ปัญหาหลักที่สำคัญของ SME OTOP และ Start-up ในปัจจุบัน คือ ผู้ประกอบการขาดความสามารถในการเข้าถึงตลาด และขาดความเข้าใจปัญหาที่แท้จริงในการทำธุรกิจของตนเอง จึงควรมีหน่วยงานทำหน้าที่รับฟังและวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการช่วยเหลือของ SMEs ตลอดจนจับคู่ความต้องการช่วยเหลือของ SMEs กับกลไกที่มีอยู่ในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานของกลไกต่าง ๆ ของภาครัฐ และการดำเนินธุรกิจของ SMEs เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓.๒.๔ ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินเพื่อทำธุรกิจเต็มวงเงินแล้ว ทำให้ไม่สามารถเพิ่มเงินลงทุนได้ จึงควรขยายโอกาสในการเพิ่มทุนโดยให้มีการประเมินมูลค่าของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน (intangible asset) โดยเฉพาะค่าความนิยม (Goodwill) ซึ่งมีมูลค่าทางบัญชีและสามารถแปลงเป็นเงินทุนให้กับ SMEs ที่ต้องการลงทุนในนวัตกรรมได้
- ๓.๒.๕ นักลงทุนในกิจการด้านนวัตกรรมโดยส่วนใหญ่ไม่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เนื่องจากข้อเสนองานโครงการไม่ตรงตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนดไว้ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการเห็นว่าเจ้าหน้าที่ BOI ให้ข้อมูลหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการลงทุนแก่นักลงทุนไม่ตรงกัน จึงควรมีการจัดทำคู่มือหลักเกณฑ์การขอรับการส่งเสริมการลงทุนและเผยแพร่ข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- ๓.๒.๖ การส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ ควรเร่งส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมในประเด็นที่เป็นโจทย์สำคัญของประเทศ ได้แก่ พลังงาน และการบริหารจัดการน้ำ และควรหาตลาดใหม่ๆ สำหรับผลงานนวัตกรรม เพื่อลดปัญหาคอขวดจากการผลิตผลงานสู่ตลาด
- ๓.๒.๗ ปัจจุบันมีการละเมิดสิทธิบัตรและการลอกเลียนแบบจำนวนมากและมีความหลากหลาย ดังนั้น ควรจัดให้มีตำรวจและอัยการด้านทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้ภาคเอกชนใช้ระบบค้นหาฐานข้อมูลสิทธิบัตรมากขึ้น

๓.๓ กลไกการพัฒนาการขับเคลื่อนและใช้นวัตกรรม

- ๓.๓.๑ ภาครัฐควรมีบทบาทเป็นผู้ช่วยคิดค้นและต่อยอดนวัตกรรมสินค้าให้กับ SMEs โดยเฉพาะสินค้าที่มีความแปลกใหม่และมีศักยภาพในการเติบโต รวมทั้งเป็นผู้สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือภาคเอกชน โดยเฉพาะ SMEs ให้สามารถค้าขายนวัตกรรมของตนเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนการผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (prototype) โดยอาจคิดค่าใช้จ่ายเพียงบางส่วน การทดสอบมาตรฐานและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ การจับคู่ผู้ประกอบการกับแหล่งทุนที่เหมาะสม และการสืบค้นข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ประกอบการ เพื่อแบ่งปันข้อมูลและสร้างความร่วมมือในการทำธุรกิจและผลิตสินค้าที่ตนเองถนัด
- ๓.๓.๒ กลไกของภาครัฐเดิมที่ให้หน่วยงานรัฐสนับสนุน/ช่วยเหลือภาคเอกชนในการสร้างนวัตกรรม เริ่มทำงานซ้ำซ้อนกับมหาวิทยาลัย โดยการทําวิจัยเอง ควรปรับบทบาทของภาครัฐมาเป็นผู้ที่อำนวยความสะดวกให้ภาคเอกชนสามารถเข้าถึงผู้ทําวิจัยจากมหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยได้สะดวกขึ้น โดยควรเน้นความร่วมมือระหว่างเครือข่ายในการพัฒนา/สร้างนวัตกรรม สนับสนุนการรวมกลุ่มของนักวิจัยเพื่อร่วมกันพัฒนางานวิจัยสินค้าการเกษตรในภาพรวม แทนการแยกส่วนงานวิจัย
- ๓.๓.๓ ปัจจุบันประเทศไทยมีโครงการย่อยๆ ทางด้านการเกษตรจำนวนมาก เช่น การส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร การส่งเสริมนวัตกรรมจากข้าว และการจัดทำ Agri-Map เป็นต้น ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นการพัฒนาเฉพาะส่วนที่ยังขาดการบูรณาการ ดังนั้น ภาครัฐบาลควรมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาภาคการเกษตรทั้งระบบ โดยตั้งเป้าหมายการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศในภาพรวม เช่น การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของชาวนาไทยให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก จากนั้นเชื่อมโยงให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อบรรลุเป้าหมายของประเทศ

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่ม ๓

เกษตรยุคใหม่

เพื่ออนาคตประเทศไทย

ผู้นำเสนอ :

นางสาวลดาวัลย์ คำภา	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นางสาวจริยา สุทธิไชยา	เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์	ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ
นายกันตพงษ์ แก้วกมล	ประธานเครือข่าย Young Smart Farmer ประเทศไทย

๑ สรุปสาระสำคัญการนำเสนอของ สศช.

๑.๑ สถานะและทิศทางการปรับตัวของประเทศไทย

บริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่มีการแข่งขันที่รุนแรงในทุกภาคการผลิต ได้แก่

๑.๑.๑ สถานะด้านเศรษฐกิจ

- ๑) ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางตอนบน คาดว่าจะเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับสูงเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๙) จากการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันบนฐานความรู้ การสร้างสรรค์คุณค่าให้กับสินค้าและบริการ การย้ายฐานการผลิตและบริการที่ใช้องค์ความรู้ชั้นสูง การบริหารจัดการการลงทุนของไทยในต่างประเทศ
- ๒) อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยโดยรวมอยู่ในอันดับที่ ๓๐ จาก ๖๐ ประเทศชั้นนำ ในขณะที่ประเทศมาเลเซียอยู่อันดับที่ ๑๔ และประเทศสิงคโปร์อันดับที่ ๓ โดยสมรรถนะทางเศรษฐกิจและประสิทธิภาพภาคเอกชนอยู่ในอันดับที่ดี ในขณะที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการศึกษาอยู่ในอันดับที่ไม่ดี
- ๓) โครงสร้างการผลิตมีการเปลี่ยนผ่านจากภาคเกษตรและอุตสาหกรรมไปสู่บริการมากขึ้น โดยมีสัดส่วนภาคบริการต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสูงสุด เปิดโอกาสให้ประเทศก้าวสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ เศรษฐกิจสร้างสรรค์และดิจิทัล แม้ว่าตกอยู่ในฐานะที่มีคู่แข่งทางการค้าในตลาดโลกจำนวนมากขึ้น แต่มีแนวโน้มขยายอุปสงค์ภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ จะเห็นได้ว่าสัดส่วน GDP ของภาคเกษตร เท่ากับ ๘% เนื่องจากภาคเกษตรของไทยเป็นแหล่งผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญ และกำลังปรับตัวสู่การใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เพราะประสิทธิภาพและต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่ง รวมทั้งการเป็นสังคมผู้สูงอายุทำให้แรงงานภาคเกษตรลดลง สัดส่วน GDP ของภาคอุตสาหกรรม เท่ากับ ๓๓% เนื่องจากการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพเป็นฐานรายได้เดิมกำลังปรับตัวเข้าสู่การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในทุกขั้นตอนของการผลิต และสร้างอุตสาหกรรมใหม่ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อรองรับการเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ สร้างสรรค์และดิจิทัล สัดส่วน GDP ของภาคบริการ เท่ากับ ๕๙% เนื่องจากการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการมีบทบาทมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading Nation) บนฐานดิจิทัล

- ๔) ด้านต่างประเทศ ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับภูมิภาคและโลกมีมากขึ้น โดยเฉพาะภูมิภาคอาเซียน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต จะนำไปสู่การสร้างอำนาจการต่อรองทางการเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม ขยายตลาด และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากประเทศไทยมีที่ตั้งซึ่งมีศักยภาพเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค กำลังสร้างระบบเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตระดับภูมิภาค และการเปิดเสรีภายใต้ข้อตกลงเขตเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ นำมาซึ่งโอกาสที่สำคัญๆ หลายประการต่อการยกระดับศักยภาพการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย

๑.๑.๒ สถานะด้านสังคม

- ๑) กำลังแรงงานลดลง ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ทำให้ภาระการคลังเพิ่มขึ้น อัตราการพึ่งพาของประชากรวัยแรงงานต้องแบกรับดูแลผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น มีแนวโน้มพึ่งพาแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน และสามารถขยายตลาดสินค้าผู้สูงอายุในประเทศ
- ๒) การพัฒนาคนของประเทศไทยมีแนวโน้มดีอย่างต่อเนื่อง คนไทยมีการศึกษาเพิ่มสูงขึ้น มีสุขภาพดีขึ้น ได้รับหลักประกันสุขภาพทั่วถึง แต่ยังต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย
- ๓) ผลผลิตภาพการผลิตแรงงานไทยยังต่ำ ความต้องการกำลังคนที่มีทักษะและองค์ความรู้สูงทั้งปริมาณและคุณภาพเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากการเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐ แต่ไทยสามารถดึงดูดแรงงานจากต่างประเทศ และต้องป้องกันการไหลของแรงงานทักษะสูงสู่ประเทศที่มีค่าแรงสูงกว่า
- ๔) ความยากจนและความเหลื่อมล้ำลดลง แต่ยังเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม และมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นภายใต้ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐ เพราะคนที่มีทักษะสูงจะมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่คนที่มีทักษะต่ำจะตกงาน เพราะหุ่นยนต์จะเข้ามาทำงานแทน
- ๕) สังคมไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤติค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสวัฒนธรรมต่างชาติที่หลากหลาย เพราะขาดทักษะการคิด วิเคราะห์ ไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีเพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมและพฤติกรรมให้สามารถปรับตัวเข้ากับกระแสใหม่ของโลกได้

๑.๑.๓ สถานะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ๑) พื้นที่ป่าไม่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๖ ลดลง เฉลี่ยปีละประมาณ ๑ ล้านไร่
- ๒) ขยะตกค้างมากกว่า ๓๐.๕ ล้านตัน
- ๓) ภาวะโลกร้อนเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ วิกฤติน้ำ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดภัยพิบัติให้รุนแรงมากขึ้น
- ๔) ทุนทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม และความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรจะมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น
- ๕) การบริหารจัดการน้ำทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพยังขาดประสิทธิภาพ
- ๖) คุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติได้รับการแก้ไข แต่โดยรวมยังมีสภาพเสื่อมโทรม

๑.๒ สภาพแวดล้อม (โอกาสและความเสี่ยง) ที่ประเทศไทยจะต้องเผชิญใน ๕ ปีข้างหน้า

๑.๒.๑ โอกาสที่ประเทศไทยจะต้องเผชิญใน ๕ ปีข้างหน้า

- ๑) ฐานการผลิตและบริการมีความเข้มแข็งและสามารถต่อยอดต่อไป
- ๒) ความร่วมมือและโอกาสใน สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) และ ความตกลงพันธมิตรทางการค้าระดับภูมิภาค (RCEP) จากการขยายตลาด ปัจจัยการผลิตและแรงงาน ศูนย์กลางด้านการผลิต บริการ และโลจิสติกส์
- ๓) โอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากชนชั้นกลางของโลกขยายตัว และมีความร่วมมือของไทยในกรอบต่างๆ ทั้งพหุภาคี และทวิภาคี มีความเข้มข้นมากขึ้น

๑.๒.๒ ความเสี่ยงประเทศไทยจะต้องเผชิญใน ๕ ปีข้างหน้า

- ๑) เป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มตัว ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒
- ๒) เศรษฐกิจโลกเติบโตช้าและผันผวน ทุกประเทศต้องแข่งขันสูง
- ๓) ความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อบ้านและคู่ค้าเพิ่มขึ้น

๑.๓ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะปานกลางและระยะยาว

๑.๓.๑ เศรษฐกิจไทยในกรณีฐานในช่วง ๑๐ ปีข้างหน้า มีแนวโน้มที่จะขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๓.๓ - ๔.๓ (โดยมีค่ากลางของการประมาณการร้อยละ ๓.๘) ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูงในปี ๒๕๗๑ - ๒๕๗๔

๑.๓.๒ เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จะต้องเร่งรัดให้เศรษฐกิจสามารถขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕.๐ ต่อปี เพื่อให้ก้าวสู่การเป็นประเทศรายได้สูงได้ในปี ๒๕๖๙ ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ และมุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพการขยายตัวของเศรษฐกิจและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการเร่งรัดการลงทุน การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจ และการสร้างฐานการขยายตัวของเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับศักยภาพของเศรษฐกิจไทย รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถทางด้านเทคโนโลยี การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม กฎระเบียบ และการบริหารจัดการ

๑.๔ อนาคตประเทศไทย ปี ๒๕๗๔

ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันขับเคลื่อนให้ก้าวไปสู่ (๑) เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนายอย่างมั่นคงและยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๒) สังคมที่เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำน้อย (๓) ระบบการบริหารภาครัฐมีขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพ ทันสมัย รับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้และประชาชนมีส่วนร่วม (๔) ระบบเศรษฐกิจมีความเป็นชาติการค้า ฐานการขยายตัวของอุตสาหกรรมแห่งอนาคต การท่องเที่ยว ตลาดคุณภาพ การบริการคุณภาพ การค้าส่งค้าปลีก และเศรษฐกิจดิจิทัลที่เข้มข้น (๕) คนไทยในอนาคตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีจิตสาธารณะ และทำประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก และ (๖) ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในเวทีระดับภูมิภาคและระดับโลก

๑.๕ ยุทธศาสตร์ชาติ: กรอบการพัฒนาระยะยาว

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปีต่อจากนี้ไป จะประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑.๖ ความสำคัญของภาคเกษตร

ในปี ๒๕๕๘ ประชากรในภาคเกษตรสูงถึง ๒๕.๐๗ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑๔ ของประชากรทั้งประเทศ อีกทั้ง GDP ภาคเกษตรมีสัดส่วนร้อยละ ๘.๓ ของ GDP ของประเทศ ซึ่งต้องมีการปรับตัวรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งจากบริบทภายนอกและภายในประเทศด้วยเช่นกัน และต้องเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอาหารซึ่งมีการแข่งขันจากต่างประเทศค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม ภาคเกษตรไทยยังมีปัญหาที่สำคัญที่ต้องดำเนินการปรับปรุง ทั้งในด้านประสิทธิภาพการผลิตและการตลาด การเข้าถึงปัจจัยการผลิตและโครงสร้างพื้นฐานอย่างเพียงพอ เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ แหล่งน้ำ และเงินทุน เป็นต้น การวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้มีความเหมาะสม การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตที่ยังไม่เพียงพอ และเกษตรกรมีแนวโน้มลดลงและอายุมากขึ้น

๑.๗ แนวทางการพัฒนาภาคการเกษตรไทย ภายใต้แผนฯ ๑๒

๑.๗.๑ เพิ่มศักยภาพฐานการผลิตเดิม ในกลุ่มสินค้าข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา จากการเสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตตลอดห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร โดยการรวมกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร การบริหารพื้นที่การเกษตรครบวงจร การใช้เทคโนโลยีแม่นยำ การจัดการความเสี่ยง และการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อลดต้นทุนการผลิต และมีคุณภาพและมาตรฐานมากขึ้น

๑.๗.๒ ต่อยอดสู่เกษตรอุตสาหกรรมใหม่ เพื่อใช้นวัตกรรมและสร้างมูลค่าเพิ่มจาก

- ๑) การวิจัย/พัฒนา/ผลิตสินค้าเกษตรขั้นสูง โดยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นสูง อาทิ สินค้าชีวภาพ ยา เครื่องสำอาง
- ๒) การสร้างเกษตรทางเลือกใหม่ โดยการหาโอกาส/ผลิตสินค้าใหม่ อาทิ สาหร่าย สมุนไพร

๑.๗.๓ เสริมความเข้มแข็งของปัจจัยพื้นฐาน ทั้งแหล่งน้ำ ที่ดิน smart farmer ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาตรฐานสินค้าเกษตร การตลาด ฐานข้อมูลเพื่อวางแผนการผลิตอย่างแม่นยำ และนำมาใช้กับเกษตรพอเพียง เกษตรผสมผสาน และเกษตรยั่งยืน

๑.๘ แนวคิดและหลักการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่

๑.๘.๑ สถานการณ์ครัวเรือนภาคเกษตรในปัจจุบัน

ประชากรในภาคเกษตรที่มีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้นทุกปีๆ ถือว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและต้องมีการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลแรงงานภาคเกษตร พบว่า สมาชิกครัวเรือนเกษตรที่อายุมากกว่า ๖๔ ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๗ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ เป็นร้อยละ ๑๑ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ อายุเฉลี่ยของเกษตรกรเพิ่มสูงขึ้นอยู่ที่ประมาณ ๕๘ ปี ซึ่งมีสาเหตุจากลูกหลานในภาคเกษตรไม่สนใจประกอบอาชีพเกษตรกร มีการเคลื่อนย้ายไปภาคการผลิตอื่น และคนสนใจศึกษาในสาขาเกษตรน้อยลงหรือจบสาขาเกษตร แต่ไปประกอบอาชีพอื่น ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร และคุณภาพชีวิตและรายได้ของเกษตรกรในที่สุด และเมื่อแรงงานภาคเกษตรของไทยมีอายุมากขึ้น ปัญหาที่ตามมา คือ

- ๑) เกษตรกรไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ และเทคโนโลยีด้านการเกษตร รวมถึงการดำเนินการตามนโยบายของภาครัฐได้อย่างรวดเร็ว
- ๒) ประสิทธิภาพการผลิตลดลงในอนาคต อันเนื่องจากปัญหาสุขภาพของแรงงานและข้อจำกัดในการที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- ๓) ขาดความสามารถในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหาร ที่จะยกระดับการผลิตให้ได้มาตรฐานและการเป็นครัวโลกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการผลิต
- ๔) การพึ่งพาแรงงานต่างชาติมากขึ้น เพื่อทดแทนแรงงานไทยในภาคเกษตรที่ขาดหายไป ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมาในที่สุด
- ๕) ภาครัฐยังต้องมีการระดมในการจัดหาสวัสดิการการคุ้มครองทางสังคมและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในภาคเกษตร

๑.๘.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวกับภาคเกษตรที่ผ่านมา

การสร้างบุคลากรในภาคเกษตรมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาแนวทางในแผนพัฒนาฯ ระดับชาติเริ่มมีแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ดังนี้

- ๑) **แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔)** เน้นการพัฒนาคนในภาคเกษตรให้เข้มแข็ง มีการให้ทักษะที่เหมาะสม อีกทั้งเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรและผู้ประกอบการให้สามารถรับและทำงานร่วมกับเทคโนโลยีการผลิตใหม่ โดยการเพิ่มการฝึกอบรม การให้สินเชื่อ
- ๒) **แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)** เน้นการพัฒนาทักษะของเกษตรกรในการเป็นผู้ประกอบการ สามารถวางแผนการผลิตเชื่อมโยงกับการตลาด เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการ และการสร้างมูลค่าเพิ่ม ใช้ระบบข้อมูลด้านการผลิต ราคา และตลาด เป็นเครื่องมือในการทำธุรกิจ สร้างเกษตรกรให้มีทักษะในการทำธุรกิจ

- ๓) **แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)** เน้นการสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของอาชีพเกษตรกร สนับสนุนองค์ความรู้อย่างครบวงจร จัดหาที่ดินทำกิน และแหล่งเงินทุน สนับสนุนกระบวนการ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่อาชีพเกษตรกร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมการพัฒนาภาคเกษตร และสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่
- ๔) **แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)** เน้นการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่เน้นปฏิบัติ สร้างเกษตรกรที่มีความรู้ในการยกระดับการผลิต แปรรูป การตลาดและการบริหารจัดการ สนับสนุนรวมกลุ่มเกษตรกรให้เป็นผู้บริหารจัดการธุรกิจการเกษตร เปิดโอกาสให้บุตรของเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมีทัศนคติและต้องการสานต่อ สร้างความมั่นคงในอาชีพ โดยเฉพาะการดูแลสวัสดิการชาวนา การเพิ่มรายได้ การสร้างองค์ความรู้ และการเข้าถึงเครือข่ายพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและวางระบบบริหารจัดการความรู้
- ดังนั้น ต้องมีการวางแผนพัฒนาเกษตรกรให้เหมาะสม และจำเป็นต้องเร่งสร้างเกษตรกรยุคใหม่ให้เข้ามาสู่ภาคเกษตรเพิ่มขึ้นทดแทนแรงงาน เพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันภาคเกษตรของประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายการพัฒนาภาคเกษตรของประเทศในอนาคตต่อไป

๑.๘.๓ สรุปแนวคิดและหลักการในการสร้างเกษตรกรยุคใหม่

สรุปแนวคิดและหลักการในการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ตามแผนพัฒนาฯ ตั้งแต่ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ จนถึง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้ให้ความสำคัญไว้ ดังนี้

- ๑) การสร้างค่านิยมที่ดี เพื่อให้เห็นคุณค่าของอาชีพเกษตรกร
 - ๒) การฝึกอบรมและจัดทำหลักสูตรการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบที่เน้นการเรียนรู้จากภาคปฏิบัติ เพื่อสร้างเกษตรกรและผู้สนใจในการทำเกษตรให้มีความรู้และมีความสามารถในการทำเกษตร
 - ๓) การสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการเกษตรทั้งระบบอย่างครบวงจร เพื่อรองรับความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกร ตั้งแต่การวางแผนการผลิต การแปรรูป เชื่อมโยงถึงการตลาด การบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยในการผลิต
 - ๔) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น อาทิ ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และแหล่งเงินทุน เป็นต้น
 - ๕) การสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพทั้งในส่วนของการประกันภัย การดูแลสวัสดิการ และการเพิ่มรายได้นอกภาคเกษตร
 - ๖) การเสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาคเกษตร และการขับเคลื่อนสู่การปฏิรูป
- ทั้งนี้ มีการแบ่งกลุ่มเกษตรกรออกเป็น ๓ ประเภท ซึ่งแต่ละประเภทมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้
- ๑) **กลุ่มบัณฑิตจบใหม่** ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้แต่ไม่ได้เข้าสู่ภาคเกษตร มีความสนใจแต่ขาดปัจจัยและโอกาสในการเป็นเกษตรกร จึงหันไปประกอบอาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มนี้ถือว่ามีความรู้และความรู้ในการทำการเกษตรพื้นฐาน **แนวทางการดำเนินงาน** ต้องเน้นการสนับสนุนปัจจัยและจัดหาที่ดินทำกินเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพเกษตรกร

- ๒) **กลุ่มเกษตรกรเดิมและลูกหลานเกษตรกร** เป็นผู้ที่มีพื้นฐานและความพร้อมในการประกอบอาชีพ แต่ขาดแรงจูงใจที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีการปรับเปลี่ยนไปสู่ภาคการผลิตอื่นแทน **แนวทางการดำเนินงาน** ต้องเน้นการสร้างคุณค่าในอาชีพเกษตรกรรม และสร้างความมั่นคงด้านรายได้ รวมถึงยกระดับการผลิตให้ครบวงจรควบคู่กับการนำเทคโนโลยีและระบบข้อมูลมาช่วยวางแผนระบบการผลิตเชื่อมโยงการตลาด
- ๓) **กลุ่มที่อยู่ภาคการผลิตอื่นหรือผู้ที่สนใจเข้าสู่ภาคเกษตร** เป็นกลุ่มใหม่ที่มีความสนใจในการทำการเกษตร อาจมีที่ดิน/เงินทุน รวมถึงโอกาสเข้าถึงข้อมูลตลาด แต่มีข้อจำกัดในเรื่ององค์ความรู้ **แนวทางการดำเนินงาน** ต้องเน้นให้ความรู้และคำปรึกษาในการผลิต เพื่อต่อยอดความรู้และลดการสูญเสียในการผลิต

๑.๙ การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

๑.๙.๑ การดำเนินงานของภาครัฐ

- ๑) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยแผนพัฒนาเกษตรได้กำหนดแนวทางมาตรการหลักในยุทธศาสตร์ที่ ๑ เป็นเรื่องการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ที่ว่าด้วยการขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนให้เห็นผลในทางปฏิบัติ พัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ สร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- ๒) ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer ทำหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบาย พร้อมทั้งกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานของ Smart Farmer ไว้ ๖ ประการ เช่น เป็นผู้มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และมีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด เป็นต้น นอกจากนี้ต้องมีรายได้ไม่ต่ำกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี

๑.๙.๒ การดำเนินงานของภาคเอกชน

จัดผ่านกิจกรรมการฝึกอบรม การสนับสนุนเทคโนโลยี การจัดประกวดการพัฒนานวัตกรรม และการสรรหาเกษตรกรต้นแบบที่มีศักยภาพ อาทิ บมจ.โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น หรือ ดีแทค ที่ร่วมกับ บจก.รักบ้านเกิด ร่วมกันพัฒนาช่องทางการสื่อสารระหว่างเกษตรกรและผู้ซื้อ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลสินค้า/ผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อมีเดียและแอปพลิเคชัน รวมทั้งการจัดประกวดเกษตรกรสำนึกรักบ้านเกิด บริษัท สยามคูโบต้า คอร์ปอเรชั่น จำกัด คัดเลือกนักศึกษา อายุ ๑๘-๒๒ ปี เข้าร่วมกิจกรรม เรียนรู้และลงมือปฏิบัติการเพาะปลูกพืชจริง เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรที่เข้ามาช่วยเพิ่มผลผลิต

๑.๙.๓ แนวโน้มความสนใจในอาชีพเกษตรกร

ในปัจจุบันอาชีพเกษตรกรมีแนวโน้มได้รับความสนใจจากคนรุ่นใหม่มากขึ้น ทั้งจากผู้ที่จบการศึกษาในสาขาเกษตร รวมถึงลูกหลานของเกษตรกร และผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นแล้วผันตัวเองมาเป็นเกษตรกร จากการสำรวจแรงงานภาคเกษตร พบว่า แรงงานภาคการเกษตรมีทั้งสิ้น ๑๒.๗๑ ล้านราย และแบ่งเป็น Smart Farmer ทั้งประเทศ รวม ๙๘๑,๖๔๙ ราย และกลุ่ม Young Smart Farmer รวม ๕,๔๗๗ ราย

รายงาน	จำนวนราย	ที่มา
ผลการสำรวจแรงงานภาคเกษตร	๑๒,๗๑๐,๐๐๐	สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙)
จำนวน Smart Farmer	๙๘๑,๖๔๙	กรมส่งเสริมการเกษตร
จำนวน Young Smart Farmer	๕,๔๗๗	กรมส่งเสริมการเกษตร

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร ณ วันที่ ๑๐ เม.ย. ๒๕๖๐

๑.๑๐ กรณีตัวอย่างและบทเรียนของเกษตรกรยุคใหม่

กรณีตัวอย่างของเกษตรกรยุคใหม่จากการรวบรวมเอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์มีกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จแล้วที่น่าสนใจ เช่น

๑.๑๐.๑ ตัวอย่างเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ

- ๑) **เกษตรกรต้นแบบสาขาข้าว จังหวัดบุรีรัมย์** โดยนายดำ ชัยนิง “ผู้นำการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์คุณภาพแห่งอำเภอลำปลายมาศ” จากชาวนาที่ประสบปัญหาหนี้สิน สู่คนไฝรู้ เป็น Smart Farmer ต้นแบบ และเข้าสู่วิถีของการเกษตรแบบอินทรีย์ ประยุกต์ใช้หลากหลายวิธีทางธรรมชาติ นำไปสู่การผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ได้ผลผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่มีคุณภาพสูง มีความปลอดภัย เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะในสหภาพยุโรป
- ๒) **หมู่บ้านเกษตรอินทรีย์** บ้านหนองมัง ต.โนนกลาง อ.สำโรง จ.อุบลราชธานี เป็นชุมชนเล็กๆ มีการทำนาเป็นหลัก แม้ในพื้นที่จะไม่เหมาะกับการเพาะปลูกข้าว แต่ชุมชนนี้สามารถปรับกระบวนการผลิตมาทำเกษตรอินทรีย์ จนสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน โดยนายปิยะทัศน์ ทัศนัยม อายุ ๕๙ ปี ผู้นำชุมชนเป็นผู้นำที่ริเริ่มในการทำเกษตรอินทรีย์มาใช้ ในระยะแรกชุมชนยังไม่ยอมรับ แต่คุณปิยะทัศน์ ยังคงมุ่งมั่นทำเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง จนได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น สุขภาพดีขึ้น และมีผลตอบแทนที่เห็นเป็นรูปธรรม ทำให้ได้รับการยอมรับจากชุมชนในที่สุด

๑.๑๐.๒ ตัวอย่างเกษตรกรรุ่นใหม่

- ๑) **ฟาร์มผักออร์แกนิก “แก้วพะเนาว์”** โดยนายพงษ์พัฒน์ แก้วพะเนาว์ อายุ ๒๕ ปี เกษตรกรจาก จ.มหาสารคาม เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่น่าประสพการณ์ของนักเรียนแลกเปลี่ยนที่ประเทศอิสราเอลมาพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ให้สามารถปลูกพืชผักได้ ในพื้นที่ ๗ ไร่ สามารถเก็บเกี่ยวผักได้ตลอดปี โดยปลูกสลับแปลง เพื่อลดความเสี่ยงด้านรายได้ และป้องกันโรคแมลง ปัจจุบันมีการรวมกลุ่มร่วมกับชุมชน มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ ผักอินทรีย์กลางแจ้ง ผักอินทรีย์โรงเรียน โรงเรียนเห็ด เลี้ยงปลากินพืช และหมูป่า เป็นต้น เป็นธุรกิจที่สร้างรายได้อย่างมากให้กับกลุ่ม
- ๒) **โคโค เมล่อน ฟาร์ม** โดยนายณัฐ มั่นคง เจ้าของ “โคโค เมล่อน ฟาร์ม” จ.สุพรรณบุรี มีความสนใจในธุรกิจการเกษตร และเห็นว่าเมล่อนเป็นผลไม้ที่มีราคาค่อนข้างสูงสามารถทำเงินได้โดยใช้พื้นที่ไม่มาก จึงได้เริ่มศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับเมล่อนด้วยตนเอง รวมทั้งศึกษาดูงานนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปลูกเมล่อนในลักษณะฟาร์มแม่นยำ มีการใช้ระบบเซ็นเซอร์อัจฉริยะ ติดตามการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งมีการส่งข้อมูล real - time ทั้งความชื้น แสง และอุณหภูมิ ทำให้ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการ คุณภาพคงที่ วางแผนระบบการตลาดดีขึ้น

๑.๑๑ ปัจจัยความสำเร็จในการสร้างเกษตรกรยุคใหม่

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล และถอดบทเรียนจากเกษตรกรรุ่นใหม่ รวมถึงการลงพื้นที่สัมภาษณ์เกษตรกร พบว่า องค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ให้ประสบความสำเร็จ คือ

- ๑) **เกษตรกรต้องมีใจรักอาชีพและใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา** จุดเริ่มต้นที่สำคัญของการทำการเกษตรที่ต้องมีใจรักและความตั้งใจเป็นพื้นฐาน ทุ่มเทและเอาใจใส่ มีความสุขกับสิ่งที่ทำ ใฝ่เรียนรู้ในการพัฒนาตนเองตลอดเวลา
- ๒) **การสร้างแรงจูงใจและการเพิ่มศักยภาพการทำการเกษตร** เช่น เทคโนโลยีและองค์ความรู้ระบบข้อมูลประกอบการตัดสินใจ โดยเฉพาะข้อมูลด้านการตลาด การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมถึงปัจจัยการผลิตที่จำเป็นพื้นฐาน (ที่ดินทำกิน และพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์) เป็นต้น
- ๓) **การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่การทำการเกษตร** สนับสนุนปัจจัยให้เอื้อให้มีเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่อาชีพการเกษตร เช่น ทุนการศึกษา และแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ เป็นต้น
- ๔) **การยกย่องเชิดชูเกียรติและประกาศเกียรติคุณ** สร้างความภาคภูมิใจให้กับเกษตรกรที่มีความตั้งใจในการประกอบอาชีพ และสร้างแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ๆ

๑.๑๒ แนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไป

เพื่อวางแผนการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ให้มีศักยภาพเป็นกำลังสำคัญของภาคเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

- ๑) **แนวทางการเสริมสร้างความสามารถของเกษตรกร** โดยเกษตรกรหรือผู้ที่กำลังจะเข้าสู่อาชีพเกษตรกรรมมีศักยภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้น แนวทางในการสนับสนุนและส่งเสริมที่จะมีจุดเน้นที่แตกต่างกันไป ดังนี้
 - (๑) **กลุ่มที่ยังไม่เริ่มอาชีพเกษตรกร** (จบการศึกษาใหม่หรือสนใจการทำการเกษตร) ควรสนับสนุนให้มีการขึ้นทะเบียนผู้ที่สนใจ สำหรับพิจารณาจัดสรรที่ดินทำกินภายใต้โครงการของรัฐ และการให้คำปรึกษาและแนะนำเกษตรกรต้นแบบสำหรับให้คำแนะนำต่อยอดการทำการเกษตร
 - (๒) **กลุ่มที่อยู่ในภาคเกษตรแล้ว** ควรสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มและวางแผนการผลิตเพื่อสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ การเข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยีต่างๆ และการเชื่อมโยงกับตลาด เพื่อประโยชน์ในการปรับการผลิตให้สอดคล้องกับตลาดที่มีศักยภาพ
- ๒) **การเพิ่มโอกาสในการพัฒนาศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของอาชีพเกษตรกรรม** ด้านต่างๆ ดังนี้
 - (๑) **เตรียมความพร้อมของเทคโนโลยี นวัตกรรมและองค์ความรู้การทำการเกษตร** เพื่อสนับสนุนให้พึ่งพาตนเอง ทั้งจากการวิจัยพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และบทเรียนจากผู้ที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งต้องมีการรวบรวมให้เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจเพื่อนำไปใช้และรองรับการปรับตัวของเกษตรกร

- (๒) **การพัฒนาระบบข้อมูลประกอบการตัดสินใจ** โดยเฉพาะข้อมูลด้านการตลาด ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจเห็นโอกาสในการทำการเกษตรที่ให้ผลตอบแทนสูง
 - (๓) **กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี** เพื่อเสริมสร้างทักษะเกษตรกรให้เป็นผู้ที่มีทักษะและความคิดในการประยุกต์ใช้เครื่องมือ องค์ความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ ในการผลิต มีความคิดวิเคราะห์และวางแผนการผลิตการตลาดอย่างเป็นระบบ
 - (๔) **การสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นพื้นฐาน** โดยเฉพาะที่ดินทำกิน พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ ที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการ ตลอดจนแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยเหมาะสม
 - (๕) **การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ** เพื่อเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและการเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคโดยตรง
 - (๖) **การสร้างเครือข่าย** เพื่อให้เกิดความร่วมมือในด้านการผลิตและการตลาด ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในด้านต่างๆ ตลอดเวลาอันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำการเกษตร
- ๓) **การเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตร** เพื่อให้มีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผน เช่น แผนชุมชน แผนจังหวัด รวมถึงแผนและนโยบายระดับประเทศ และร่วมดำเนินการพัฒนาตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งจะสร้างให้เกิดความเป็นเจ้าของที่ต้องร่วมกันพัฒนาภาคเกษตรต่อไปในอนาคต

๒

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ

๒.๑

ภาพรวมการขับเคลื่อนงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตั้งแต่อดีตภาคเกษตรของประเทศไทยประสบปัญหาสะสมต่อเนื่องมาโดยตลอด และรัฐบาลได้ให้ความสนใจกับปัญหาดังกล่าวมาตลอดเช่นเดียวกัน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีแผนการดำเนินงานเป็นแผนระยะสั้นที่ขาดความต่อเนื่อง ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศให้เป็นปีแห่งการลดต้นทุน และเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และวางรากฐานการปฏิรูปการเกษตรในระยะยาวอันจะนำไปสู่การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาการเกษตรอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่นคง และทรัพยากรเกษตรยั่งยืน จึงได้จัดทำแผนปฏิรูปภาคการเกษตรอย่างยั่งยืน ๒๐ ปี ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ โดยแบ่งแผนปฏิรูปภาคการเกษตรอย่างยั่งยืนออกเป็นช่วงๆ ละ ๕ ปี ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จะเป็นปีแห่งการยกระดับมาตรฐานการเกษตรสู่ความยั่งยืน และการวางรากฐานการพัฒนาการเกษตร โดยได้มีการบูรณาการระหว่าง ๑๓ หน่วยงาน ๖ กระทรวง ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขภัยแล้ง ส่งเสริมให้เกษตรกรเป็น smart farmer ที่สามารถสร้าง smart farm และ smart product และทราบถึงความต้องการตลาดได้ ตลอดจนในอนาคตกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะมีการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและคณะกรรมการสานพลังประชารัฐในการดำเนินงานต่างๆ รวมทั้งมีการสร้างศูนย์การเรียนรู้ ๘๘๒ ศูนย์ และกำลังดำเนินโครงการ ๙๑๐๑ ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน

๒.๒ การเชื่อมโยงงานตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการเกษตรและสหกรณ์ (เพื่อยกกระดาศ A๔)

กระดาศ A๔ เปรียบเหมือนพื้นที่การเกษตรของประเทศไทย ๑๔๙ ล้านไร่ ในปัจจุบัน และในจำนวนพื้นที่จำกัดนี้จะพัฒนาหรือทำอะไรเพื่อจะทำให้เกษตรกรไทยไปสู่เป้าหมาย โดยเกษตรกรมีความภาคภูมิใจในอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีรายได้มั่นคง

๒.๒.๑ แนวคิด “การยกกระดาศ A๔” ประกอบด้วย เป้าหมายปลายทาง คือ ยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้ดีขึ้น เกษตรกรมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรและมีรายได้เพิ่มขึ้นและหนี้สินลดลง ซึ่งมีเรื่องสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ จำนวน ๙ เรื่อง ได้แก่ (๑) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) (๒) เกษตรแปลงใหญ่ (๓) Zoning by Agri-Map (๔) มาตรฐานสินค้าเกษตร/GAP/อินทรีย์ (๕) เกษตรทฤษฎีใหม่/ผสมผสาน (๖) ธนาคารสินค้าเกษตร (๗) แผนผลิตข้าวครบวงจร (๘) การจัดที่ดินทำกินของ ส.ป.ก. และ (๙) ระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำ ทั้งหมดนี้จะขับเคลื่อนโดยบูรณาการงานตาม Agenda และ Area Based โดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้และอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ ต้องทำให้สินค้าเกษตรมีคุณภาพ มีตลาดรองรับ สามารถลดต้นทุนได้ร้อยละ ๒๐ และเพิ่มผลผลิตร้อยละ ๒๐ ตามนโยบายที่กระทรวงเกษตรฯ ที่ได้กำหนดในปี ๒๕๕๙ เป็นปีแห่งการลดต้นทุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และต่อเนื่องปี ๒๕๖๐ เป็นปีแห่งการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรสู่ความยั่งยืน

๒.๒.๒ สามารถอธิบายความเชื่อมโยงได้ คือ ใช้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เป็นสถานที่เรียนรู้ นำไปสู่การผลิตร่วมกันแบบแปลงใหญ่ หากพื้นที่ที่เกษตรกรทำการผลิตอยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสม จะต้องมีการปรับเปลี่ยนไปสู่สินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าโดยอาศัย Agri-Map เป็นเครื่องมือ เกษตรกรต้องผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน GAP หรือพัฒนาสู่เกษตรอินทรีย์ ในขณะเดียวกันจะต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร

ให้พออยู่พอกิน จะต้องทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสานควบคู่กันไปกับการทำเรื่อง ธนาคารสินค้าเกษตร ธนาคารเมล็ดพันธุ์ การสร้างยุ้งฉางเพื่อให้เกษตรกรมีที่เก็บที่ฝากสินค้า โดยไม่ต้องเร่งขาย โดยสินค้าหลักคือ ข้าว ต้องดำเนินการผลิตตามแผนข้าวครบวงจร (เพื่อทำเป็นตัวอย่างให้เห็นถึงการจัดการสินค้าที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางเพื่อขยายผลต่อไปยังสินค้าอื่น) การทำการเกษตรจะต้องมีระบบส่งน้ำและกระจายน้ำให้ทั่วถึง เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต รวมถึงเกษตรกรที่ไม่มีที่ทำกิน จะต้องเร่งรัดการจัดสรรที่ดินของ ส.ป.ก. ทั้งพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมเพื่อขยายผลที่ได้รับจากกรมป่าไม้ ที่ดินที่ยึดคืนตามมาตรา ๔๔ ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่ดินเอกชน ที่จะให้ เกษตรกรเข้าทำกินตามแนวทางประชารัฐ

๒.๒.๓ ใครบ้างร่วมยกกระดาษ A๔ (๑) เกษตรกร โดยจะต้องพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer เพื่อให้สามารถนำนโยบายและเทคโนโลยีไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง โดยใช้ ศพก. เป็นจุดเรียนรู้ ดังนั้นภาครัฐต้องพัฒนา ศพก. ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง และพัฒนาไปสู่การดำเนิน ธุรกิจโดยเกษตรกรจะต้องยกระดับคุณภาพของสหกรณ์ให้เข้มแข็ง (๒) **เจ้าหน้าที่ภาครัฐ** โดยต้องพัฒนาให้เป็น Smart Officer มีความรู้ความสามารถในงานที่ทำ และอาศัยระบบสั่งการ แบบ single command เพื่อบูรณาการในลักษณะ Agenda และ Area Based (๓) **ภาครัฐ** โดยหน่วยงานต่างๆ เป็นตัวช่วยในการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก หน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรง เช่น การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ อาทิ ยุ้งฉาง ลานตาก โรงสี รวมทั้งการจัดให้มีตลาดสินค้าเกษตร เป็นต้น และ (๔) **ภาคเอกชน** เป็นตัวช่วยสำคัญเพราะต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชนในรูปแบบประชารัฐ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

๒.๓ Smart Farmer ในยุค Thailand ๔.๐

๒.๓.๑ คุณสมบัติของ Smart Farmer ในยุค Thailand ๔.๐

- ๑) มีรายได้จากการทำเกษตรของครัวเรือนไม่ต่ำกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ปี
- ๒) มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ เป็นต้นแบบ/ศูนย์เรียนรู้ได้
- ๓) มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ใช้ Smart phone/Internet ได้
- ๔) มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด ลดต้นทุน/เพิ่มผลผลิต
- ๕) มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค
- ๖) มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม รู้คุณค่า/ประหยัดทรัพยากร
- ๗) มีความภูมิใจ ความเป็นเกษตรกร มุ่งมั่น หวงแหนพื้นที่/มีความสุขในอาชีพ

๒.๓.๒ กระบวนการของ Smart Farmer ในยุค Thailand ๔.๐

- ๑) ทำการเกษตรที่แม่นยำ (Precision Farming) โดยใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการ การเกษตรให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น
- ๒) เข้าถึงการใช้อุปกรณ์ Digital ประกอบการตัดสินใจ ใช้ตลาดนำการผลิต ขายแบบออนไลน์

- ๓) รวมกลุ่มการผลิต เพื่อประหยัดต้นทุนการผลิต
- ๔) ทำการเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน (Sustainable Agriculture) เกษตรประณีต เกษตรแบบพอเพียง และมีความสอดคล้องกับระบบนิเวศ
- ๕) ผลิตสินค้าที่ลดปริมาณของเสียที่จะทิ้งให้เหลือน้อยที่สุด (ZERO WASTE)

๒.๓.๓ เป้าหมายของ Smart Farmer ในยุค Thailand ๔.๐

- ๑) โครงการ/กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง มีเป้าหมายให้ได้เกษตรกรปราดเปรื่องจำนวน ๕๒,๙๕๙ ราย ในปี ๒๕๖๐ และจำนวน ๑๐๑,๖๑๕ ราย ในปี ๒๕๖๔
- ๒) โครงการ/กิจกรรมสร้าง Young Smart Farmer มีเป้าหมายให้ได้ Young Smart Farmer จำนวน ๒,๓๑๐ ราย ในปี ๒๕๖๐ และจำนวน ๓,๑๔๕ ราย ในปี ๒๕๖๔
- ๓) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ มีเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรในแปลงใหญ่ จำนวน ๑,๐๐๐ แปลงในปี ๒๕๖๐ และมีการทำแปลงใหญ่ประชารัฐจำนวน ๗,๐๐๐ แปลงในปี ๒๕๖๔
- ๔) โครงการ/กิจกรรมสืบสานงานพัฒนาการเกษตรตามศาสตร์พระราชา มีเป้าหมายในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ราย ในปี ๒๕๖๐ และส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ และระบบเกษตรยั่งยืน จำนวน ๒๓๔,๘๘๓ ราย ในปี ๒๕๖๔

๒.๔ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

๒.๔.๑ เป้าประสงค์

เป้าประสงค์ขั้นสุดท้าย คือ เพื่อให้เกษตรกรหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (รายได้ประชากรต่อหัวมากกว่า ๑๓,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ ~๓๙๐,๐๐๐ บาท/คน ในปี ๒๕๗๙) ซึ่งต้องบรรลุเป้าประสงค์ขั้นกลางก่อน ดังนี้

- ๑) เกษตรกรมีความสามารถในการอาชีพของตนเอง (Smart Farmers)
- ๒) สถาบันเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Smart Agricultural Groups)
- ๓) สินค้าเกษตรมีคุณภาพมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด (Smart Agricultural Products)
- ๔) พื้นที่เกษตรและภาคการเกษตรมีศักยภาพ (Smart Area/Agriculture)

๒.๔.๒ ยุทธศาสตร์

- ๑) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งและรายได้เพิ่มขึ้น และเพื่อให้สถาบันเกษตรกร มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
- ๒) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และยกระดับมาตรฐานสินค้า มีเป้าหมายเพื่อการผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพ และสินค้าเกษตรมีมาตรฐาน
- ๓) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม มีเป้าหมายเพื่อการเกษตรก้าวไกลด้วยงานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

- ๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มีเป้าหมายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมมีความสมดุลยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๕) ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายเพื่อให้กฎหมายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทันสมัย ครบถ้วน ครอบคลุมในทุกด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุคลากรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็น Smart Officers และเพื่อให้มีการปรับโครงสร้างเพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.๕ ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์

- ๒.๕.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ความมั่นคง เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- ๒.๕.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การสร้างความสามารถในการแข่งขัน เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า และยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- ๒.๕.๓ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- ๒.๕.๔ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- ๒.๕.๕ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
- ๒.๕.๖ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : การปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๒.๖ ความก้าวหน้าของ Young Smart Farmer Thailand (YSF)

ปี ๒๕๕๗ กรมส่งเสริมการเกษตร มีการดำเนินการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer เน้นหนักกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสร้างเครือข่าย โดยให้เกษตรกรเป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้และออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง” การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาเกษตรกรให้มีความสามารถด้านการเกษตรทดแทนเกษตรกรผู้สูงอายุ และสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่

มาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาด จนเป็นเกษตรกรมืออาชีพที่เป็นผู้นำทาง การเกษตรในท้องถิ่น และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในทุกกระดับ ในปี ๒๕๕๙ มี Young Smart Farmer Thailand เกิดขึ้น ๙ เขต ทั้งประเทศ เพื่อเป็นเครือข่ายเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งใน เรื่องการผลิต การแปรรูป เพื่อลดต้นทุนการผลิตและขยายตลาดให้กว้างขึ้น โดยมีกิจกรรมของ เครือข่าย Young Smart Farmer ดังนี้

๒.๖.๑ Young Smart Farmer Thailand Show Case ๒๐๑๖ ในวันที่ ๒๒-๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยเครือข่าย YSF ร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ คนกล้าคิดถื่น และทายาท เกษตรกรจากทั่วประเทศเข้าด้วยกัน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน ใช้เวที ในการพูดคุยเจรจาธุรกิจระหว่างเกษตรกรกับผู้ค้า และจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตร นอกจากนี้ ในวันที่ ๑๖-๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๐ จะมีการสร้างเครือข่าย Young Smart Farmer ที่สวนลุมพินี

๒.๖.๒ Young Smart Farmer สัญจร โดยจัด ๒ เดือนครั้ง เพื่อเยี่ยมเยียนบ้านเพื่อนในระดับ จังหวัดและระดับเขต เป็นการถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลจากฟาร์มเพื่อนๆ ใน แต่ละพื้นที่ และรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างโอกาสในการจัดหาปัจจัยการผลิตราคาถูก การแปรรูป การทำตลาด ตลอดจนขยายไปสู่เกษตรกรท่องเที่ยว

๒.๖.๓ การอบรมพัฒนาความรู้ โดยอบรมให้ความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้สนใจ อาทิ การรับรองระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) และโครงการจัดระบบการเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

๒.๖.๔ การเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร เผยแพร่สื่อ Young Smart Farmer ผ่านสื่อต่างๆ ซึ่ง ปัจจุบันมีพื้นที่ขนาด ๔x๔ เมตร ที่ตลาด อดก.

๒.๖.๕ การร่วมออกร้านงานต่างๆ ให้กับมูลนิธิชัยพัฒนา รวมถึงปัจจุบันมีการใช้ Bar code การทำ ตลาดผลิตภัณฑ์ online และ drive though ด้วย

๒.๖.๖ การทำการตลาดของ Young Smart Farmer โดยการทำ Young Smart Farmer Farm Shop เพื่อรองรับสินค้าของสมาชิกในเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อลดเสียหายของผลผลิตทาง การเกษตรระหว่างการดำเนินการขนส่ง ทำให้สินค้ามีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้ สนับสนุน ให้ใช้การตลาดนำการผลิต เช่น กลุ่มผูกปิ่นโตข้าว โดยการจับคู่ผู้บริโภคกับผู้ผลิตข้าว ทำให้ ผู้ผลิตข้าวสามารถขายข้าวล่วงหน้าหมดก่อนที่ข้าวจะโต เป็นต้น

๒.๖.๗ การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้นวัตกรรมทางการเกษตรให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การใช้โดรน (อากาศยานไร้คนขับ) ในการฉีดพ่นจุลินทรีย์เพื่อการเกษตร การเตรียมการเพาะปลูกและตรวจสอบ สภาพอากาศผ่าน application บนมือถือ และการปลูก ผักในโรงเรือนโดยจัดทำการควบคุมระบบน้ำและสภาพอากาศในฟาร์มผ่านมือถือ เป็นต้น

๒.๖.๘ ตัวอย่างการดำเนินกิจการด้านการตลาดของเกษตรกรในเครือข่าย YSF

- ๑) **นายกันตพงษ์ แก้วกมล** ประกอบธุรกิจครอบครัว : สวนแก้วกมล และธุรกิจส่วนตัว : O-Farm ซึ่งเป็นการทำเกษตรกรรมตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ โดยมีผลผลิต/ผลิตภัณฑ์/กิจกรรมใน O-Farm มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีกิจกรรมเผยแพร่/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเกษตร และบริษัท S.A.T.I. Platform จำกัด ซึ่งเป็นการประกอบธุรกิจด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ทางการเกษตร และมีการใช้นวัตกรรมโดรนเพื่อการเกษตร

- ๒) **นายปรีดาพันธุ์ จันทรเรือง** Young Smart Farmer จังหวัดชัยนาท มีการใช้นวัตกรรมทางการเกษตร โดยใช้โดรนในการฉีดสารเคมี และมีการควบคุมระบบน้ำและสภาพอากาศในฟาร์มผ่านโทรศัพท์มือถือ
- ๓) **นายกรวิษฐ์ มาระเสนา** Young Smart Farmer จังหวัดสงขลา เป็นแกนนำเกษตรกรอินทรีย์ใน จังหวัดสงขลา
- ๔) **นางสาวดุสิตา ธรรมสถิตพร** Young Smart Farmer จังหวัดนครนายก ประกอบธุรกิจฟาร์ม ปลุกเมล่อน มะเขือเทศ และแตงโม
- ๕) **นายมงคล อินทร์ตา** Young Smart Farmer จังหวัดพิจิตร เกษตรกรผู้ทำนา ปอเทือง มะเขือเทศอบแห้ง แบรินด์ Get Farm มีการเปลี่ยนทัศนคติของคนในฟาร์ม และเพิ่มรายได้ด้วยการปลูกปอเทืองในนาข้าวก่อนเกี่ยวข้าว
- ๖) **มณีรัตน์ หมีปาน** Young Smart Farmer จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบธุรกิจฟาร์มปศุสัตว์ กระต่ายเนื้อ นกกระจอกเทศ กวาง จระเข้

๒.๖.๙ เครือข่ายสมาคมเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเกษตร เป็นสมาคมที่เกิดจากความร่วมมือของ ๕ ภาคส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน เกษตรกรและนักธุรกิจภาคเกษตรอาหาร สถาบันการศึกษาแหล่งเงินทุน เพื่อพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเกษตร นำมาแก้ไขปัญหา และวางแผนก่อนการดำเนินงานจริง ซึ่งช่วยสนับสนุนด้านต่างๆ ดังนี้

- ๑) **เชื่อมเครือข่าย** ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่าย และความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเกษตรทั้งกับหน่วยงานภายในประเทศและหน่วยงานต่างประเทศ เพื่อได้แหล่งเสริมสร้างทักษะ เรียนรู้ และพัฒนาตนเพื่อใช้ในการต่อยอดหรือขยายธุรกิจ
- ๒) **พัฒนาบุคคล** ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรภาคการเกษตร และบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขยายของเขตการเชื่อมโยงอย่างไว้ชัดจำกัด
- ๓) **เชื่อมแหล่งเงินทุน** เชื่อมโยงแหล่งเงินทุนทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน Angel Venture Capital ทั้งจากภายในและต่างประเทศ
- ๔) **สนับสนุนกิจกรรมร่วม** ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเกษตร เพื่อสร้างโอกาสในการแสดงผลผลิต การพบปะและการเจรจากับคู่ค้าใหม่ๆ และขยายตลาดร่วมกันระหว่างเพื่อนสมาชิกและเครือข่ายของทางสมาคมทั้งภายในและนอกประเทศ
- ๕) **ส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายและมาตรฐาน** ส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายและคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรเดิมและอนาคต

๒.๗ สถานะเกษตรกรเสนอแนวทางในการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ โดย

๒.๗.๑ การวางแผนในอนาคตจะต้องเข้าใจสถานการณ์ในอดีต ที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำมายาวนาน จนปัจจุบันประเทศไทยมีปัญหาความเหลื่อมล้ำเป็นอันดับ ๓ ของโลก รองจากรัสเซียและอินเดีย หากเราไม่สามารถลดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจนได้และทวีความรุนแรงมากขึ้น จะเป็นการชักนำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองตามมาเนื่องจากคนจนในชนบทและคนเมืองมีทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกันมาก

- ๒.๗.๒ เกษตรกรยุคใหม่ต้องมีการปรับตัว (repositioning) ให้สามารถยืนได้ด้วยตนเองพัฒนาตัวเองเป็นผู้ประกอบการระดับท้องถิ่น และสร้างจุดแข็งให้ตัวเอง โดยเปลี่ยนจากการผลิตวัตถุดิบเพื่อขายเพียงอย่างเดียวให้สามารถแปรรูปสินค้าเกษตรเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากการผลิตให้สูงขึ้น ทั้งนี้ รัฐบาลควรมีการส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ให้แต่ละหมู่บ้าน อาทิ การส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อทำการแปรรูป การจัดทำโครงการ OTOP SMEs และการสนับสนุนเงินทุนกับเกษตรกร เป็นต้น
- ๒.๗.๓ การส่งเสริมให้มีการจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเกษตรกรด้วยกัน เพื่อให้เกิดการปรับตัวจากแนวราบ จะเป็นโอกาสรอดในช่วงวิกฤติ โดยสนับสนุนให้มีเวทีแลกเปลี่ยนในทุกหมู่บ้าน รวมทั้งควรสนับสนุนให้เกษตรกรเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดในการจัดทำแผนงาน/โครงการ แทนการคิดริเริ่มจากภาครัฐ ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าแผนงาน/โครงการที่ริเริ่มจากภาครัฐยังไม่ตอบโจทย์ความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริงและไม่ยั่งยืน โดยบทบาทของภาครัฐควรเป็นผู้อำนวยความสะดวก
- ๒.๗.๔ การเข้าถึงข้อมูลด้านการเกษตร เกษตรกรในปัจจุบันยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง และมักเลือกที่จะผลิตตามอย่างเกษตรกรรายอื่น ทำให้ผลผลิตล้นตลาดและเกิดปัญหาราคาตกต่ำ ดังนั้น เกษตรกรยุคใหม่ต้องเข้าถึงข้อมูลด้านการเกษตร อาทิ ข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยา หรือมีศูนย์ข้อมูลที่เกษตรกรจะใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นต้น เพื่อที่จะได้วางแผนการทำเกษตรและป้องกันความเสียหายจากภัยธรรมชาติในอนาคตได้
- ๒.๗.๕ การวางนโยบายต่างๆ ต้องเข้าใจรูปแบบของเกษตรกรในประเทศ ทั้งแบบปัจเจก และแบบรวมกลุ่มในรูปแบบสถาบันเกษตรกร เพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกวิธี ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการผลิตในรูปแบบปัจเจก และมีประมาณ ๑ ใน ๕ ที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร
- ๒.๗.๖ การพัฒนาภาคเกษตรในอนาคต ผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาภาคเกษตร ต้องเข้าใจข้อเท็จจริง สภาพปัญหา และวิถีชีวิตของเกษตรกรในอดีตอย่างชัดเจนและลึกซึ้ง จึงแก้ไขปัญหภาคเกษตรได้อย่างถูกต้องและยั่งยืน รวมทั้งควรส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสานแทนการผลิตแบบเชิงเดี่ยว และส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักออมเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉิน

๓

ข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม

๓.๑

การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร

๓.๑.๑ การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทน

- ๑) หลักสูตรการเรียนการสอนมหาวิทยาลัย คณะศิลปศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เปิดสาขาวิชาการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร เมื่อปี ๒๕๕๓ โดยมีการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจุบันมีบัณฑิตจบไปแล้ว ๔ รุ่น และกำลังศึกษาอีก ๔ ชั้นปี ทั้งนี้ ได้มีการระดมสมองจากผู้รู้ให้วิเคราะห์ถึงห่วงโซ่คุณค่า การแปรรูปผลผลิต การตลาด และระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตร ได้ข้อสรุปว่าจุดอ่อนของภาคการเกษตร ซึ่งจำเป็นต้องเร่งพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทน โดยต้องพัฒนาให้เกษตรกรเรียนรู้วิธีการผลิต แปรรูปสินค้า และการทำการตลาดสินค้าเกษตร พร้อมทั้งส่งเสริมการเกษตรผสมผสาน เกษตรปลอดภัย

และเกษตรกรอินทรีย์ ร่วมไปกับการสร้างความตระหนักและรับผิดชอบต่อสังคมไปด้วยกัน ซึ่งการเรียนการสอนมีทั้งเรียนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และลงพื้นที่ที่จังหวัดน่าน เพื่อให้เกิดการบูรณาการกับชุมชน รู้สภาพปัญหาและสภาพแวดล้อมของจังหวัดน่าน

- ๒) **เกษตรกรสามารถนำไปประกอบอาชีพและเห็นผลได้อย่างชัดเจน** แนวทางการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำเนินการนั้น ไม่มีแผนการพัฒนาด้านปศุสัตว์ เช่น โค แพะ แกะ เป็นต้น อย่างเป็นระบบ ขณะที่มีการลดพื้นที่ปลูกข้าว การทำโครงการเกษตรแปลงใหญ่ และโครงการโคบาลบูรพา ฯลฯ ดังนั้น ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำโครงการที่เกษตรกรสามารถนำไปประกอบอาชีพและเห็นผลได้อย่างชัดเจนด้วย
- ๓) **การพัฒนาไปสู่เกษตรกรอินทรีย์ Young Smart Farmer** จะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาคการเกษตร โดยเฉพาะการทำการเกษตรที่ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ทางการเกษตร เพื่อจะได้พัฒนาไปสู่เกษตรกรอินทรีย์
- ๔) **การสร้าง/พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่** จำเป็นต้องเปลี่ยนแนวคิดที่วางแผนจากบนลงล่าง โดยเน้นการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งมีกรณีตัวอย่างจากประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ **ประเทศเวียดนาม** รัฐบาลสนับสนุนให้เกษตรกรรุ่นใหม่ทำฟาร์มโคนม ด้วยการสนับสนุนโคให้จำนวนหนึ่งสำหรับ**ประเทศญี่ปุ่น** รัฐบาลสนับสนุนครัวเรือนเกษตรกรที่มีลูกชายสืบทอดอาชีพเกษตรกรรม ด้วยการให้เงินช่วยเหลือ เงินกู้ไม่มีดอกเบี้ย คຸ້ມครองราคาผลผลิต และรัฐบาลกำหนดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรสำคัญ เช่น สินค้าข้าว และน้ำมันดิบ เป็นต้น ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มี การสนับสนุนเรื่องดังกล่าว
- ๕) **การสนับสนุนเงินทุนให้เกษตรกร** ควรสนับสนุนด้านเงินทุน/กองทุนในกรณีเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมี อาจจะทำให้สิทธิพิเศษรูปแบบต่างๆ เช่น การเว้นชำระหนี้ และการลดหนี้สินเกษตรกร เป็นต้น

๓.๑.๒ การพัฒนาเกษตรกรทั่วไป

- ๑) **รูปแบบการพัฒนาเกษตรกรที่แตกต่างกัน** เกษตรกรในประเทศไม่สามารถพัฒนาเป็นเกษตรกรยุคใหม่ หรือเกษตรกร ๔.๐ ได้ทั้งหมด เนื่องจากเกษตรกรในประเทศเป็นเกษตรกรรายย่อยถึงร้อยละ ๘๕ และเกษตรกรขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ร้อยละ ๑๐ และ ๕ ตามลำดับ ดังนั้น ควรมีรูปแบบการพัฒนาเกษตรกรที่แตกต่างกัน
- ๒) **การพัฒนาประเทศไทยไปสู่เกษตรกร ๔.๐** จำเป็นต้องแยกกันระหว่างภาคธุรกิจการเกษตรที่สามารถเติบโตไปได้ กับเกษตรกรที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเกษตรกร ๔.๐ โดยในกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าสู่เกษตรกร ๔.๐ ได้ ควรนำศาสตร์พระราชา มาใช้ในการปฏิบัติ โดยหากเป็นไปได้ ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้โดยตรงเข้ามาทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนการพัฒนา
- ๓) **การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาด** โดยควรแก้ไขระเบียบศูนย์ปราชญ์ให้ผู้ที่สนใจที่ต้องการมีองค์ความรู้ที่หลากหลายมากขึ้น เข้ารับการอบรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจากเดิมสามารถเลือกอบรมเรื่องที่สนใจอบรมได้เพียง ๑ ครั้งเท่านั้น และควรเพิ่มจำนวนศูนย์ปราชญ์ให้มากขึ้น นอกจากนี้ ควรพัฒนาให้เกษตรกรรอบรู้ด้านการตลาดควบคู่ไปกับการผลิต ซึ่งจะช่วยให้ภาคการเกษตรสามารถแข่งขันได้

๓.๒ การพัฒนาระบบการผลิตทางการเกษตร

๓.๒.๑ การบริหารจัดการน้ำภาคการเกษตร

- ๑) **การพัฒนาระบบชลประทาน** ประเทศไทยมีพื้นที่ชลประทานร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ทำการเกษตรทั่วประเทศ จำแนกเป็นพื้นที่ชลประทานในภาคกลางร้อยละ ๖๐-๗๐ ขณะที่พื้นที่ทำการเกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประมาณ ๑๐๓ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๐ ของพื้นที่การเกษตรของทั้งประเทศ แต่มีพื้นที่ชลประทานเพียงร้อยละ ๗ ดังนั้น ควรผลักดันให้มีพื้นที่ชลประทานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเทียบเท่าค่าเฉลี่ยพื้นที่ชลประทานของประเทศ คือ ร้อยละ ๓๐ ได้หรือไม่ อย่างไร เพื่อให้ระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่ภาคอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น
- ๒) **การแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** การนำโซลาร์เซลล์มาใช้สามารถเป็นทางออกให้กับภาคเกษตรได้ จึงควรให้กระทรวงพลังงาน จัดสรรเงินจากกองทุนน้ำมันมาตั้งเป็นกองทุนพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อใช้ประโยชน์จากพลังงานแสงอาทิตย์ในการจัดสรรน้ำจากแหล่งน้ำทางไกลมาบำรุงและฟื้นฟูคุณภาพดินในภาคเกษตร
- ๓) **การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ** กรมเจ้าท่า ควรมีการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวให้ทันสมัยและสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการอนุญาตให้เกษตรกรสร้างฝายมีชีวิตในลำน้ำที่ไม่ได้มีการสัญจรทางเรือแล้ว เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตรในพื้นที่ที่ระบบชลประทานยังเข้าไปไม่ถึง

๓.๒.๒ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- ๑) **การปลูกไม้ยืนต้นเป็นอาชีพทางการเกษตร** ควรให้เกษตรกรลดพื้นที่การเกษตร และแบ่งพื้นที่เพื่อปลูกไม้ยืนต้นเพิ่มเติม โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารแทนการส่งเสริมการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด เป็นต้น เนื่องจากเมื่อมีพื้นที่ป่าส่วนรวมเพิ่มมากขึ้น ความมั่นคงทางด้านทรัพยากรธรรมชาติก็จะมีเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และให้การกำกับดูแลเป็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ที่ส่งเสริมให้ปลูกไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าให้เป็นไปตามกลไกที่กำหนดไว้ คือ ธนาкарต้นไม้ และพันธบัตรต้นไม้
- ๒) **การทำการเกษตรที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม** โดยส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรผสมผสาน เกษตรปลอดสารพิษให้มากขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรทางอ้อมทั้งด้านสุขภาพอนามัยและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ การผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกควรคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย
- ๓) **การยกเลิกการนำเข้าสารเคมีทางการเกษตร** รัฐบาลควรจริงจังในการแก้ปัญหาในเชิงรุก โดยเร่งดำเนินการยกเลิกการนำเข้าสารเคมีทางการเกษตรโดยเร็ว โดยเฉพาะสารเคมีทางการเกษตรที่มีฤทธิ์ตกค้างในดินและน้ำ เช่น พาราควอต ไตรโคสเต เป็นต้น ที่ในหลายๆ ประเทศได้มีการยกเลิกการนำเข้ามาใช้ในประเทศแล้ว แม้ว่าปัจจุบันไทยจะมีการประกาศห้ามนำเข้าสารเคมีบางชนิด แต่มีผลบังคับใช้ในปี ๒๕๖๒ อาจก่อให้เกิดการกักตุนหรือเร่งนำเข้าก่อนถึงปี ๒๕๖๒

๓.๒.๓ การมีส่วนร่วมของเกษตรกร

- ๑) การส่งเสริมการเกษตรต้องดำเนินการจากล่างขึ้นบน ขณะที่โครงการ ๙๑๐๑ ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน ที่ใช้เงินงบประมาณ ๒๒,๘๙๕ ล้านบาท สนับสนุนชุมชนเกษตร ๙,๑๐๑ ชุมชนๆ ละ ๒.๕ ล้านบาท ที่ภาครัฐอ้างว่าเป็นโครงการประชารัฐ แต่ไม่มีผู้แทนของสภาเกษตรกรแห่งชาติเข้าร่วมขับเคลื่อนด้วย รวมทั้งจะดำเนินการแผน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่ม จังหวัด แผนเกษตรกรแห่งชาติ และแผนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น ให้เป็นเอกภาพ ได้อย่างไร
- ๒) การ Repositioning Thailand รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับเกษตรกรเป็นหลัก เพื่อให้เกษตรกรเป็นคนขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศ ไม่ควรใช้นโยบายแบบ Top Down

๓.๒.๔ ระบบการรับรองสินค้าเกษตร โดยการแก้ไขระเบียบการขอมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย อาทิ การสนับสนุนให้เกิดกระบวนการรับรอง PGS ให้กับกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์และอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ ทำให้ไม่ได้รับการต่ออายุใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ หรือขอมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพื่อส่งสินค้าออกได้ และกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยนและเกษตรอินทรีย์ที่บริโภคในท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการทำเกษตรให้ใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่าด้วย นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการสร้างระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่เข้มแข็งเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคในและต่างประเทศ

๓.๒.๕ การบริหารจัดการภาครัฐ

- ๑) **การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน** ในการพัฒนาภาคการเกษตร ภาครัฐควรลดบทบาทลง แต่ให้ความสำคัญกับการบูรณาการในการทำงานกับหน่วยงานต่างๆ ให้มากขึ้น ตลอดจนการสนับสนุนด้านการพัฒนาวัตกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนภาคการเกษตร
- ๒) **การคำนึงถึงความพร้อมของเกษตรกร** ปัญหาด้านการเกษตรที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ไม่ได้เป็นปัญหาจากเกษตรกร แต่เป็นปัญหาจากการที่รัฐบาลซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างๆ โดยไม่ได้คำนึงว่าเกษตรกรจะสามารถปฏิบัติตามได้หรือไม่
- ๓) **การพัฒนากระบวนการ** ทั้งส่วนกลางและระดับพื้นที่ โดยเฉพาะในระดับพื้นที่ ควรปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีการทำงานเชิงรุกมากขึ้น เพื่อสร้างเกษตรกรโดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรรุ่นเก่าให้เข้มแข็ง

๓.๓ การพัฒนาระบบการแปรรูปสินค้าเกษตร โดยการส่งเสริมการนำสินค้าขั้นปฐมมาแปรรูปเป็นสินค้าขั้นกลาง เช่น การผลิตมันสำปะหลังเป็นอาหารสัตว์เลี้ยงปศุสัตว์ และผลิตชีสจากนมวัว เป็นต้น นอกจากนั้น ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาพันธุ์สัตว์อีกด้วย

๓.๔ การพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร โดยการส่งเสริมการตลาดแบบ E-commerce ที่นำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้

๓.๕ การพัฒนาระบบข้อมูลด้านการเกษตร โดยการปรับปรุงระบบข้อมูลและฐานข้อมูลด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ให้เป็นข้อมูลเฉพาะของแต่ละจังหวัดและเป็นปัจจุบัน รวมทั้งต้องให้ทุกภาคส่วนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึง

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่ม ๔

โครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ เพื่ออนาคตประเทศไทย

ผู้นำเสนอ

นายธนุชา พิชยนันท์	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นายชัยวัฒน์ ทองคำคูณ	ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร กระทรวงคมนาคม
ดร.ทวารัฐ สูตะบุตร	ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน

๑

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์เพื่ออนาคตของประเทศไทย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ มีเป้าหมายสำคัญในการสนับสนุนการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้มีความเข้มแข็งเอื้ออำนวยต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาในทุก ๆ ด้านของประเทศ รวมทั้ง สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาคและภูมิภาคอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน และพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการกำกับดูแลให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อยกระดับประเทศไทยสู่อนาคตการเป็นประเทศที่มีรายได้สูง (High Income Country) สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาในแต่ละด้านมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ปัจจัยการพัฒนา และแนวทางการพัฒนา สรุปได้ดังนี้

๑.๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบคมนาคมขนส่ง

๑.๑.๑ วัตถุประสงค์ เพื่ออำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และขยายขีดความสามารถในการรองรับความต้องการเดินทาง โดยเฉพาะการเพิ่มปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางและทางน้ำ และเพิ่มปริมาณการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง

๑.๑.๒ เป้าหมายและตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) สัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑.๔ เป็นร้อยละ ๔ และสัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางน้ำต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๒ เป็นร้อยละ ๑๕ ในปี ๒๕๖๔ (๒) สัดส่วนของผู้ใช้ระบบรถไฟฟ้าต่อปริมาณการเดินทางในเขต กทม. และปริมณฑล จากร้อยละ ๕ เป็นร้อยละ ๑๕ ในปี ๒๕๖๔ และ (๓) ความสามารถในการรองรับปริมาณผู้โดยสารโดยรวมของท่าอากาศยานใน กทม. และท่าอากาศยานในภูมิภาค เพิ่มขึ้นเป็น ๑๒๐ และ ๕๕ ล้านคนต่อปี ตามลำดับ ในปี ๒๕๖๔

๑.๑.๓ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา ปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง ได้แก่ (๑) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการขนส่งและระบบการจัดการซึ่งช่วยเพิ่มความเร็วและความสะดวกในการขนส่ง และ (๒) การพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพสูงและยั่งยืน โดยปัจจัยดังกล่าวมีแนวโน้มส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งและการเดินทาง ดังนี้

- ๑) **ด้านการขนส่งทางราง** เช่น เทคโนโลยี Hyperloop เป็นรูปแบบการเดินทางภายในระบบท่อสุญญากาศ มีความเร็วสูงสุด ๑,๒๒๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง และรถไฟ Maglev เป็นต้น
 - ๒) **ด้านการขนส่งสาธารณะ** เช่น ตัวร่วมระบบขนส่งสาธารณะ เพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมการใช้ระบบขนส่งมวลชน รวมทั้ง เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และการเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งไปสู่การเดินทางที่ไม่ใช้เครื่องยนต์ (Non- Motorized Transport) เพื่อให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
 - ๓) **ด้านการขนส่งทางถนน** เช่น การใช้เทคโนโลยี Ride- Sharing Platform ด้วยระบบ E - Brokerage Platforms ในการขนส่งสินค้า เพื่อลดปริมาณจราจรและแก้ปัญหาการขนส่งแบบสูญเปล่า เป็นต้น
 - ๔) **ด้านการขนส่งทางอากาศ** เช่น การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยใช้ Big Data ในการบริหารผู้โดยสารและสัมภาระ การพัฒนาระบบ Remote Pilot Automated System และการเปลี่ยนแปลงของอากาศยานที่มีขนาดเล็กและพิสัยการบินที่ไกลขึ้น ทำให้จำนวนผู้โดยสารเปลี่ยนเครื่อง และการพัฒนาท่าอากาศยานในลักษณะ Hub มีแนวโน้มลดลง
 - ๕) **ด้านการขนส่งทางน้ำ** การพัฒนาขนาดของเรือขนส่งสินค้า และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างธุรกิจสู่แบบผู้แข่งขันน้อยราย อาจส่งผลกระทบต่อการใช้งานท่าเทียบเรือเดิมและการแข่งขันเพื่อดึงดูดสายการเดินทาง
- ๑.๑.๔ แนวทางการพัฒนา** แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ กำหนดแนวทางการพัฒนาที่สำคัญประกอบด้วย
- ๑) พัฒนาระบบขนส่งทางรางให้เป็นโครงข่ายหลักตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่สำคัญ
 - ๒) พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองที่มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์เมือง รวมทั้งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาพื้นที่ และการพัฒนาพื้นที่รอบสถานี (Transit Oriented Development : TOD)
 - ๓) กำหนดโครงสร้างอัตราค่าโดยสารร่วม (Common Fare)
 - ๔) บำรุงรักษาโครงข่ายถนนให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย
 - ๕) ส่งเสริมการวิจัยเทคโนโลยีและบุคลากรในกิจการขนส่ง
 - ๖) เร่งรัดการพัฒนาท่าอากาศยานหลักของประเทศและการบริหารจัดการห้วงอากาศ
 - ๗) ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้งานท่าเทียบเรือที่มีอยู่ในปัจจุบัน
 - ๘) พัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ตู้โดยสารรถไฟ ระบบอาณัติสัญญาณ ศูนย์กลางซ่อมบำรุงอากาศยาน (Maintenance Repair and Overhaul : MRO) เป็นต้น

๑.๒ การพัฒนาระบบโลจิสติกส์

๑.๒.๑ **วัตถุประสงค์** เพื่อให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ และการอำนวยความสะดวกทางการค้ามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ระบบ National Single Window (NSW) สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการนำเข้าส่งออกและโลจิสติกส์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้กระดาษได้อย่างสมบูรณ์ บุคลากรด้านโลจิสติกส์ได้รับการพัฒนาให้มีผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งการขนส่งสินค้าผ่านเข้า-ออก ณ ด่านการค้าชายแดนสำคัญที่เชื่อมต่อกับโครงข่ายทางหลักมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๒.๒ **เป้าหมายและตัวชี้วัด** ได้แก่ (๑) อันดับดัชนีความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ และประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกทางการค้าดีขึ้น (๒) จำนวนธุรกรรมการให้บริการการนำเข้าและส่งออกด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๒๕๖๔ และ (๓) ปริมาณสินค้าที่ผ่านเข้า-ออก ณ ด่านการค้าชายแดนที่สำคัญเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ต่อปี

๑.๒.๓ แนวทางการพัฒนา

- ๑) ระยะ ๕-๑๐ ปี ได้แก่ (๑) การพัฒนาประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางการค้าในอนุภูมิภาคและภูมิภาค เชื่อมโยงการประกอบธุรกรรมทางการค้ารูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) พัฒนาระบบโลจิสติกส์พัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Logistics) และ (๒) การพัฒนาด้านโครงสร้างและระบบ (Hardware) เช่น การปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ การเงิน และศุลกากร เป็นต้น ด้านปัจจัยสนับสนุน (Software) เช่น การปรับกฎระเบียบ ให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ การค้าและการลงทุน เป็นต้น และด้านบุคลากร เช่น การพัฒนาผู้ประกอบการและแรงงานให้มีองค์ความรู้และทักษะฝีมือแรงงาน เป็นต้น
- ๒) ระยะ ๒๐ ปี ได้แก่ (๑) การพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ของภูมิภาค สร้างประโยชน์จากห่วงโซ่มูลค่าในภูมิภาค ส่งเสริมการใช้ฐานเศรษฐกิจดิจิทัลและการพัฒนานวัตกรรม (๒) การผลักดันประเทศไทยสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading and Service Nation) และ (๓) การพัฒนาเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรกรรมยั่งยืน แหล่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และมินิอุตสาหกรรมสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑.๓ การพัฒนาด้านพลังงาน

๑.๓.๑ **วัตถุประสงค์** เพื่อเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย และลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า

๑.๓.๒ **เป้าหมายและตัวชี้วัด** ได้แก่ (๑) สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๒.๙๔ เป็นร้อยละ ๑๗.๓๔ ในปี ๒๕๖๔ และ (๒) สัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลงจากร้อยละ ๖๕ เป็นร้อยละ ๔๗ ในปี ๒๕๖๔

๑.๓.๓ **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา** ปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาด้านพลังงาน ได้แก่ความต้องการใช้พลังงานและการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งนโยบายและมาตรการของรัฐที่ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างชาญฉลาด การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาระบบ Smart Grid รวมพลังงานหมุนเวียนเข้าในระบบไฟฟ้า เพื่อลดความต้องการไฟฟ้าสูงสุด (Peak Reduction) เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานระบบโครงข่ายไฟฟ้า และเพิ่มการรับรู้ข้อมูลที่เกิดขึ้นในระบบไฟฟ้า

๑.๓.๔ แนวทางการพัฒนา

- ๑) สร้างความมั่นคงด้านพลังงาน โดยการพัฒนาาระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้าให้มีขีดความสามารถในการรองรับปริมาณพลังไฟฟ้าที่ผลิตได้ตามศักยภาพและสอดคล้องกับปริมาณความต้องการใช้ไฟฟ้าของแต่ละพื้นที่ และการพัฒนาโครงข่ายท่อส่งก๊าซธรรมชาติท่าเรือรับก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG Terminal) อย่างเหมาะสม รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานให้รองรับการเชื่อมโยงโครงข่ายพลังงานกับประเทศในภูมิภาค
- ๒) เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการ การผลิต และการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาด ประเมินมาตรการและกลไกการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนในรูปแบบ Feed in Tariff (FIT) รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อยานยนต์ไฟฟ้า
- ๓) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยใช้มาตรการหรือโครงการเพื่อส่งเสริมการประหยัดพลังงาน และมาตรการส่งเสริมการใช้ระบบขนส่งสาธารณะ และระบบราง บังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พลังงาน รวมทั้งวิจัยและพัฒนาาระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart Grid) เพื่อใช้ในเชิงพาณิชย์
- ๔) ปรับปรุงโครงสร้างราคาพลังงานให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง เป็นธรรม และพัฒนาภาคด้านภาษี และพัฒนาการกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบอย่างถูกต้องเหมาะสม และทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในตลาดพลังงาน

๑.๔ การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล

๑.๔.๑ **วัตถุประสงค์** เพื่อขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ และสร้างผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลรายใหม่เพิ่มขึ้น รวมทั้งพัฒนาระบบความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามมาตรฐานสากลเพื่อรับมือภัยคุกคามทางออนไลน์

๑.๔.๒ **เป้าหมายและตัวชี้วัด** ได้แก่ (๑) อันดับความพร้อมใช้ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (The Network Readiness Index : NRI) ดีขึ้น (๒) จำนวนหมู่บ้านที่มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าถึง เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๓๐ เป็นมากกว่าร้อยละ ๘๕ ในปี ๒๕๖๔ (๓) จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ราย ในปี ๒๕๖๔ และ (๔) จำนวนหน่วยงานภาครัฐมีระบบความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๔๗ เป็นมากกว่าร้อยละ ๘๐ ในปี ๒๕๖๔

๑.๔.๓ **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา** ปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจดิจิทัล ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม ความมั่นคงและปลอดภัยทางไซเบอร์ ขาดแรงงานทักษะ การวิจัยและพัฒนาอยู่ในระดับต่ำ จึงต้องพัฒนาด้านโทรคมนาคมให้ทันสมัยและมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

๑.๔.๔ แนวทางการพัฒนา

- ๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ โดยจัดให้มีโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าถึงทุกหมู่บ้าน พัฒนาโครงข่ายสื่อสารระหว่างประเทศให้มีความจุเพียงพอต่อปริมาณการรับส่งข้อมูล

- ๒) ส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกิจให้เป็นระบบดิจิทัล โดยเฉพาะในภาคเกษตร ภาคการผลิต และภาคธุรกิจ ส่งเสริมธุรกิจของผู้ประกอบการดิจิทัลรุ่นใหม่ (Startup) ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน
- ๓) ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินธุรกิจ พัฒนาระบบมาตรฐานรหัสของสินค้าและบริการให้รองรับกับการทำธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) และการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment)
- ๔) ส่งเสริมนวัตกรรม การวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีอวกาศให้สามารถนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ ควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมดิจิทัลในอนาคต
- ๕) สร้างความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยจัดตั้งศูนย์การเฝ้าระวังและรับมือภัยคุกคามทาง ไซเบอร์ให้มีความมั่นคงปลอดภัยในภาคการเงินและข้อมูลส่วนบุคคล
- ๖) ปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการเทคโนโลยีสารสนเทศ และสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล

๑.๕ การพัฒนาสาธารณูปการด้านน้ำประปา

๑.๕.๑ **วัตถุประสงค์** เพื่อขยายกำลังการผลิตน้ำประปาและกระจายโครงข่ายการให้บริการน้ำประปาให้ครอบคลุมพื้นที่เมืองทั่วประเทศ และบริหารจัดการลดน้ำสูญเสียในระบบ

๑.๕.๒ **เป้าหมายและตัวชี้วัด** ได้แก่ (๑) จำนวนครัวเรือนในเขตนครหลวงได้รับการบริการน้ำประปาร้อยละ ๑๐๐ ภายในปี ๒๕๖๑ และจำนวนครัวเรือนในเขตภูมิภาค/เทศบาลได้รับการบริการน้ำประปาครอบคลุมมากกว่าร้อยละ ๘๐ ในปี ๒๕๖๔ (๒) จำนวนหมู่บ้านทั่วประเทศได้รับการบริการน้ำสะอาดร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๒๕๖๔ และ (๓) อัตราน้ำสูญเสียในระบบส่งและจำหน่ายน้ำในเขตนครหลวงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ และในเขตภูมิภาค/เทศบาลน้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ในปี ๒๕๖๔

๑.๕.๓ **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา** ปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านน้ำประปา ได้แก่ การขยายตัวของเมืองและนโยบายพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ ส่งผลให้ความต้องการน้ำประปาเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังส่งผลกระทบต่อการจัดหาแหล่งน้ำดิบและคุณภาพน้ำ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีในการส่งและจ่ายน้ำ การลดอัตราการน้ำสูญเสีย รวมทั้งต้องพัฒนาระบบน้ำประปาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs)

๑.๕.๔ แนวทางการพัฒนา

- ๑) พัฒนาระบบน้ำประปาให้ครอบคลุมและทั่วถึง
- ๒) การบริหารจัดการการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างนวัตกรรม การใช้มาตรการ ๓R (Reduce Reuse และ Recycle) และการจัดเก็บค่าน้ำเสีย
- ๓) เร่งรัดการลดอัตราการน้ำสูญเสียในเชิงรุกควบคู่กับการบำรุงรักษาเชิงป้องกันของระบบประปาทั่วประเทศ
- ๔) เร่งปรับปรุงโครงสร้างการบริหารกิจการประปา พร้อมทั้งออกกฎหมายการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลกิจการประปาในภาพรวมของประเทศให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๒

๒

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอ

๒.๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบคมนาคม

นายชัยวัฒน์ ทองคำคูณ (ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร กระทรวงคมนาคม) ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบคมนาคมขนส่งของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ โดยมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนขนส่งทางรางให้เป็นโครงข่ายหลักในการเดินทางและขนส่งสินค้าของประเทศ รวมทั้งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งสินค้าและการเดินทาง หรือการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ โดยสรุปสาระสำคัญในการนำเสนอประเด็นการอภิปราย ดังนี้

๒.๑.๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบคมนาคมขนส่งในอดีต ที่ผ่านมามีประเทศไทยมุ่งเน้นการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในสาขาขนส่งทางถนนค่อนข้างมากทั้งทางหลวงสายหลักและสายรอง ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานทางรางและทางน้ำไม่ได้รับการพัฒนาและบำรุงรักษาเท่าที่ควร ซึ่งเมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในสาขาขนส่งในต่างประเทศทั้งในประเทศแถบยุโรป และเอเชีย เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น เป็นต้น พบว่ามีรูปแบบการพัฒนาที่แตกต่างกันโดยประเทศดังกล่าวจะมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบขนส่งทางรางเป็นลำดับแรก เนื่องจากเป็นระบบที่มีความคุ้มค่าทั้งในด้านการใช้พลังงาน ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และลดต้นทุนด้านทางขนส่ง

๒.๑.๒ ทิศทางและแผนการพัฒนากระบวนคมนาคมขนส่งของประเทศ เมื่อพิจารณาต้นทุนโลจิสติกส์ในปัจจุบันพบว่า ในปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP อยู่ที่ ๑๔.๑ ซึ่งค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับต่างประเทศ สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากต้นทุนการขนส่งสินค้าที่อยู่ในระดับสูง เนื่องจากกระบวนขนส่งสินค้าภายในประเทศพึ่งพาทางถนนเป็นหลักประมาณร้อยละ ๘๗ ทำให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและเกิดอุบัติเหตุทางถนนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ระบบรางของประเทศไม่ได้รับการพัฒนามานาน ทำให้ทางรถไฟส่วนใหญ่ยังเป็นทางเดี่ยว (ร้อยละ ๙๑) ไม่สามารถวิ่งสวนกันได้ในปัจจุบันต้องรอเวลาสับหลัก เกิดความล่าช้าในการเดินขบวนรถไฟ ดังนั้น จึงต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งจากระบบการขนส่งทางถนนไปเป็นการขนส่งทางรางและทางน้ำ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยและต้นทุนการเดินทางและขนส่งสินค้า ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนระบบโลจิสติกส์ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวมต่อไป

๒.๑.๓ กระทรวงคมนาคม โดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ศึกษาจัดทำแผนแม่บทระบบขนส่งมวลชนทางรางในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมทั้งเมืองหลักในส่วนภูมิภาค เช่น เชียงใหม่ ขอนแก่น นครราชสีมา ภูเก็ต พิษณุโลก เป็นต้น และแผนแม่บทการพัฒนากระบวนรถไฟทั้งในส่วนของการก่อสร้างรถไฟทางคู่ทั่วประเทศและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ในการศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนารถไฟความเร็วสูงในเส้นทางต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบขนส่งทางรางของประเทศ นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญกับการผลักดันให้มีกรมการขนส่งทางรางเพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแล จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการขนส่งทางราง และกำกับดูแลมาตรฐานความปลอดภัย

๒.๑.๔ สำหรับการพัฒนาลิขสิทธิ์อำนวยความสะดวกเชื่อมต่อกับระบบขนส่งสาธารณะในพื้นที่เขตเมือง ที่ผ่านมา สนข. ได้ร่วมมือกับกรุงเทพฯ ในการสนับสนุนให้ผู้ที่อยู่อาศัยในกรุงเทพฯ เดินทางโดยใช้จักรยานและการเดินเท้าให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมสุขภาพและประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

๒.๑.๕ ด้านการพัฒนาข้อมูลข่าวสารของระบบขนส่งสาธารณะ ได้ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูลการเดินทางโดยสาธารณะตามช่องทางต่างๆ รวมทั้งพัฒนาระบบ Application ที่จะช่วยให้ประชาชนผู้ใช้บริการได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการผลักดันให้เกิดการนำระบบตัวร่วมมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางและเชื่อมต่อกับระบบขนส่งสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๖ ด้านการอำนวยความสะดวกการขนส่งระหว่างประเทศ ได้ให้ความสำคัญกับการบูรณาการการทำงานร่วมกับระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สามารถขนส่งสินค้าข้ามแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งประสานประเทศเพื่อนบ้านในการเจรจาข้อตกลงการขนส่งข้ามประเทศในเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศได้รับประโยชน์สูงสุด

๒.๒ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

ดร.ทวารัฐ สุตะบุตร (ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน) ได้นำเสนอแนวทางและเทคโนโลยีด้านพลังงานในอนาคต โดยจากการเข้าร่วมงานมหกรรมโลกเวิลด์ เอ็กซ์โป (World Expo) ปี ๒๕๖๐ ณ กรุงฮังการี สาธารณรัฐฮังการี ซึ่งจัดขึ้นภายใต้หัวข้อการจัดแสดงนิทรรศการ “Future Energy” บนแนวคิด Go Green-Go Electric หมายถึง การใช้พลังงานที่ไม่ทำให้เกิดคาร์บอนไดออกไซด์ (Decarbonization) และการเปลี่ยนรูปแบบการใช้พลังงานจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นพลังงานไฟฟ้า อาทิ การเปลี่ยนจากการใช้เตาถ่านหรือเตาแก๊สในอดีตเป็นเตาไฟฟ้าในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม เชื้อเพลิงฟอสซิลจะยังคงมีบทบาทในภาคส่วนสำคัญ อาทิ ภาคขนส่ง ซึ่งยังต้องใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงโดยเฉพาะเครื่องบินหรือเรือบรรทุกสินค้า ทั้งนี้ Go Green-Go Electric จะเป็นทิศทางการพัฒนาด้านพลังงานที่กำลังจะเป็นจริงมากขึ้นในอนาคต ดังนี้

๒.๒.๑ Prosumer คือ การใช้ไฟฟ้าเปลี่ยนตัวเองเป็นผู้ผลิต อาทิ การผลิตไฟฟ้าเพื่อใช้เองจากหลังคาบ้านตนเองด้วยแผงโซลาร์เซลล์ หากมีเหลือก็สามารถแบ่งปันหรือจำหน่ายให้กับบ้านข้างเคียง (Peer to Peer) ผ่านระบบสายส่งของการไฟฟ้าได้ อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทยจำเป็นต้องศึกษาการปรับปรุง/แก้ไขกฎระเบียบในการซื้อขายไฟฟ้า ในขณะเดียวกันผู้ใช้ไฟฟ้าที่ต้องการเปลี่ยนตัวเองเป็นผู้ผลิตก็ต้องรู้รูปแบบการใช้ไฟของตนเอง (Load Profile) เพื่อให้สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมและทราบต้นทุนที่ชัดเจน

๒.๒.๒ Smart Grid ในอนาคตหากมีจำนวน Prosumer มากขึ้น ข้อมูลการผลิตและใช้ไฟฟ้าแบบ Real time จะมีความจำเป็นมากขึ้น ซึ่งต้องอาศัย Smart Grid เข้ามาบริหารจัดการระบบไฟฟ้าเพื่อทำให้สามารถรับรู้ข้อมูลสถานะต่างๆ ในระบบไฟฟ้าและสามารถตัดสินใจอย่างอัตโนมัติด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต เช่น การทำให้อุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้าสามารถเชื่อมโยงระหว่างกันผ่านทางอินเทอร์เน็ต (IoT) เทคโนโลยีระบบสื่อสารสารสนเทศ (ICT) ระบบเก็บข้อมูล (Big Data) และเทคโนโลยีทางด้านการควบคุมอัตโนมัติ เป็นต้น

- ๒.๒.๓ **Net Zero Energy Building** การออกแบบอาคารที่มีพลังงานสุทธิเป็นศูนย์ ซึ่งเป็นการออกแบบอาคารให้สามารถใช้พลังงานน้อยลงโดยอาศัยความรู้ด้านสถาปนิกและวิศวกรรมศาสตร์ ขณะเดียวกันอาคารก็สามารถผลิตพลังงานใช้เองได้ด้วยการติดตั้งเทคโนโลยีด้านพลังงานทดแทน อาทิ โครงการบ้านเย็น ของบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งออกแบบให้แสงแดดเข้าบ้านแต่ป้องกันความร้อนได้
- ๒.๒.๔ **Energy Storage** การใช้แบตเตอรี่และแบตเตอรี่สำรอง (Power Bank) ขนาดใหญ่จะทำให้สามารถกักเก็บพลังงานทดแทนที่ไม่มีเสถียรภาพและนำไปใช้ในเวลาที่ต้องการได้
- ๒.๒.๕ **Electric Vehicles** รถยนต์ไฟฟ้าประเภทรถยนต์ส่วนบุคคลมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีความชัดเจนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม รถไฟฟ้าประเภทรถบรรทุกและรถปิคอัพ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้น้ำมันดีเซลเป็นเชื้อเพลิงและคิดเป็นสัดส่วนที่สูงของปริมาณความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงทั้งหมดของประเทศ ยังไม่มีการพิสูจน์ทราบได้อย่างชัดเจนว่าจะสามารถพัฒนาได้หรือไม่ เนื่องจากรถประเภทนี้ต้องการกำลังในการขับเคลื่อนสูง การใช้พลังงานไฟฟ้าในการขับเคลื่อนอาจยังไม่ตอบโจทย์ จึงทำให้เทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้ายังมีผลกระทบต่อการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงโดยรวมในปริมาณน้อย
- ๒.๒.๖ **การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการและการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล**
- ๑) ที่ผ่านมามีประเทศไทยพึ่งพาทรัพยากรปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยในการผลิตไฟฟ้า รวมถึงการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมี อย่างไรก็ตาม การผลิตก๊าซธรรมชาติและปิโตรเลียมในอ่าวไทยมีแนวโน้มลดลง ทำให้การนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลว (Liquid Natural Gas: LNG) กำลังมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นต่อภาคพลังงานและอุตสาหกรรมของไทย โดยรัฐบาลได้สนับสนุนโครงการรับก๊าซธรรมชาติเหลว ทั้งในรูปแบบท่ารับและเก็บก๊าซธรรมชาติบนแผ่นดินใหญ่ (LNG Terminal) และแบบลอยน้ำ (Floating Storage Regasification Unit: FSRU)
 - ๒) ผู้ใช้พลังงานในอนาคต ยังมีแนวโน้มหันไปเลือกใช้พลังงานทางเลือกมากขึ้น โดยเมื่อมีความชัดเจนของปริมาณการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว รัฐบาลจะปรับสัดส่วนเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าตามแผนกำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (Power Development Plan : PDP) ให้สอดคล้องต่อไป สำหรับโรงกลั่นน้ำมันในปัจจุบันก็ต้องปรับการผลิตประเภทน้ำมันสำเร็จรูปให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศมากขึ้นด้วย

๓

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรธุรกิจเอกชน สถาบันการศึกษา และประชาชนทั่วไปได้ร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยมีสรุปประเด็นที่สำคัญและข้อชี้แจงดังนี้

๓.๑ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบขนส่งทางราง

- ๓.๑.๑ การกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในช่วง ๒๐ ปีข้างหน้า จำเป็นต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาโครงข่ายระบบรางของประเทศให้สามารถเชื่อมโยงเข้ากับโครงข่ายระบบรางของประเทศต่างๆ ภายในภูมิภาคอาเซียนและสามารถเชื่อมโยงไปยังทวีป

ยุโรปได้อย่างเป็นระบบ โดยการพัฒนาในระยะแรกควรพัฒนาเส้นทางรถไฟจากการเชื่อมโยงระบบภายในประเทศก่อน และเชื่อมโยงไปยังประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคตามข้อตกลงระหว่างประเทศต่อไป ทั้งนี้ การลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐต้องพิจารณาในประเด็นด้านความคุ้มค่าและประโยชน์จากการลงทุนอย่างเหมาะสม เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนในโครงการต่างๆ

๓.๑.๒ การพัฒนาระบบขนส่งทางรางทั้งในส่วนของการพัฒนาระบบรถไฟทางคู่ และการดำเนินการภายใต้กรอบความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศญี่ปุ่น จะทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาระบบรางหลายระบบและมีการใช้เทคโนโลยีที่แตกต่างกันในแต่ละเส้นทาง อาจทำให้เกิดอุปสรรคต่อการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาพัฒนาอุตสาหกรรมระบบรางและอุตสาหกรรมต่อเนื่องของประเทศ

๓.๑.๓ การพัฒนารถไฟความเร็วสูง ช่วงกรุงเทพฯ-หัวหิน และ กรุงเทพฯ-ระยอง ควรพิจารณากำหนดให้มีสถานีที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเป็นสถานีร่วมแทนสถานีกลางบางซื่อ เนื่องจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะทำให้สามารถให้บริการประชาชนได้มากขึ้นและมีความคุ้มค่าในการลงทุนมากกว่าการมีสถานีร่วมที่สถานีกลางบางซื่อตามที่กระทรวงคมนาคมให้เป็นศูนย์กลางการเดินทางระบบรางของประเทศ

๓.๒ การขนส่งระหว่างประเทศ

๓.๒.๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งควรพัฒนาทั้งในด้าน Hardware และ software ควบคู่กันไป โดยการพัฒนาในด้าน Software เป็นการเจรจาข้อตกลงระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ควรบูรณาการการทำงานกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สามารถแก้ไขและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ

๓.๒.๒ การแก้ไขปัญหาการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ เช่น เมียนมา และกัมพูชา เป็นต้น ควรกำหนดให้มีการเจรจาระหว่างประเทศในระดับพหุภาคี เนื่องจากข้อกำหนดของไทยมีข้อจำกัดที่ไม่อนุญาตให้รถบรรทุกจากเมียนมาและกัมพูชาเข้ามาวิ่งรับ-ส่งสินค้าจากคลังสินค้าในเขตประเทศไทยได้ ทำให้ต้องยกสินค้าขึ้น-ลง จึงเกิดต้นทุนในการดำเนินการเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเกิดปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณชายแดนจนทำให้เกิดศูนย์ขนส่งเปลี่ยนถ่ายในประเทศเพื่อนบ้านจนส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเสียประโยชน์ นอกจากนี้ ควรกำหนดให้มีการเจรจาระหว่างประเทศในระดับทวิภาคี เพื่อให้สามารถนำรถยนต์ส่วนบุคคล และรถสาธารณะเข้ามาในประเทศได้ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการใช้ภายในประเทศมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่บริเวณดังกล่าว

๓.๒.๓ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควบคุมร่วมกัน (Common Control Area : CCA) ณ จุดผ่านแดนมุกดาหาร ควรบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์จากการใช้พื้นที่สูงสุด นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาและติดตามการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ อาทิ ประเทศเวียดนามมีท่าเรือที่เป็นคู่แข่งสำคัญของท่าเรือแหลมฉบังคือ ท่าเรือฮองอ่าว ซึ่งมีศักยภาพในการขนส่งสินค้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

๓.๓ การถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer)

๓.๓.๑ การถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer) ซึ่งได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ยังขาดกลไกภาครัฐในการสนับสนุนและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลทำให้ประเทศไทยมีการเติบโตทางเศรษฐกิจช้ากว่าประเทศอื่น ๆ ดังนั้น ควรพิจารณาศึกษาประสบการณ์การพัฒนาประเทศของประเทศต่างๆ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน และสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภาครัฐให้งบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาเทคโนโลยีจำนวนมากในทุกๆ ปี รวมทั้งการสนับสนุนการวิจัยและรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยอาจจัดตั้งสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา เพื่อกระตุ้นให้เกิดการส่งผ่านเทคโนโลยีภายในประเทศไทย รวมทั้งการร่วมกับภาคเอกชนที่มีศักยภาพ เพื่อให้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจได้ทั้งระบบ

๓.๓.๒ นอกจากนี้ นโยบายด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีดังกล่าว ต้องพัฒนาควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรในประเทศให้มีความพร้อมในการรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจำเป็นต้องมีตลาดแรงงานสำหรับรองรับบุคลากรกลุ่มดังกล่าวที่ชัดเจน การพัฒนาจึงจะสามารถดำเนินไปได้อย่างครอบคลุมและเป็นระบบ ซึ่งประเด็นดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในการกำหนดแผนการพัฒนาและผลักดันร่วมกันที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๓.๔ การบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์

๓.๔.๑ ปัจจุบันต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP ของประเทศไทยคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๑๔-๑๕ แบ่งเป็นต้นทุนค่าขนส่งสินค้า ร้อยละ ๗.๕ ส่วนที่เหลือเป็นต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง และต้นทุนการบริหารจัดการ โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดเป้าหมายการลดสัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ลงเหลือร้อยละ ๑๒ ต่อ GDP โดยภาครัฐเน้นการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางราง เพื่อลดต้นทุนค่าขนส่งสินค้า ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากต้นทุนค่าขนส่งสินค้าจะลดลงได้ยากหากผู้ประกอบการไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งอย่างเป็นรูปธรรม ภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อลดต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลังและต้นทุนการบริหารจัดการ เนื่องจาก SMEs ส่วนใหญ่มีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและองค์ความรู้ในการบริหารจัดการโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ

๓.๔.๒ นอกจากนี้ ภาครัฐควรพิจารณาการนำระบบ E-Logistics มาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการส่งออกสินค้า เพื่อลดต้นทุนด้านการขนส่งและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๓.๕ การลดต้นทุนโลจิสติกส์ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล รวมทั้งสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดโซ่อุปทาน และกำหนดเป้าหมายการลดสัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP ลงเหลือร้อยละ ๑๒ โดยปัจจุบันต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP ของประเทศไทยคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๑๔-๑๕ แบ่งเป็นต้นทุนค่าขนส่งสินค้า ร้อยละ ๗.๕ ส่วนที่เหลือเป็นต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง และต้นทุนการบริหารจัดการ นอกจากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดต้นทุนค่าขนส่งสินค้า

แล้ว การลดต้นทุนในส่วนการเก็บรักษาสินค้าคงคลังยังมีความสำคัญมาก โดยกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และภาคเอกชนได้มีการดำเนินการอบรมและพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการโดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในการบริหารจัดการโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการสินค้าคงคลัง ซึ่งทำให้ที่ผ่านมา สัดส่วนต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลังต่อ GDP ลดลงอย่างต่อเนื่องจากประมาณร้อยละ ๗.๗ ในปี ๒๕๕๐ เป็นร้อยละ ๕.๒ ในปี ๒๕๕๘ ในระยะต่อไป ต้นทุนค่าขนส่งสินค้า เมื่อโครงสร้างพื้นฐานทางรถไฟทางคู่และการพัฒนาท่าเรือต่างๆ แล้วเสร็จ จะส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนรูปแบบมาใช้ในการขนส่งทางรางและทางน้ำมากขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP ในภาพรวมลดลงได้

๓.๖ การพัฒนาการค้าชายแดนและการอำนวยความสะดวกทางการค้า

๓.๖.๑ เนื่องจากประเทศไทยมีข้อกำหนดห้ามรถบรรทุกจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามารับ-ส่งสินค้าจากคลังสินค้าในเขตประเทศไทย ทำให้ต้องมีการยกสินค้าขึ้น-ลง ก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินการเพิ่มมากขึ้น และเกิดปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณชายแดน ประเทศเพื่อนบ้าน จึงได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ขนส่งเปลี่ยนถ่ายสินค้าขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยเสียผลประโยชน์ อย่างไรก็ตาม แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) จะเร่งแก้ไขอุปสรรคการค้าระหว่างประเทศ โดยส่งเสริมการเจรจาการค้าระหว่างประเทศทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคีเน้นการเจรจาเชิงรุกเพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ ทั้งมาตรการทางภาษี (Tariffs) และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (Non-tariff barriers-NTBs) รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศผ่านกรอบความตกลงระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศคู่ค้าชายแดน เพื่อให้การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเกิดความสะดวกคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓.๖.๒ นอกจากนี้ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) สนับสนุนและส่งเสริมการสร้างเครือข่ายโลจิสติกส์ตามเส้นทางยุทธศาสตร์ และการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาโครงข่ายทางพิเศษและทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองบริเวณด้านการค้าและประตูการค้าที่สำคัญ พัฒนาศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าในประเทศ และขยายขีดความสามารถในการรองรับปริมาณจราจรตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เพื่อรองรับปริมาณการเดินทางและขนส่งสินค้าที่จะเพิ่มขึ้น

๓.๗ **แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (PDP)** แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย เพื่อรองรับความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าของประเทศจะขึ้นอยู่กับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งหากมีการคาดการณ์การเติบโตทางเศรษฐกิจสูงกว่าความเป็นจริง อาจส่งผลให้มีการผลิตไฟฟ้ามากกว่าความต้องการใช้งานภายในประเทศ สำหรับการส่งเสริมด้านพลังงานหมุนเวียน (Go Green) ตาม PDP เป็นสิ่งที่ดี แต่พลังงานฟอสซิลยังคงเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งควรให้ความสำคัญในการปรับ PDP ในอนาคตด้วย โดยส่งเสริมพลังงานหมุนเวียนให้มีการกระจายตัวโดยไม่กระทบกับพลังงานหลักของประเทศ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อประเทศไทยในระยะยาว

๓.๘ การสนับสนุนการใช้พลังงานทางเลือกก๊าซ NGV และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับประเทศการค้าต่อสถานการณ์พลังงานไทย

๓.๘.๑ การใช้พลังงานทางเลือกก๊าซ NGV ยังคงมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการส่งเสริมการใช้ก๊าซ NGV ในรถโดยสารสาธารณะและรถบรรทุก ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมตามแนวเส้นทางการขนส่งหลัก และวางแผนให้สถานีจำหน่ายก๊าซ NGV ตั้งอยู่ในแนวการวางท่อส่งก๊าซ NGV ซึ่งภาคเอกชนสามารถดำเนินการลงทุนสถานีและจำหน่ายก๊าซ NGV ได้เช่นเดียวกับ ปตท. สำหรับการใช้ก๊าซ NGV ที่มีปริมาณลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงที่ผ่านมา เป็นผลมาจากปัจจัยราคาน้ำมันที่ลดลง และการปรับราคาก๊าซ NGV ให้สอดคล้องตามต้นทุนการผลิต ทำให้ราคาก๊าซ NGV สูงขึ้น ผู้บริโภคจึงหันไปใช้น้ำมันเชื้อเพลิงแทน

๓.๘.๒ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับประเทศการค้าคาดว่า จะไม่ส่งผลกระทบต่อพลังงานของประเทศ ไทยมากนัก เนื่องจาก (๑) เส้นทางการส่งออก LNG จากประเทศการค้าไม่ถูกปิดกั้นอย่างสมบูรณ์ (๒) ปัจจุบัน LNG มีผู้ขายเป็นจำนวนมาก (Global trade) โดยนอกเหนือจากประเทศการค้า ประเทศไทยยังนำเข้า LNG จากแหล่งอื่นด้วย อาทิ ประเทศออสเตรเลีย และ (๓) ภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทนพลังงาน ซึ่งได้ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ แล้ว

๓.๙ **การกำหนดราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศ** ประเทศไทยไม่มีนโยบายในการกำหนดราคาให้เป็นราคาเดียวกันทั่วประเทศ เนื่องจากราคาของน้ำมันเชื้อเพลิงนั้นเป็นราคาที่สะท้อนต้นทุนตามระยะทาง ซึ่งมีโครงสร้างราคาน้ำมันและกลไกตลาดเป็นตัวกำหนด รวมถึงความแตกต่างด้านต้นทุนการขนส่งในแต่ละพื้นที่ จึงไม่สามารถนำราคดังกล่าวมาพิจารณาในการกำหนดให้เป็นราคาที่เท่ากันทุกพื้นที่ได้ ส่วนราคาค่าไฟฟ้า กระทรวงพลังงาน มีแนวนโยบายที่จะศึกษาความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนการกำหนดราคาไฟฟ้า ซึ่งปัจจุบันใช้ระบบราคาเดียวกันทั่วประเทศตามประเภทผู้ใช้ไฟฟ้า เป็นการกำหนดราคาไฟฟ้าสะท้อนต้นทุนตามแนวคิดเดียวกับราคาน้ำมัน เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีต้นทุนจากแหล่งพลังงานที่ไม่เท่ากัน โดยขึ้นอยู่กับศักยภาพของพื้นที่นั้นๆ นอกจากนี้ แนวโน้มหรือทิศทางการใช้ไฟฟ้าในรูปแบบ Prosumer ซึ่งผู้ใช้ไฟฟ้าจะเป็นผู้ผลิตใช้เองจะเริ่มเข้ามาแทนที่รูปแบบเดิมที่ประชาชนต้องซื้อไฟฟ้าจากภาครัฐเท่านั้น กระทรวงพลังงาน จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาในกรณีดังกล่าวเพิ่มเติมเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการผลิตไฟฟ้าในอนาคต

๓.๑๐ **แนวทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ควรเน้นเรื่องพื้นที่ป่าไม้ ทรัพยากรน้ำและพลังงาน โดยจัดทำแผนการดำเนินงานให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะแผนการพัฒนาน้ำประปาในอนาคต น้ำต้นทุนจะมีปริมาณเพียงพอและมีคุณภาพเหมาะสมสำหรับใช้ผลิตน้ำประปาได้หรือไม่ เนื่องจากปัจจุบันมีหลายพื้นที่ประสบปัญหาเรื่องปริมาณและคุณภาพน้ำ

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่ม ๕

ภาครัฐดิจิทัล

เพื่ออนาคตประเทศไทย

พัฒนาเรื่องโครงสร้างพื้นฐานด้าน Internet ความเร็วสูงที่สามารถเข้าถึงทุกพื้นที่ และแต่ละพื้นที่สามารถรับสัญญาณอินเทอร์เน็ตได้ ส่วนภาคธุรกิจ สามารถทำธุรกิจผ่านระบบดิจิทัลได้ รวมทั้งภาคประชาชน ก็จะสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ผ่านระบบบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ข้อมูลการผลิต การตรวจสอบข้อมูลสุขภาพ การตรวจสอบข้อมูลต่างๆ รัฐบาลจะต้องทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ที่กระจัดกระจายเข้าเป็นข้อมูลเดียวกัน เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าไปดูข้อมูลได้เหมือนกันอย่างเท่าเทียม

อย่างไรก็ดี รัฐบาลดิจิทัลมีลักษณะสำคัญคือ เป็นการเชื่อมหลอมรวมการทำงานระหว่างองค์กรที่ซับซ้อน มีการมองโจทย์หรือเป้าหมายการทำงานแบบองค์รวมหรือมองทั้งระบบไปพร้อมกัน และมีการทำงานในรูปแบบของดิจิทัล โดยมีวิสัยทัศน์การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล คือ การยกระดับภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน มีการทำงานแบบอัจฉริยะให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริง ส่วนกฎหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ได้แก่ ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน ๒) ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ใน ๒ ยุทธศาสตร์ย่อย คือ ยุทธศาสตร์ย่อยที่ ๒ : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจการพัฒนาภาคการผลิตและบริการ การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน และยุทธศาสตร์ย่อยที่ ๖ : ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจมีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระจายบทบาทภารกิจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม มีธรรมาภิบาล ๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ใน ๒ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย เพื่อให้ภาครัฐมีขนาดเล็ก มีการบริหารจัดการที่ดี และได้มาตรฐานสากล และยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขยายการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลอย่างทั่วถึงทั้งประเทศในราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม และส่งเสริมธุรกิจดิจิทัลใหม่และนวัตกรรม รวมทั้งระบบความปลอดภัยทางไซเบอร์ ให้มีความมั่นคงและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลผู้ใช้บริการ และ ๔) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ส่วนประเด็นปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลคือ ๑) เครือข่ายสารสนเทศระหว่างหน่วยงานภาครัฐยังขาดความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ไม่ได้มาตรฐาน มีการลงทุนที่ซ้ำซ้อน ๒) คุณภาพและทัศนคติของบุคลากรภาครัฐ ๓) การบริหารจัดการภาครัฐมีประสิทธิภาพต่ำและระบบการให้บริการประชาชนยังไม่ได้มาตรฐานสากล และ ๔) กฎระเบียบของประเทศไทยไม่เอื้อต่อการเป็นรัฐบาลดิจิทัลไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เป็นต้น

๒

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ

๒.๑

นายฐากร ตัณฑสิทธิ์ เลขาธิการคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้นำเสนอเรื่อง กสทช. กับการพัฒนาภาครัฐดิจิทัลเพื่ออนาคตประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

๒.๑.๑ สร้างความปลอดภัยการใช้บริการออนไลน์

- ๑) **ลงทะเบียน SIM** โดยการพัฒนาแอปพลิเคชัน “๒ แซะ” ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับงานลงทะเบียนยืนยันตัวตนของเลขหมายโทรศัพท์แบบเติมเงิน โดยใช้สแกนลายนิ้วมือและบัตรประจำตัวประชาชนตัวจริง ภายใต้ความกำกับดูแลของสำนักงาน กสทช. เพื่อลดปัญหาการใช้เอกสารแสดงตนปลอม (Fake) และการใช้เอกสารการแสดงตนของบุคคลอื่น (Fraud) รวมถึงรักษาสิทธิผู้ใช้บริการในการลงทะเบียนซิมการ์ด
- ๒) **Prompt Pay** เมื่อลูกค้าได้ลงทะเบียนใช้บริการพร้อมเพย์ผ่าน Mobile Banking และ Internet Banking แล้ว ผู้ให้บริการโทรศัพท์จะเชื่อมโยงฐานข้อมูลลูกค้าเข้ากับสถาบันการเงินตลอดระยะเวลาที่ลูกค้าทำการเปลี่ยนแปลงข้อมูลต่างๆ ในเลขหมายโทรศัพท์มือถือที่ได้ลงทะเบียนใช้บริการ Internet Banking และ Mobile Banking นอกจากนี้ ลูกค้ายังจำเป็นต้องยื่นคำร้องเพื่อให้ความยินยอมกับผู้ประกอบการโทรคมนาคมเพื่อเปิดเผยสถานการณ์เปลี่ยนแปลงการใช้บริการให้กับธนาคารโดยผ่านระบบ Clearing House และ ITMX (Interbank Transaction Management and Exchange) เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยในการใช้บริการพร้อมเพย์

๒.๑.๒ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมทางสาย

การจัดทำโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงประจำหมู่บ้าน เป็นนโยบายของรัฐบาลและสำนักงาน กสทช. ที่ต้องการให้ทุกหมู่บ้านทั่วไทยจำนวน ๗๔,๙๖๕ หมู่บ้าน สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงได้ โดยแบ่งเป็น ๑) การบริการของภาคเอกชนซึ่งครอบคลุม ๓๐,๖๑๓ หมู่บ้าน ๒) การบริการในพื้นที่ห่างไกลและพื้นที่ชายขอบภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงาน กสทช. จำนวน ๑๙,๖๕๒ หมู่บ้าน ซึ่งคาดว่าจะเสร็จในช่วงกลางปี ๒๕๖๑ และ ๓) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รับผิดชอบการให้บริการจำนวน ๒๔,๗๐๐ หมู่บ้าน

๒.๑.๓ สนับสนุนบริการออนไลน์ใหม่ที่มีความปลอดภัยและความรวดเร็วในการใช้งาน

กสทช. สนับสนุนให้มีการบริการเทคโนโลยีทางการเงิน (Financial Technology หรือ Fin Tech) ผ่านโทรศัพท์ Smartphone ที่ปลอดภัย ดังนี้

- ๑) **กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e Wallet)** เช่น m Pay, Wallet by True Money, Dtac Jaew Wallet
- ๒) **การบริการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชัน (E-Payment)** เช่น Air Pay, Blue Pay
- ๓) **การบริการเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Medical Technology)** ผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เช่น อุปกรณ์ตรวจวัดเฝ้าระวังด้านสุขภาพ (Health Information Monitoring) การวัดความดัน ชีพจร ระดับออกซิเจน และความเครียดแบบ Real-time รวมทั้งการประมวลผล เตือน และแนะนำการดูแลสุขภาพแบบส่วนตัว อุปกรณ์วัดประสิทธิภาพของยา เช่น Ingestible Chip โดยฝังในยาเม็ดให้ผู้ป่วยกินเพื่อแสดงผลของยาผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องพิมพ์ ๓D สำหรับการผ่าตัดและทันตกรรม

๒.๒ นางอารีย์พันธ์ เจริญสุข ที่ปรึกษาการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้นำเสนอเรื่อง การพัฒนาภาครัฐดิจิทัลเพื่ออนาคตประเทศไทย สรุปลงได้ดังนี้

๒.๒.๑ การพัฒนาภาครัฐดิจิทัลกับระบบราชการ ๔.๐

- ๑) ระบบราชการ ๑.๐ รัชกาลที่ ๕ ได้วางรากฐานประเทศและจัดโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินตามแนวนานาอารยประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงระบบกรมกองใหม่ และตั้งกระทรวง กรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์แวดล้อม ต่อมารัชกาลที่ ๗ ได้วางระบบข้าราชการพลเรือนสมัยใหม่ที่เน้นระบบคุณธรรม
- ๒) ระบบราชการ ๒.๐ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ จนถึงยุครัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ระบบราชการมีความเข้มแข็ง และเป็นผู้นำการพัฒนาประเทศการบริหารราชการเป็นไปตามแนวทางคลาสสิกของ Max weber ว่าด้วยความชอบธรรมทางการเมืองที่มาจากเหตุผลและกฎหมาย (Legal-Rational Legitimacy)
- ๓) ระบบราชการ ๓.๐ ในปี ๒๕๔๐ ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ เป็นต้นมา วิกฤตต้มยำกุ้ง และอื่นๆ ซึ่งเป็นกระแสการที่ทำให้เกิดแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล (Good Governance) ผ่านการปฏิรูประบบราชการในปี ๒๕๔๕
- ๔) ระบบราชการ ๔.๐ มุ่งสู่ประเทศไทย ๔.๐ มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ภาครัฐต้องปรับตัวให้เข้ากับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคดิจิทัล โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางการบริการและเข้าถึงความต้องการในระดับปัจเจกซึ่งมีความจำเป็นต้องพัฒนาการปฏิบัติงานให้เป็นไปในลักษณะภาครัฐอัจฉริยะ รวมถึงการเปิดกว้างและเชื่อมโยงถึงกัน (Open and Connected Government) ทั้งระหว่างภาครัฐด้วยกันเองและภาคส่วนอื่นๆ เพื่อให้รัฐเป็นที่พึ่งของประชาชนและเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจได้

๒.๒.๒ คุณลักษณะของระบบราชการ ๔.๐

- ๑) เปิดกว้างและเชื่อมโยงถึงกัน (Open and Connected Government) ทำงานอย่างเปิดเผยโปร่งใส บุคคลภายนอกเข้าถึงข้อมูลได้ แบ่งปันข้อมูลระหว่างกัน สามารถตรวจสอบได้ เปิดกว้างให้ภาคส่วนอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมและรับโอนภารกิจไปดำเนินการแทนได้ รวมทั้งเชื่อมโยงการทำงานอย่างเป็นเอกภาพ และจัดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างให้สอดคล้องกับการทำงานแนวระนาบในลักษณะเครือข่ายมากกว่าตามสายการบังคับบัญชาตามแนวดิ่ง
- ๒) มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart and High Performance Government) ทำงานอย่างเตรียมการไว้ล่วงหน้า มีการวิเคราะห์ความเสี่ยง ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างทันเวลา สร้างนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่มและประยุกต์องค์ความรู้มาใช้ตอบโต้กับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง และปรับตัวเข้าสู่สภาพความเป็นสำนักงานสมัยใหม่ ทำให้ข้าราชการมีความผูกพันต่อการปฏิบัติราชการ และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับบทบาทของตนเอง
- ๓) ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Government) มีการทำงานเชิงรุก มองไปข้างหน้า สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยไม่ต้องได้รับการร้องขอก่อน ใช้ประโยชน์จากข้อมูลภาครัฐและระบบดิจิทัลในการจัดการบริการสาธารณะที่ตรงกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐเพื่อให้บริการได้อย่างเบ็ดเสร็จในจุดเดียวและประชาชนสามารถใช้บริการภาครัฐได้ตลอดเวลาผ่านหลากหลายช่องทาง

๒.๒.๓ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของระบบราชการ ๔.๐

- ๑) การสานพลังระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม (Collaboration) โดยการยกระดับการทำงานจากการประสานงานไปสู่การร่วมมือกัน และวางแผนที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน บริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน เน้นการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนที่ซับซ้อนมากขึ้นจนไม่สามารถดำเนินการโดยลำพังได้ หรือเป็นการบริหารกิจการบ้านเมืองในรูปแบบ “ประชารัฐ”
- ๒) การสร้างนวัตกรรม (Innovation) โดยการคิดค้นและแสวงหาวิธีการใหม่ๆ ทำให้เกิดผลกระทบเชิงบวกในวงกว้างเพื่อปรับปรุงและออกแบบการให้บริการสาธารณะให้สามารถตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ
- ๓) การปรับเข้าสู่ความเป็นดิจิทัล (Digitalization) โดยการผสมผสานการทำงานร่วมกันของการจัดเก็บและประมวลผลแบบคลาวด์กับอุปกรณ์เคลื่อนที่เพื่อการทำงานร่วมกัน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ซับซ้อนเพื่อช่วยการบริการให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ทุกที่ ทุกเวลา ทุกช่องทาง ทุกอุปกรณ์
- ๔) การปรับตัวและพัฒนาของข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ บุคลากรของรัฐต้องได้รับการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางความคิด (Mindset) ให้ตนเองมีความเป็นผู้ประกอบการสาธารณะ (Public Entrepreneur) เพิ่มทักษะให้มีสมรรถนะที่จำเป็นและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเพื่อแสดงบทบาทการเป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลงได้

๒.๒.๔ การยกระดับงานบริการภาครัฐด้วยระบบดิจิทัล

- ๑) ภาครัฐหลายประเทศประสบความสำเร็จ โดยหัวใจหลักคือ การใช้เทคโนโลยีพลิกโฉมการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน (Digital Transformation) ตัวอย่างเช่น **สิงคโปร์** เป็นประเทศที่มีความง่ายในการประกอบธุรกิจเป็นอันดับ ๑ ของโลกเป็นระยะเวลายาวนานที่สุดเป็นเวลากว่า ๑๐ ปี (๒๐๐๕ - ๒๐๑๕) และมี Digital ID สามารถทำธุรกรรมดิจิทัลกับหน่วยงานภาครัฐกว่า ๓๐ แห่ง เพื่อให้ผู้ประกอบการทำธุรกรรมกับภาครัฐแบบไร้รอยต่อ **นิวซีแลนด์** ปัจจุบันเป็นประเทศที่มีความง่ายในการประกอบธุรกิจ เป็นอันดับ ๑ ของโลก (๒๐๑๗) บริการ One Stop Service สำหรับการเริ่มต้นธุรกิจ การขออนุญาต การจดทะเบียนที่ดิน และการค้าระหว่างประเทศ และ **นอร์เวย์** เป็นประเทศที่มีความง่ายในการประกอบธุรกิจอันดับ ๖ ของโลก และมีระบบกลางของภาครัฐในการให้บริการธุรกิจตลอดวงจรการประกอบธุรกิจ (Single Portal for Business) สามารถขอใบอนุญาตกว่า ๔๕๐ ชนิดจาก ๔๑ หน่วยงาน ได้ผ่านระบบเดียว
- ๒) การยกระดับงานบริการภาครัฐของไทยด้วย Doing Business Portal มีเป้าหมายคือ ให้สามารถติดต่อราชการได้แบบเบ็ดเสร็จ โดยใช้ระบบดิจิทัลบูรณาการข้อมูล/เอกสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การเชื่อมโยงข้อมูลและเอกสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐตั้งอยู่บนพื้นฐานที่มั่นคงและปลอดภัย (Secured Data & Digital Permits Sharing) กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่ใช้บริการ Doing Business Portal สามารถส่งเอกสารประกอบเพียงชุดเดียวแล้วหน่วยงานอื่นสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้โดยไม่ต้องส่งซ้ำ นอกจากนี้ยังสามารถติดตามผลการพิจารณาได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง โปร่งใสตรวจสอบได้ เช่น ผู้ประกอบการสามารถจดทะเบียนธุรกิจการค้าออนไลน์ได้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ข้อมูลที่ได้รับสามารถส่งผ่านไปยังสำนักงานประกันสังคมเพื่อขึ้นทะเบียนนายจ้างและขึ้นทะเบียนผู้ประกันตน ผู้ประกอบการยังสามารถจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มแบบออนไลน์ได้กับกรมสรรพากรอีกด้วย เป็นต้น

๒.๓ นางไอรดา เหลืองวิไล รองผู้อำนวยการสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ได้นำเสนอเรื่อง การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

๒.๓.๑ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.) เป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แบบลงมือทำ เพื่อให้ภาครัฐเข้าสู่ยุคดิจิทัล โดยจากผลการดำเนินงานที่ผ่านจากการประเมินขององค์การสหประชาชาติ ได้จัดประเทศไทยไว้ในอันดับที่ ๗๗ และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ จะมีตัวอย่างดังนี้

- ๑) **ประเทศอังกฤษ** จากการประเมินของ องค์การสหประชาชาตินั้น ประเทศอังกฤษ ได้อันดับที่ ๑ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๖ โดยมีการใช้เว็บไซต์ www.gov.uk เป็นลักษณะ one stop service สำหรับการติดต่อราชการกับทุกหน่วยงานในประเทศอังกฤษ มีการใช้ระบบ online service ผ่านทางเว็บไซต์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการติดต่อราชการและการเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ตรงจุดเดียว โดยรวบรวมบริการของทั้ง ๒๕ กระทรวงมาอยู่ที่เดียวกัน
- ๒) **ประเทศออสเตรเลีย** จากการประเมินขององค์การสหประชาชาตินั้น ประเทศออสเตรเลียได้ อันดับที่ ๒ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๖ โดยมีการใช้เว็บไซต์ www.ausgov.au เป็นลักษณะ one stop service เช่นกันเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐและติดต่อใช้แบบได้แบบเบ็ดเสร็จ
- ๓) **ประเทศสิงคโปร์** จากการประเมินของ องค์การสหประชาชาตินั้น ประเทศอังกฤษได้ อันดับที่ ๔ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๖ โดยมีการใช้เว็บไซต์ www.ecitizen.gov.sg เป็นลักษณะ one stop service เช่นเดียวกัน

๒.๓.๒ ดิจิทัลไทยแลนด์

- ๑) จากผลการสำรวจเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๐ จากประชากรทั้งหมด ๖๘.๒๒ ล้านคน มีจำนวนผู้สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ ๔๖ ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ ๖๗) มีจำนวนประชาชนใช้โซเชียลมีเดียได้ ๔๖ ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ ๖๗) มีจำนวนประชาชนใช้โทรศัพท์มือถือ ๙๐.๙๔ ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ ๑๓๓) มีจำนวนประชาชนใช้โทรศัพท์เพื่อการติดต่อทางสังคม ๔๒ ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ ๖๒) โดยปัจจุบันมียุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ (๒) ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (๓) สร้างสังคมคุณภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (๔) ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (๕) พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล และ (๖) สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
- ๒) รัฐบาลยุคดิจิทัล จากการประเมินไทย ปี ๒๕๕๙ ไทยอยู่ อันดับที่ ๗๗ จากจำนวน ๑๙๓ ประเทศ ซึ่งพัฒนาอันดับขึ้นจาก อันดับที่ ๑๐๒ ในปี ๒๕๕๗ ซึ่งสามารถเพิ่มขึ้นได้ถึง ๒๕ อันดับถือว่า เป็นการดีขึ้นอย่างก้าวกระโดด โดยผลสืบเนื่องจากการวัดตัวชี้วัดด้านความยากง่ายในการทำธุรกิจ Ease of doing business โดยรัฐบาลได้มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพและจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาด้านดิจิทัล และมุ่งที่การจัดทำ action plan เป็น Roadmap ที่แสดงให้เห็นถึงแผนบูรณาการที่หน่วยงานต่างสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและประหยัดค่าใช้จ่ายมากที่สุด

- ๓) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มี ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (๑) การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน (๒) เพิ่มขีดความสามารถด้านเศรษฐกิจ (๓) ความมั่นคงแห่งชาติ (๔) ประสิทธิภาพภาครัฐ และ (๕) โครงสร้างพื้นฐาน ดังมีตัวอย่างโครงการภายใต้การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล เช่น การบริหารจัดการระบบข้อมูลภาครัฐที่กระจัดกระจาย การใช้ระบบการยืนยันตัวตนผ่านระบบ ID เดียวโดยใช้ user name และ password เดียวในการเข้าถึงบริการภาครัฐหรือบริการภาคชน รวมถึงการแสดงความคิดเห็นและการใช้บริการภาครัฐ โดยมุ่งปรับเปลี่ยนภาครัฐให้ตอบสนองต่อนโยบายดิจิทัล ดังนี้ (๑) การยกระดับบริการภาครัฐ (๒) การสร้างความโปร่งใส (๓) ประชาชนมีส่วนร่วม (๔) การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานภาครัฐ (๕) การบูรณาการข้อมูลและโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐ (๖) การพัฒนาบุคลากรให้พร้อมสู่ยุคดิจิทัล โดยตัวอย่างของโครงการที่ดำเนินการไปแล้ว คือ การใช้ระบบศูนย์กลางภาครัฐสำหรับประชาชน (gov channel) มีรูปแบบการเข้าถึงได้ ๓ ช่องทาง คือ ๑) การให้บริการของหน่วยงานภาครัฐที่ให้บริการผ่านเว็บไซต์ www.govchannel.go.th ๒) การให้บริการจากจุดเดียวแบบ Mobile Application สำหรับผู้ประกอบการที่สามารถติดต่อภาครัฐได้เบ็ดเสร็จแบบครบวงจรให้เป็นการติดต่อแบบ single form ผ่านระบบ www.apps.go.th และ ๓) ช่องทางระบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นช่องทางการถึงข้อมูลและบริการภาครัฐผ่าน Government Smart Kiosk ได้ด้วยบัตรประชาชนเพียงใบเดียว โดยรัฐบาลที่เปิดเผยและเชื่อมโยงกัน ทั้งต่อหน่วยงานภาครัฐกับหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาครัฐกับหน่วยงานเอกชน โดยมุ่งเน้นที่ประชาชนเป็นสำคัญเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาต่อยอดทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลต่อไป ปัจจุบันข้อมูลที่เปิดเผยที่สำคัญ เช่น ข้อมูลที่สำคัญผ่านรัฐของศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ ผ่านเว็บไซต์ www.data.go.th ข้อมูลระบบงบประมาณผ่านเว็บไซต์ www.govspending.data.go.th
- ๔) ตัวอย่างของการนำระบบดิจิทัลมาใช้ในธุรกิจ Start up ของประเทศไทย ได้แก่ ระบบน้ำประปา ระบบไฟฟ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า โครงสร้างต่างๆ บริการซ่อมบำรุง โดยผ่านช่องทาง www.fixzy.net ที่จะสามารถหาช่างที่มาดูแลครอบคลุมปัญหาต่างจัดการช่วยดูแลอุปกรณ์ไฟฟ้า ซ่อมบำรุงอุปกรณ์ภายในบ้าน ตลอดจนการให้การบำรุงดูแลแต่งงาน คอนโด สวนหย่อม นอกจากนั้นยังมีระบบ start up อื่นๆ เช่น ID card verified, Police verified, Home care Insurance ระบบการค้นหาร้านค้าที่จำหน่ายสุราของกรมสรรพสามิต เป็นต้น
- ๕) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล คือ ความเป็นผู้นำและความมุ่งมั่น การร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ แหล่งทุน การเตรียมความพร้อมของพลเมือง การติดตามและประเมินผล การสื่อสารและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและการมีส่วนร่วมของประชาชน การเข้าถึง แผนการดำเนินงานที่ขับเคลื่อนได้จริง กฎหมาย การบริหารการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว โดยสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) มีความเห็นด้วยที่จะสนับสนุนให้ระบบดิจิทัลภาครัฐเป็นระบบ open and connected โดยส่งเสริมให้ ๑) ภาครัฐมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและบูรณาการข้อมูลร่วมกัน เป็นแผนงานที่ให้ทุกหน่วยงานต้องมาร่วมมือกัน ๒) การบูรณาการโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้การบริการและการติดต่อกับภาครัฐมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ๓) การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้ภาครัฐมีความโปร่งใส และสามารถนำข้อมูลที่เปิดเผยไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างต่อไป

๒.๔ นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และกรรมการผู้จัดการ บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) นำเสนอเรื่อง ภาครัฐดิจิทัลเพื่ออนาคตประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

จากประสบการณ์การทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ หากมองย้อนไปสัก ๑๐ ปีที่แล้ว คงไม่มีใครกล้า วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของภาครัฐ แต่ปัจจุบันสามารถวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของภาครัฐได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการบริการภาครัฐภายใต้แนวคิดรัฐบาลดิจิทัล การทำแผนพัฒนาประเทศแบบ Analog จะต่างจากการทำแผนพัฒนาประเทศแบบ Digital แตกต่างกันตรงที่ Analog คือ การทำรถไฟฟ้า เริ่มจากการเวนคืนที่ดินก่อน ปักเสา ทำตัวต่อวางรางรถไฟ ส่วนแบบ Digital ในยุคปัจจุบันเรียกว่า กระบวนการต่อยอดพัฒนาคือการหยิบสิ่งที่พัฒนาแล้วมาต่อยอด เพราะฉะนั้นในกระบวนการนี้ การจัดทำแผนการพัฒนาของภาครัฐ ต้องทำในสิ่งที่สามารถจับต้องได้และวัดได้ ซึ่งตัว KPI ต้องเห็นผล ซึ่งการเขียนแผนแบบ Analog ซึ่งต้องแปลงเป็น Digital มันอาจจะช้าบ้าง เพราะเป็นเรื่องใหญ่ และเป็นเรื่องกฎหมายที่มีข้อจำกัดอยู่มาก อย่างไรก็ตาม ในอีก ๒-๓ ปี ข้างหน้า ก็จะเริ่มร่างแผนใหม่ ในการร่างแผนใหม่ ผมอยากเรียนให้หน่วยงานภาครัฐร่างแผนใหม่แบบ Parallel Process และเปลี่ยนเรื่อง Digital Government ไปเป็น Government Service เท่านั้น แต่เป้าหมายของประเทศหรือผมเรียกว่า “สังคมอุดมปัญญา” สังคมที่จะไม่ขายข้าวเปลือกแต่จะขายอาหารที่มีคุณภาพที่มาจากไก่ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าที่ต้องการจะส่งออกไปต่างประเทศที่เรียกว่า Value Added Service Based On Innovation โดยอาศัย Digital Technology เข้ามาผสม นี่คือเป้าหมายของประเทศ การทำนาปลูกข้าวแบบชีวภาพจะต้องขายได้ราคาแพงขึ้น โดยต้องอาศัยเทคโนโลยี อาศัยดิจิทัล อาศัยทุกอย่างเข้ามาผสมกันทั้งหมด โดยมีประชาชน สังคม รัฐบาล เป็นผู้ขับเคลื่อน ดังนี้ Government Service ที่เป็นดิจิทัลอย่างเดียวไม่เพียงพอ และสิ่งที่ต้องการเห็น กำลังเกิดขึ้นแล้วคือ เรื่อง การเปิดเผยข้อมูล (Open Data) ซึ่งความหมายของคำว่า การเปิดเผยข้อมูลของภาคประชาชน แตกต่างไปจากภาครัฐ หมายความว่า หากประชาชนไปทำหนังสือเดินทาง (Passport) ก็ถือแค่บัตรประชาชนไปฉบับเดียวก็พอ หรือในอนาคตไม่ต้องใช้บัตรประชาชนเลย แค่มือถือเครื่องมือสองเข้าไปที่ลูกตาก็รู้ทันทีว่า เป็นใคร เลขบัตรประชาชนเลขอะไร ไม่ต้องขอทะเบียนบ้าน ทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า หรือหลักฐานอะไรเลย นั่นคือข้อมูลของส่วนราชการทุกหน่วยต้องเชื่อมโยงกันหมด นั่นคือ Open Data ที่สังคมและประชาชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันความสำเร็จแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย ๑) ส่วนราชการต้องทำงานแบบบูรณาการร่วมกันทั้งในเรื่อง แนวคิด กระบวนการ ข้อมูล องค์ความรู้ วัฒนธรรม และนวัตกรรมผ่าน พ.ร.บ. รัฐบาลดิจิทัล ๒) สร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล องค์ความรู้ นวัตกรรม ผ่านกลไก พ.ร.บ. รัฐบาลดิจิทัล (เพิ่มเงื่อนไขด้านเป้าหมายรัฐบาลดิจิทัล เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม) และ ๓) ผลักดันให้ทุกส่วนราชการ มีตัวชี้วัดด้านการพัฒนาหรือส่งเสริม นวัตกรรมหรือการแบ่งปันองค์ความรู้ในด้านที่ตนเองเกี่ยวข้อง เช่น ศาล จัดให้มีกรส่งเสริมองค์ความรู้ที่จะทำใหกระบวนทางศาลเป็นที่เข้าใจได้ดีขึ้น กระทรวงพาณิชย์และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดให้มีการพัฒนานวัตกรรมด้านการค้า และการผลิตสินค้าเกษตร เป็นต้น

๓

ข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม

๓.๑ การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในระดับชุมชน

- ๓.๑.๑ ผู้แทนภาคเอกชนตั้งข้อสังเกตถึงการเข้าถึงการบริการออนไลน์ของประชาชนในพื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะพื้นที่ที่ภาครัฐเป็นผู้รับผิดชอบ มีประสิทธิภาพการให้บริการอาจไม่ครอบคลุมถ่วงถึงเพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับในพื้นที่ห่างไกลที่ภาคเอกชนเป็นผู้ให้บริการ อย่างไรก็ตาม ผู้แทนบริษัท TOT จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกระจายโอกาสการ

ผู้นำเสนอ

นายมนตรี บุญพาณิชย์	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นายฐากร ตัณฑสิทธิ์	เลขาธิการคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
นางอารีย์พันธ์ เจริญสุข	ที่ปรึกษาการพัฒนากระบวนการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
นางไอรดา เหลืองวิไล	รองผู้อำนวยการสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)
นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์	ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และกรรมการผู้จัดการ บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)

๑

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอของ สศช.

รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชน การบริหารจัดการภาครัฐ การกำหนดนโยบาย และการแก้ไขปัญหาอุปสรรค ด้วยการใช้ดิจิทัลทั้งที่เป็น VR (Virtual Reality) หรือว่า AR (Augmented Reality) และเป็นในเรื่องของการใช้ภาพเคลื่อนไหวแบบสามมิติ (Animation) ที่มาผสมผสานกับคน หรือว่าจะเป็นเรื่อง GIS (geographic information system) หรือระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ Advance GIS ที่จะนำมาใช้ประมวลผลข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนมากขึ้นเกี่ยวกับเรื่อง Big Data และ AI (Artificial Intelligence) หรือปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งในอนาคตจะเข้ามาเกี่ยวข้องมีบทบาทมากขึ้น รวมทั้งเรื่อง Smart Machine และเรื่อง Cloud Computing หรือ การประมวลผลเป็นกลุ่มเมฆที่ปัจจุบันมีการใช้งานกันอย่างแพร่หลาย เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ รัฐบาลจะต้องมีการนำมาใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐให้มากขึ้น ซึ่งโดยมีเป้าหมายที่ต้องการคือ รัฐบาลทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือที่เรียกว่า Smart Government โดยการใช้เครื่องมือดังกล่าวเหล่านี้ เข้ามาช่วยในการอำนวยความสะดวกในการให้บริการภาคประชาชน ภาคธุรกิจ ภาคการเกษตรได้อย่างสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ภาครัฐ มีการทำงานที่มีการบูรณาการเพิ่มมากขึ้น ประชาชนสามารถไปติดต่อขอรับบริการที่จุดเดียวโดยใช้บัตรประชาชนเพียงใบเดียวที่เรียกว่า Smart Card ก็สามารถทำธุรกรรมต่างๆ ได้ โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลถึงกันหมด หากภาครัฐสามารถทำเรื่องนี้ได้สำเร็จ ผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุด คือประชาชน จะสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ลดความเหลื่อมล้ำด้านต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยการขับเคลื่อนร่วมกันจากทุกภาคส่วน ในทุกระดับตั้งแต่ฐานรากขึ้นไปสู่ชุมชน หมู่บ้าน ท้องถิ่น ตำบล อำเภอ และประเทศ รวมทั้งในตัวบุคคลด้วย โดยภาครัฐ จะต้องมีการปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติมกฎระเบียบต่างๆ ให้สอดคล้องและรองรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตามหากประชาชนทุกคนได้ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการแล้ว คาดว่าในอีก ๕ - ๑๐ ปี ข้างหน้า ก็จะได้เห็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) อย่างไรก็ดี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประเทศไทย ยังต้องการ

เข้าถึงการบริการอินเทอร์เน็ต ได้ชี้แจงว่า TOT ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณส่วนหนึ่งจากการประมูลคลื่นความถี่ของ สำนักงาน กสทช. เพื่อใช้สำหรับการกระจายติดตั้งอินเทอร์เน็ตในระดับชุมชนให้แล้วเสร็จ จำนวน ๕๗,๐๐๐ หมู่บ้าน ภายในปี ๒๕๖๑ และเน้นย้ำว่าประชาชนในระดับชุมชนสามารถเชื่อมต่อกับโครงข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในและต่างประเทศและยังจะได้รับประโยชน์จากค่าบริการอินเทอร์เน็ตที่ถูกกลงด้วยในอนาคต

๓.๑.๒ ผู้แทนภาคเอกชนตั้งข้อสังเกตการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในชุมชนที่กระจุกตัวในเฉพาะบางบริเวณของหมู่บ้าน เช่น ศาลากลางของหมู่บ้านหรือบริเวณวัด เป็นต้น ซึ่งสวนทางกับปริมาณความต้องการผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันที่ค่อนข้างสูงโดยเฉพาะกลุ่ม Young Smart Farmers ในระดับชุมชน ผู้แทนบริษัท TOT จำกัด (มหาชน) ชี้แจงว่า ได้มีการกระจายสัญญาณไฟเบอร์ (Access Point) จากจุดติดตั้งไปในรัศมี ๒๐๐-๒๕๐ เมตร และระดับความเร็วในการให้บริการโดยทั่วไปอยู่ที่ ๓๐ MB ดังนั้นประชาชนที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในบริเวณดังกล่าวสามารถเข้าถึงการบริการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ความเร็วในการให้บริการจะขึ้นอยู่กับปริมาณผู้ใช้ ณ เวลานั้น รวมทั้งรูปแบบและเนื้อหา ของการใช้งานด้วย

๓.๒ แผนการดำเนินงานระบบดิจิทัลของภาครัฐ

๓.๒.๑ การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายรัฐบาลดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ควรกำหนดและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนที่มีผลตอบแทนสูงมีส่วนร่วมในการลงทุนซึ่งอาจจะช่วยให้การพัฒนาะบบดิจิทัลของไทยมีความคล่องตัวและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

๓.๒.๒ การดำเนินงานในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ยังไม่สามารถทำได้ครบวงจร เนื่องจากมีเอกสารการคลังบางส่วนที่จำเป็นต้องแนบต้นฉบับตัวจริง เช่น เอกสารที่ใช้ประกอบการพิจารณาตรวจสอบเรื่องการใช้งบประมาณของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)

๓.๒.๓ การดำเนินงานเรื่องรัฐบาลดิจิทัล ควรกำหนดเป้าหมายเชิงคุณภาพที่ชัดเจนของการเชื่อมฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรกับฐานข้อมูลอื่นๆ มิใช่เป็นเพียงการกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณเพียงด้านเดียว เช่น ประชาชนหรือผู้ประกอบการจะได้รับประโยชน์จากการเชื่อมต่อฐานข้อมูลชุดนี้อย่างไร มีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นหรือไม่ เป็นต้น

๓.๓ การจัดลำดับความสำคัญของแต่ละประเด็นในยุทธศาสตร์และการสร้างความเชื่อมโยงกันของแต่ละยุทธศาสตร์

๓.๓.๑ การจัดกลุ่มเรื่องที่จะต้องดำเนินการลำดับแรก ในประเด็นการแก้ไขกฎหมายให้มีความเอื้ออำนวยต่อการทำระบบดิจิทัล และปรับปรุงกฎหมายที่เก่าและล้าสมัยให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อทำให้ระบบดิจิทัลเป็นระบบที่เปิดจริงๆ ตลอดจนต้องมีตรวจสอบประเมินผลถึงความคุ้มค่าของการใช้เงินงบประมาณว่า เงินงบประมาณที่ดำเนินการไปแล้วมีความคุ้มค่ามากน้อยแค่ไหน

๓.๓.๒ การนำระบบดิจิทัลมาใช้เพื่อให้เกิดกับประชาชนในด้านอื่นๆ เช่น ระบบการจัดบริหารจัดการด้านเวลาของขนส่งมวลชน ให้มีประสิทธิภาพสามารถบอกถึงเวลาการมาถึงของรถโดยสารได้

๓.๓.๓ การจัดทำตัวชี้วัด KPI ถึงระบบการให้รางวัลและการให้การคุ้มครองสำหรับภาคส่วนต่างๆ ที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างระบบดิจิทัลที่ทันสมัย

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่ม ๖

การพัฒนาพื้นที่ ภาค และเมือง เพื่ออนาคตประเทศไทย

รายงานสรุปผลการประชุม

กลุ่ม ๖ การพัฒนาพื้นที่ ภาค และเมือง

ผู้นำเสนอ

นายประพันธ์ มุสิกพันธ์	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ดร.คณิต แสงสุพรรณ	เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
ดร.ภวัต ตั้งตรงจิตร	ผู้เชี่ยวชาญด้านเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๑

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอของ สศช.

การพัฒนาพื้นที่ ภาค และเมือง ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ ๙ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ภายใต้กรอบแนวทางการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและเมือง โดยมีเป้าหมายหลักคือ ลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาค เพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดให้เป็นเมืองนำอยู่ พัฒนาระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ และแนวทางการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ การพัฒนาภาค และการพัฒนาเมือง ตลอดจนความก้าวหน้าและการดำเนินงานในระยะต่อไป สรุปได้ดังนี้

๑.๑ ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่

- ๑.๑.๑ การขยายตัวของประชากรเมืองเพิ่มขึ้น ๖๐ % จึงมีการพัฒนาพื้นที่เมืองเพื่อรองรับการเติบโตของประชากร รวมทั้งมีความต้องการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเพิ่มขึ้น
- ๑.๑.๒ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี ๒๕๖๔ จึงต้องมีการพัฒนาเมืองในอนาคต โดยคำนึงถึงความเป็นเมืองนำอยู่สำหรับคนทุกกลุ่ม
- ๑.๑.๓ การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาคที่เป็นฐานการผลิต ส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม
- ๑.๑.๔ ความเหลื่อมล้ำยังคงเป็นปัญหาสำคัญ ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มี GDP สูงถึงร้อยละ ๔๑ ส่วนภาคใต้ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี GDP ร้อยละ ๑๐
- ๑.๑.๕ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี อาทิ การมี wifi ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างเท่าเทียมกับคนที่อยู่ในส่วนกลาง
- ๑.๑.๖ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานช่วยให้พื้นที่ที่มีความพร้อมรองรับการขยายฐานการผลิต เกิดความเชื่อมโยงระหว่างภาค นอกจากนี้การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านยังทำให้เกิดการพัฒนาเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การค้าชายแดน แรงงาน และการศึกษา เป็นต้น

๑.๒ แนวทางการพัฒนาพื้นที่ ภาค และเมือง ประกอบด้วย

๑.๒.๑ การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ

- ๑) **พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก** พัฒนาและฟื้นฟูให้เป็นฐานการผลิตหลักที่ขยายตัวอย่างสมดุลและมีประสิทธิภาพสูง โดยเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับเร่งแก้ไขปัญหาผลกระทบที่ผ่านมา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพสูงเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน รองรับการพัฒนาต่อยอดสู่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก รวมทั้งการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในพื้นที่
- ๒) **พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน** พัฒนาให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและแก้ปัญหาความมั่นคงชายแดนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ๑๐ พื้นที่ ได้แก่ เชียงราย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร สระแก้ว ตราด สงขลา นราธิวาส กาญจนบุรี และตาก โดยเน้นการอำนวยความสะดวกในการลงทุน ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก สิทธิประโยชน์ มาตรการส่งเสริมการลงทุน การพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้งด้านการผลิต การค้า โลจิสติกส์ การบริการ และการท่องเที่ยว การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคีการพัฒนา ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๒.๒ การพัฒนาภาค

- ๑) **ภาคเหนือ** มีเป้าหมายเป็นฐานเศรษฐกิจสร้างมูลค่าสูง โดย**ด้านท่องเที่ยว** พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน **ด้านเกษตร** พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร อาทิ ลิ้นจี่ ลำไย ข้าวโพด กล้วยไม้ แนวคิดเกษตรปลอดภัย ควบคู่กับการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร **ด้านทรัพยากรธรรมชาติ** ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ**ด้านสังคม** พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของภาคเหนือที่เร็วกว่าระดับประเทศ ๑๐ ปี
- ๒) **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** มีเป้าหมายให้หลุดพ้นความยากจนสู่การพึ่งตนเอง โดย**ด้านเกษตร** เพิ่มศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย อาทิ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวหอมมะลิ และผ้าไหม **ด้านอุตสาหกรรม** พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง อาทิ พลังงานทดแทน **ด้านท่องเที่ยว** ยกกระดานการท่องเที่ยวทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง การท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์ **ด้านทรัพยากรน้ำ** เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ฟื้นฟูป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๓) **ภาคกลาง** มีเป้าหมายให้เป็นฐานเศรษฐกิจชั้นนำ โดย **ด้านอุตสาหกรรม** เพิ่มความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง **ด้านเกษตร** พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการผลิตอาหารและสินค้าเกษตรให้ทันสมัยได้มาตรฐานสากล **ด้านท่องเที่ยว** ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล **ด้านทรัพยากรน้ำ** เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางตอนบน

- ๔) ภาคใต้ มีเป้าหมายให้เป็นฐานการสร้างรายได้ที่หลากหลาย โดยด้านเกษตร/อุตสาหกรรม เสริมสร้างความเข้มแข็งภาคเกษตรให้เติบโตเต็มศักยภาพเป็นฐานการผลิตยางพารา ปาล์มน้ำมัน อุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงกุ้งชายฝั่ง และอุตสาหกรรมผลิตโคเนื้อศรีวิชัย ด้านท่องเที่ยวยกระดับรายได้จากการท่องเที่ยวและกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง และด้านความมั่นคง พัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนเพื่อสร้างความเข้มแข็งและลดพื้นที่เสี่ยง โดยกำหนดให้มีเมืองนำร่องที่มีความปลอดภัย ๓ เมือง คือ เมืองเบตง จังหวัดยะลา เมืองหนองจิก จังหวัดปัตตานี และเมืองสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส ด้านทรัพยากรธรรมชาติ วางระบบป้องกันและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๒.๓ การพัฒนาเมือง

- ๑) เมืองศูนย์กลางของจังหวัด พัฒนาให้เป็นเมืองนำอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม จากการเติบโตของเมืองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เมืองมีปัญหาความแออัดของประชากรเมืองที่มีอัตราเพิ่มขึ้น และโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอ ดังนั้น เมืองจะต้องได้รับการดูแลและกำหนดทิศทางการเติบโตของเมืองอย่างเป็นระบบตามศักยภาพของเมือง โดยเน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองให้เป็นเมืองนำอยู่ เอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สังคม มีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่มีคุณภาพเพียงพอ การจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างมีบูรณาการ การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองที่สะดวกปลอดภัย การรักษาอัตลักษณ์ของเมือง และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเมือง
- ๒) เมืองสำคัญที่เกิดจากการสร้างโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ เช่น เส้นทางรถไฟ ถนนสำคัญที่จะเกิดขึ้น เป็นต้น โดยรัฐเข้าไปดูแลวางแผนพัฒนาให้เมืองมีบทบาทที่จะรองรับการกระจายความเจริญเติบโต และเชื่อมต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อให้เกิดการเจริญเติบโตในภูมิภาคได้อย่างยั่งยืน

๑.๓ ความก้าวหน้าและการดำเนินงานในระยะต่อไป

๑.๓.๑ การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ

- ๑) พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก รัฐสนับสนุนการพัฒนาต่อยอดสู่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก เพื่อให้เป็นฐานการผลิตและอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง และพัฒนาประเทศเข้าสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ มีการสนับสนุนงบประมาณพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีการจัดตั้งกลไกคณะกรรมการระดับชาติ และสำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมดูแลรับผิดชอบการพัฒนา
- ๒) พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน รัฐได้ลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านบุคลากรซึ่งจะทยอยแล้วเสร็จในปี ๒๕๖๒-๒๕๖๓ มีการกำหนดสิทธิประโยชน์และมาตรการส่งเสริมการลงทุน การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service : OSS) ทุกพื้นที่ การจัดหาที่ดินเพื่อรองรับกิจกรรมการลงทุนโดยได้ผู้ลงทุนแล้วที่สระแก้วและตราด ปัจจุบันมีมูลค่าการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษประมาณ ๑๒,๐๐๐ ล้านบาท โดยพื้นที่ที่ได้รับการสนใจจากนักลงทุนมากที่สุด คือ แม่สอด และ จ.สงขลา

สำหรับระยะต่อไป ต้องเร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้ตามเป้าหมายและแผนงานที่กำหนดไว้ และเพิ่มมาตรการส่งเสริมการลงทุน ทั้งนี้ บางพื้นที่อาจจะมีการทบทวนปรับแนวทางการพัฒนาให้มีความยืดหยุ่นสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓.๒ การพัฒนาภาค มีการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายและทิศทางที่กำหนดไว้ โดยใช้การบูรณาการงบประมาณไปสู่กลุ่มจังหวัด ๑๘ กลุ่มจังหวัด สำหรับปี ๒๕๖๑ มีแนวคิดขับเคลื่อนเป็น ๖ ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ตอนบน และภาคใต้ชายแดน โดยรัฐบาลนำกลไกประชารัฐเข้ามาช่วย ทำให้โครงการที่ได้รับงบประมาณกลุ่มจังหวัด ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากภาคเอกชน และบางโครงการเกิดจากความต้องการของภาคเอกชนผลักดัน เช่น โครงการท่องเที่ยวริมแม่น้ำโขง โครงการเนรมิตอุทยานพัฒนาเมืองเก่า โครงการพัฒนาบึงสีไฟ เป็นต้น

๑.๓.๓ การพัฒนาเมือง ปัจจุบันยังไม่มีกลไกระดับนโยบายที่ขับเคลื่อนอย่างชัดเจน ซึ่งจะต้องดำเนินการให้มีกลไกขับเคลื่อนเมืองต่อไป ทั้งนี้ มีแนวโน้มการพัฒนาที่ดี โดยภาคประชาสังคมและเทศบาลได้มีแนวคิดริเริ่มที่จะพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง เช่น เทศบาลนครขอนแก่น มีแนวคิดการพัฒนารถไฟฟ้ารางเบา (Light Rail) และเทศบาลนครเชียงใหม่ มีแนวคิดการพัฒนารถไฟฟ้าเดี่ยว (Monorail) เป็นต้น

ปัจจุบัน สศช. ได้รับความร่วมมือทางวิชาการจากองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (JICA) ในการดำเนินโครงการเสริมสร้างความยั่งยืนของการพัฒนาเมืองในอนาคต (Project for Promoting Sustainability in Future Cities of Thailand) มีเป้าหมายเพื่อการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นวิธีการที่ประสบความสำเร็จในประเทศญี่ปุ่น โดยโครงการได้คัดเลือกเมืองนำร่อง ๖ เมืองประกอบด้วย เทศบาลนครพิษณุโลก เทศบาลนครขอนแก่น เทศบาลนครเชียงราย เทศบาลเมืองกระบี่ เทศบาลเมืองน่าน และเทศบาลเมืองพนัสนิคม ผลของการดำเนินงานจะได้แผนการพัฒนาเมืองในอนาคตอย่างยั่งยืน ซึ่งเทศบาลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันคิดแผนงาน/โครงการ และในระยะต่อไปจะได้นำแนวคิดการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนไปเป็นต้นแบบการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอื่นๆ ต่อไป

๒

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอของ ดร.คณิต แสงสุพรรณ เรื่อง การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) เป็นการต่อยอดจาก ๓๐ ปีแห่งความสำเร็จของการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก หรือ Eastern Seaboard ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับเศรษฐกิจของภาคตะวันออก และเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ก่อให้เกิดการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ เกิดอุตสาหกรรมใหม่ ระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม อาทิ ท่าเรือแหลมฉบัง มอเตอร์เวย์ ระบบขนส่งทางราง Eastern Seaboard จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรม ตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำ ให้เป็นกลุ่มโรงงานปิโตรเคมี และพลังงานที่มาตาพุดแห่งแรก เช่น โรงกลั่นและแยกก๊าซ พลาสติก และเคมี จนถึงอุตสาหกรรมปลายน้ำอย่างครบวงจร โดยเพิ่มมูลค่าการส่งออกร้อยละ ๑๒ เพิ่มการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมร้อยละ ๑๒ และสร้างการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ ๗ ต่อปี

อย่างไรก็ดี ในช่วงที่ผ่านมาประเทศในภูมิภาคได้มีการลงทุนยกระดับอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น จีน พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก โดยใช้เวลา ๒๕ ปี เป็นแหล่งอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกที่สำคัญที่สุดของโลก มาเลเซีย กำหนด ๕ เขตเศรษฐกิจพิเศษ พัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตสมัยใหม่ และอุตสาหกรรมหลัก มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ ๖ ในปี ๒๕๕๗ และเวียดนาม จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมการผลิตทั่วประเทศ โดยเน้นอุตสาหกรรมแรงงานและอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โดยมีการส่งออกร้อยละ ๑๖ ต่อปี (ในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗) เป็นต้น ทั้งนี้ จีนมีส่วน GDP ร้อยละ ๑๕ ของเศรษฐกิจโลก ซึ่งร้อยละ ๕๐ ของ GDP มาจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ

พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของไทยยังคงมีความพร้อมและเหมาะสมที่จะเป็นศูนย์กลางของอาเซียน โดยการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกจะช่วยสนับสนุนให้นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ เกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ แนวทางการทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่ (๑) การลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน และนำเทคโนโลยีใหม่สู่การผลิตและบริการ (๒) การบูรณาการร่วมกับระหว่าง รัฐ-เอกชน-ประชาชน และ (๓) การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนทั้งเชิงธุรกิจและพื้นที่

๒.๑ เป้าหมายการพัฒนา

๒.๑.๑ ระยะยาว (๑๐ ปี) : คนไทยทุกระดับมีรายได้สูงขึ้น มีสภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยการคิดเป็นและใช้เทคโนโลยีเป็นในการหารายได้

๒.๑.๒ ระยะกลาง (๕ ปี) : โครงสร้างพื้นฐานส่วนใหญ่แล้วเสร็จ มูลค่าการลงทุนเพิ่มขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น

๒.๑.๓ ระยะสั้น (๑ ปี) : พัฒนาโครงการสำคัญ ๕ โครงการ วางระบบสะสมเทคโนโลยี และพัฒนาคน

๑) เมืองการบินภาคตะวันออก : ประกาศนโยบายเมืองการบินภาคตะวันออก ก่อสร้าง MRO ของการบินไทย-แอร์บัส และพันธมิตร เริ่มก่อสร้างทางวิ่งที่ ๒ และระบบสาธารณูปโภค ประกวดแบบ และประมูลผู้ลงทุนในพื้นที่ที่เหลือทั้งหมด

๒) รถไฟความเร็วสูงสายตะวันออก : ประมูล PPP รถไฟความเร็วสูงสายตะวันออก เชื่อม ๓ สนามบิน ให้พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเป็นส่วนขยายของกรุงเทพฯ อย่างถาวร

๓) ผู้นำอุตสาหกรรมเป้าหมาย : บริษัทชั้นนำเริ่มลงทุนยานยนต์ไฟฟ้า-หุ่นยนต์-ศูนย์กลางการแพทย์-ขนส่งอากาศยาน-ไบโออีโคโนมี

๔) ประตูตะวันออกสู่เอเชีย (Eastern Sea Gateway to Asia) : ประมูล PPP ท่าเรือแหลมฉบัง ระยะที่ Gateway to Asia และ PPP ท่าเรือมาบตาพุด รวมทั้งก่อสร้างท่าเรือเฟอร์รี่และท่าเรือสำราญที่ท่าเรือสัตหีบ

๕) ตะวันออกเมืองแห่งอนาคต (Eastern Future Cities) : มีแผนการพัฒนา พื้นที่ และหลักเกณฑ์การพัฒนา ๓ เมืองใหม่ รวมทั้งการพัฒนาคน การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี

๒.๒ กลุ่มโครงการภายใต้แผนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ประกอบด้วย ๔ กลุ่ม (๑๕ โครงการ ๕ โครงการหลัก) ได้แก่

๒.๒.๑ กลุ่มที่ ๑ โครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย (๑) เมืองการบินภาคตะวันออก ได้แก่ สนามบินอู่ตะเภา (๒) รถไฟความเร็วสูงเชื่อม ๓ สนามบิน (๓) ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ระยะ ๓ (๔) ท่าเรือมาบตาพุด ระยะ ๓ (๕) ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ (๖) รถไฟทางคู่เชื่อม ๓ ท่าเรือ และ (๗) ทางหลวงและมอเตอร์เวย์

๒.๒.๒ กลุ่มที่ ๒ อุตสาหกรรม ประกอบด้วย ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย ทั้งการต่อยอด ๕ อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ ได้แก่ (๑) อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (๒) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (๓) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (๔) อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ และ (๕) อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร และการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่เพื่อผลักดันการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออนาคตของประเทศ ได้แก่ (๑) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ (๒) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (๓) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (๔) อุตสาหกรรมดิจิทัล และ (๕) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร

๒.๒.๓ กลุ่มที่ ๓ การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับนานาชาติ ประกอบด้วย การท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

๒.๒.๔ กลุ่มที่ ๔ การพัฒนาเมือง ประกอบด้วย (๑) ศูนย์กลางด้านธุรกิจระดับโลก/เขตการค้าเสรี (๒) เมืองใหม่ ฉะเชิงเทรา พัทยา ระยอง และ (๓) สาธารณูปโภคครบถ้วน (ไฟฟ้า น้ำ ขยะ)

๒.๓ กฎหมาย รัฐบาลยังได้กำหนดให้มีร่างพระราชบัญญัติพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. เพื่อสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ ประกอบด้วย แผนการลงทุนที่ต้องดำเนินการ สิทธิประโยชน์จูงใจการลงทุน และการเงินให้สินเชื่อเงินตราต่างประเทศได้ เป็นต้น

๓

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอของ ดร. ภาวัต ตั้งตรงจิตร เรื่อง การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

การเชื่อมโยงและเข้าถึง (connectivity) มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่รวมถึงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เมื่อเดือนธันวาคม ๒๐๑๖ รัฐมนตรี GMS ทั้ง ๖ ประเทศ มีมติเห็นชอบร่วมกันให้ขยายระเบียงเศรษฐกิจ (Economic corridor) ทั้งแนวตะวันออก-ตะวันตก แนวเหนือ-ใต้ และแนวด้านใต้ โดยเมียนมาขอความช่วยเหลือจาก ADB ให้กำหนดแนวเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจ โดยมีหลักเกณฑ์ ๓ ข้อ ดังนี้ (๑) เชื่อมโยง Gateway เช่น ผ่านท่าเรือ (๒) เชื่อมโยงเมืองหลวง และ (๓) มีศักยภาพในการสนับสนุนการค้า/การลงทุน

๓.๑ **แนวระเบียงเศรษฐกิจเพิ่มเติม**

๓.๑.๑ แนวเหนือ-ใต้ ได้แก่ (๑) แหลมฉบัง-กรุงเทพ-นครราชสีมา-อุดร-หนองคาย-เวียงจันทน์ (๒) อุดร-หนองคาย-เวียงจันทน์-ถนนหมายเลข ๘-ฮานอย (๓) อุดร-นครพนม-ถนนหมายเลข ๒

๓.๑.๒ แนวตะวันออก-ตะวันตก ได้แก่ แม่สอด-เมะละแหม่ง-ย่างกุ้ง-ท่าเรือน้ำลึก

๓.๑.๓ แนวด้านใต้ ได้แก่ กรุงเทพ-กาญจนบุรี-ทวาย

๓.๑.๔ แนวเหนือ-ใต้ ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ได้แก่ ย่างกุ้ง-พะโค-เนปิดอว์-มันตะเล่ย์-พรมแดนของอินเดีย และการเชื่อมโยงไปรัฐไล่-พรมแดนของจีน

๓.๒ **เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนทั้ง ๑๐ พื้นที่** อยู่บนแนว Corridor ทั้งแนวเพิ่มเติมใหม่และมีอยู่เดิม จึงเป็นโอกาสในการนำแนวคิด Corridor Value Chain มาพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้สามารถเชื่อมโยงในระดับภูมิภาค

๓.๓ ความแตกต่างของเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยเฉพาะด้าน วัตถุประสงค์การจัดตั้ง

๓.๓.๑ เขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) คือพื้นที่ที่ภาครัฐลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ เช่น ถนน ท่าเรือ รถไฟ รัฐให้สิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุน เน้นสร้างผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจ ผู้ประกอบการต้องการให้ SEZ อยู่ใกล้ Gateway เพื่อผลิตแล้วส่งออกสู่ตลาดได้ โดยสะดวก เช่น ESB เส้นเงิน เป็นต้น

๓.๓.๒ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (SBEZ) ไม่จำเป็นต้องอยู่ใกล้ท่าเรือ วัตถุประสงค์หลักเพื่อ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของผู้ประกอบการและชุมชนในพื้นที่ โดยมีปัจจัยหลักในการ ขับเคลื่อนการพัฒนา ดังนี้

- ๑) ส่งเสริมการผลิตในภูมิภาค ให้สิทธิประโยชน์เพื่อส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่
- ๒) สนับสนุนการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน
- ๓) การค้าชายแดนตามแนวเชื่อมโยงของระเบียงเศรษฐกิจ
- ๔) การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมเพื่อให้ชุมชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา การพัฒนามีความยั่งยืน

๓.๔ ระดับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ประกอบด้วย ๓ ระดับ ซึ่งใช้เป็นแนวทางขั้นตอนการ พัฒนา (Roadmap) ดังนี้

ระดับ ๑ ทั้งสองประเทศต่างฝ่ายต่างพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในพื้นที่ของตนเอง ยังไม่มี ความร่วมมือใดๆ ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน สิทธิประโยชน์ และระบบการผลิต

ระดับ ๒ มีความร่วมมือของสองประเทศในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอย่างไม่เป็น ทางการ หรือมีการผลิตร่วมบางส่วนไม่แข่งขันกัน เช่น ทำความตกลงด้านการผลิต การ อำนาจความสะดวกของการข้ามแดน ตัวอย่างเช่นความร่วมมือพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ชายแดนไทย-มาเลเซีย

ระดับ ๓ ทั้งสองประเทศมีความร่วมมือในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนร่วมกัน มีพื้นที่ผลิต ร่วมโดยไม่มีเส้นแบ่งเขตแดน มีบทบาทสนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน

๓.๕ ปัจจัยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ประกอบด้วย ๒ ส่วน

๓.๕.๑ การเตรียมความพร้อมของพื้นที่ เช่น ผู้ประกอบการ SMEs สถาบันการเงิน สิ่งอำนวยความสะดวก ในการทำธุรกิจ

๓.๕.๒ องค์ประกอบของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่เป็นความต้องการของนักลงทุน พิจารณาจาก องค์ประกอบ ๘ ด้าน ได้แก่

- ๑) ความพร้อมเชิงนโยบายและศักยภาพของพื้นที่ โดยควรเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตอยู่แล้ว มีความ เชื่อมโยงกับแหล่งวัตถุดิบ โครงสร้างพื้นฐาน มีโอกาสสร้าง Corridor Value Chain
- ๒) โอกาสพัฒนาด้านห่วงโซ่มูลค่าการลงทุนข้ามแดน (Cross Border Value Chain) โดยมีการ ขนส่ง ค้าขายสินค้าและวัตถุดิบระหว่างกัน

- ๓) ความเชื่อมโยงสู่อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
- ๔) ความพร้อมของสถาบันด้านธุรกิจ การเงิน การให้บริการ และส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจ
- ๕) การมีส่วนร่วมและให้ยอมรับของคนในพื้นที่
- ๖) การมีโครงข่ายเชื่อมโยงกับธุรกิจ SMEs โดยอาจเป็นผู้ผลิต สนับสนุนปัจจัยการผลิต (Supplier) บรรจุภัณฑ์ กระจายสินค้า และส่งออก
- ๗) กฎระเบียบเอื้ออำนวยต่อการค้าการลงทุน โปร่งใส และมีธรรมาภิบาล
- ๘) การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการขนส่ง คลังสินค้า บริการขนส่งสินค้า ด้าน ศูนย์ OSS

๓.๖ แนวทางดำเนินงานเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ระยะต่อไป

- ๓.๖.๑ วิเคราะห์เป้าหมายการลงทุนในห่วงโซ่มูลค่าการลงทุนข้ามแดน
- ๓.๖.๒ ระบุปัญหาและอุปสรรคของการลงทุน พร้อมทั้งมาตรการแก้ไข มาตรการดึงดูดการลงทุน
- ๓.๖.๓ สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่า
- ๓.๖.๔ เชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าการลงทุนข้ามแดนสู่ตลาด

๔ ข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม

๔.๑ การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- ๔.๑.๑ ผู้เข้าร่วมประชุมมีความกังวลเรื่องกฎหมายผังเมืองที่อาจไม่ทันสมัย ปัญหาการบังคับใช้ผังเมืองรวมทั้งความพร้อมของผังเมืองในการรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจะมีผลต่อการจัดระเบียบพื้นที่ และการดูแลคุณภาพชีวิตประชาชนให้เกิดความสมดุล
- ๔.๑.๒ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ควรเน้นอำนวยความสะดวกการผ่านแดนและการค้าชายแดน เช่น ด่าน มากกว่าเน้นการผลิต

๔.๒ การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

- ๔.๒.๑ เป็นนโยบายที่จะช่วยสนับสนุนการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้น และเป็นพื้นที่นำร่องสำหรับการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยควรเน้นส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ควบคู่กับการยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชาชน และการบูรณาการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน
- ๔.๒.๒ ควรเน้นการสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลแก่นักลงทุนและประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกรอบเวลาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคสาธารณูปการที่ชัดเจน และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในระยะ ๕ ปี และ ๑๐ ปี
- ๔.๒.๓ เนื่องจากในพื้นที่มีประเด็นความไม่เชื่อใจของประชาชนและความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรม จึงควรใช้การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) เป็นเครื่องมือ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการพัฒนาคำนึงถึงความยั่งยืน สมดุล และความสามารถในการรองรับของพื้นที่ สำหรับการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมจะต้องเป็นนิคมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

๔.๒.๔ ควรมีแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและผังเมืองที่ชัดเจนเพื่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการสำคัญของพื้นที่ ควรมีการจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทั้งนี้ แผนพัฒนาเมืองควรเน้นพัฒนาเมืองสำคัญใน EEC ให้เป็นเมืองนำอยู่ระดับโลก ครอบคลุมด้านพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัย อย่างไรก็ตาม ในส่วนของที่อยู่อาศัยสำหรับแรงงาน ควรให้ภาคอุตสาหกรรมรับผิดชอบดำเนินการเอง

๔.๓ การพัฒนาภาค

๔.๓.๑ ขอให้เน้นความสำคัญของการพัฒนาภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของการพัฒนา ทั้งนี้ ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาภาคที่มีคุณภาพ เพื่อให้มีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนและเกิดสัมฤทธิ์ผลในการใช้ย่างงบประมาณ รวมทั้งควรมีกลไกการวางแผนขับเคลื่อนการพัฒนาภาคสำหรับงบประมาณอาจพิจารณาการจัดตั้งเป็นกองทุนพัฒนาภาค

๔.๓.๒ ภาครัฐควรมีนโยบายเพื่อส่งเสริมให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน เน้นการเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการเชื่อมโยง CLMV และ GMS รวมทั้งการแปรรูปอาหารเกษตรปลอดภัย มากกว่าการพัฒนาให้หลุดพ้นความยากจนสู่การพึ่งตนเอง

๔.๓.๓ ภาคใต้ควรเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยง ๒ ฝั่งทะเล โดยเฉพาะฝั่งอ่าวไทยซึ่งยังมีการใช้ประโยชน์น้อย รวมทั้งเน้นพัฒนาด้านเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร

๔.๓.๔ การพัฒนาภาคในมิติสังคมและสิ่งแวดล้อมควรเน้นการพัฒนาเมืองที่น่าอยู่ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๔.๓.๕ การพัฒนาเมืองสำคัญในแต่ละภาคยังไม่มี ความชัดเจนว่าจะดำเนินการอย่างไร ขอให้ สศช. ช่วยผลักดันร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละพื้นที่ โดยอาจเน้นการพัฒนาให้เป็นเขตนวัตกรรมพิเศษซึ่งจะช่วยให้พื้นที่มีอนาคตการเติบโตทางเศรษฐกิจ

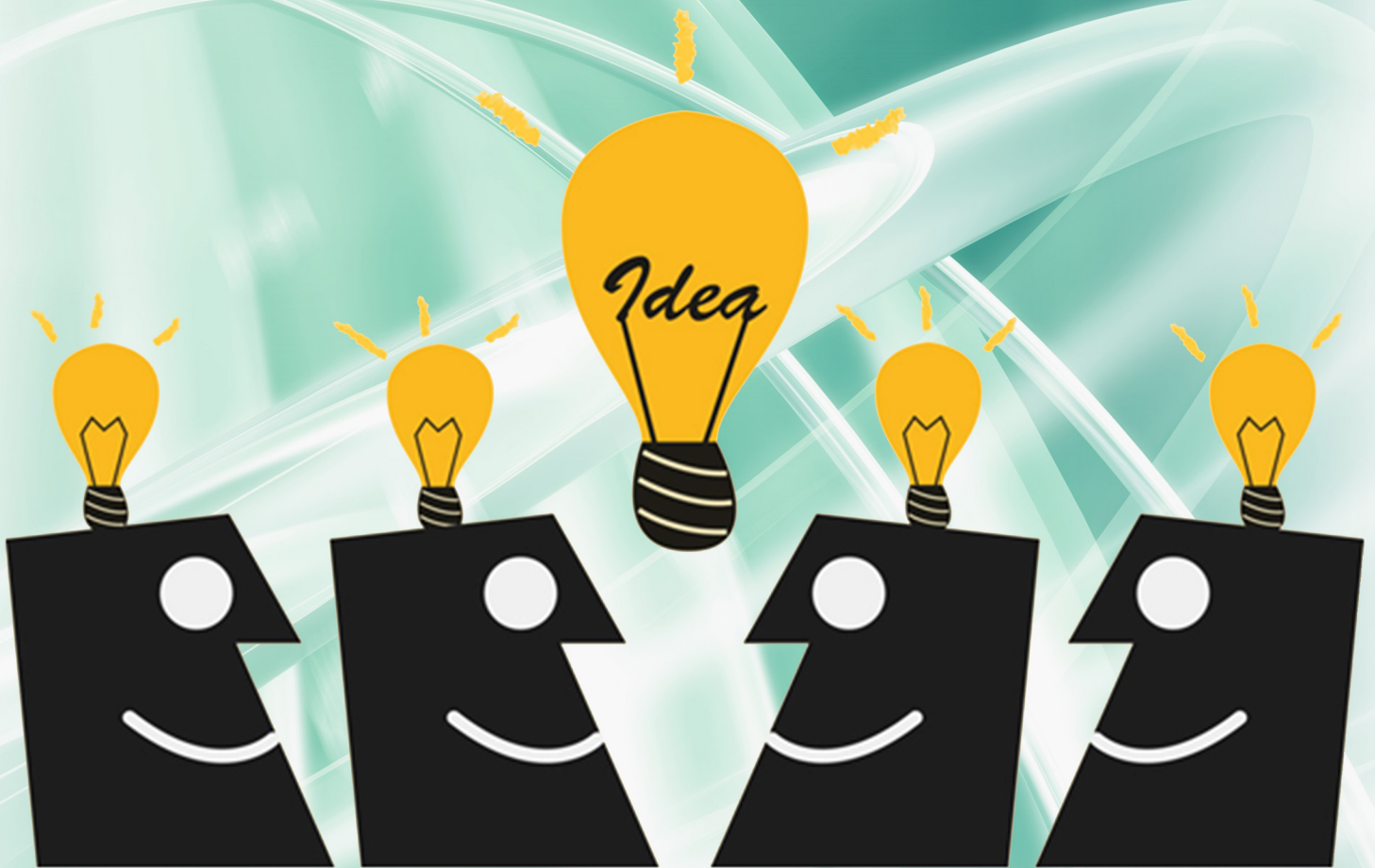
๔.๔ การพัฒนาเมือง

๔.๔.๑ การพัฒนาที่อยู่อาศัยเป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ต้องมีทิศทางการพัฒนาเมืองอย่างชัดเจน ควรมีการจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

๔.๔.๒ ควรเร่งปรับปรุง พ.ร.บ. การผังเมือง และเน้นการบังคับใช้ เพื่อสร้างสมดุลของการพัฒนา ลดผลกระทบจากอุตสาหกรรมสู่สิ่งแวดล้อม แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง และดูแลคุณภาพชีวิตประชาชน

สรุปผลความคิดเห็น
ผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช.

“ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย”

สรุปผลความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. เรื่อง ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้สำรวจความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. เรื่อง ขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ สู่อนาคตประเทศไทย เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนที่มีความสำคัญเร่งด่วนเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทย สู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑

ข้อมูลทั่วไป

ผู้เข้าร่วมการประชุมประจำปี ๒๕๖๐ ของ สศช. รวม ๒,๙๐๐ คน ได้ตอบแบบสอบถามรวม ๕๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๔๔ ของผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือรัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ ๕๙.๖๑ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาเป็นนักธุรกิจ/พนักงานภาคเอกชน ร้อยละ ๑๔.๓๖ นักวิชาการในสถาบันการศึกษา/นักวิจัย ร้อยละ ๘.๖๒ นอกจากนี้ เป็นวุฒิสภา/ข้าราชการบำนาญ / สภาที่ปรึกษา ร้อยละ ๖.๘๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ ๒.๘๗ ส่วนที่เหลือเป็นนิสิต/นักศึกษา เกษตรกร/ผู้นำกลุ่มอาชีพ นักพัฒนา/เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน และอื่นๆ ร้อยละ ๗.๗๒ ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เป็นหญิงร้อยละ ๕๗.๕๘ และชายร้อยละ ๔๒.๔๒ ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ๕๐-๕๙ ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗๕ และช่วงอายุ ๓๐-๓๙ ปี ร้อยละ ๒๒.๒๔ ตามลำดับ

๒

ความคิดเห็นต่อสาระสำคัญในการประชุมประจำปี

๒.๑ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อการที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ กำหนดให้เป้าหมายยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปี สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาระยะยาวที่มุ่งสู่ “ประเทศที่พัฒนาแล้ว สังคม มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากร้อยละ ๗๙.๕๐ และระดับปานกลางร้อยละ ๑๗.๘๑ ที่เหลืออีก ๒.๖๙ คือน้อย

โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แผนพัฒนาฯ ควรมีลักษณะความยืดหยุ่นและคล่องตัว สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สร้างความคล่องตัวแก่หน่วยงานรัฐที่เป็นผู้นำไปปฏิบัติ และร่วมมือกับภาคเอกชนที่มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญ ไม่ปกปิดข้อมูล รับฟังอย่างรอบด้าน ให้มีการบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันผลักดันแผนให้ไปสู่เป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม มีกลไกให้หน่วยราชการ/จังหวัดต่างๆ นำยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไปปฏิบัติให้มีความชัดเจน สอดคล้องและสามารถประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ได้ นอกจากนั้น ควรส่งเสริมให้มีการนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นหลักในทุกแผนของประเทศ เพราะมีรูปธรรมชัดเจน หลากหลาย ครอบคลุมทุกสาขาอาชีพ และที่สำคัญเป็นหลักที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

๒.๒ การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ (๑) สร้างคนคุณภาพ ตื่นรู้ มีความรู้ มีทักษะ มีวินัย และค่านิยมที่ดี (๒) สร้างและใช้นวัตกรรม คนไทยทำได้ และขายเองเป็น (๓) พัฒนาเมืองน่าอยู่และแข่งขันได้ พัฒนาภาคและพื้นที่ให้โดดเด่น กระจายความเจริญให้ทั่วถึง (๔) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์คุณภาพ เชื่อมโยงทั่วถึง (๕) ส่งเสริมความร่วมมือกับนานาชาติให้เข้มข้นเพื่อการพัฒนา และ (๖) ปฏิรูปสู่รัฐบาลดิจิทัล กระทัดรัด โปร่งใส เข้าถึงได้ มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ในระดับมากร้อยละ ๘๑.๘๒ และระดับปานกลางร้อยละ ๑๕.๘๒

โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ ควรให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาคุณภาพคนเป็นอันดับแรก เนื่องจากคนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ สร้างจิตสำนึกให้คนรุ่นใหม่มีจิตสาธารณะ เสียสละ เพื่อส่วนรวม สร้างความปรองดอง สามานฉันท์ ลดความขัดแย้งอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน พัฒนาระบบการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพพลเมืองทั่วประเทศ สร้างสมดุลระหว่างการเป็นคนดี มีคุณธรรม นำความรู้ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงสูงวัย รวมทั้ง ส่งเสริมการฝึกฝนทักษะให้กลุ่มแรงงานเพื่อสามารถพัฒนานวัตกรรมด้วยตัวเอง จะช่วยลดการพึ่งพาจากต่างชาติและช่วยกระจายความเจริญไปต่างจังหวัด นอกจากนี้ ควรเน้นการประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ สู่ทุกกลุ่มประชากรอย่างทั่วถึง โดยออกสื่อทุกช่องทางอย่างต่อเนื่อง ให้ประชาชนมีเป้าหมายร่วมกัน รวมทั้งภาครัฐต้องให้การสนับสนุน สร้างความเข้าใจ ยึดพื้นที่เป็นฐานการพัฒนา ให้ภาคประชาสังคม จิตอาสา องค์กรภาคประชาชนรวมพลังขับเคลื่อนการพัฒนา ต้องผลักดันให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริงในทุกประเด็น

๒.๓ ประเด็นการขับเคลื่อนที่มีความสำคัญเร่งด่วน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อประเด็นการขับเคลื่อนที่มีความสำคัญสูงใน ๖ เรื่อง ได้แก่

- ๑) การเพิ่มศักยภาพคนไทย เป็นประเด็นการขับเคลื่อนที่มีความสำคัญเร่งด่วนในระดับมาก ร้อยละ ๙๐.๒๒ และระดับปานกลางร้อยละ ๘.๑๕
- ๒) การพัฒนาและการใช้นวัตกรรมเป็นประเด็นเร่งด่วนในระดับมาก ร้อยละ ๘๒.๐๗ และระดับปานกลางร้อยละ ๑๕.๔๐
- ๓) การพัฒนาเกษตรยุคใหม่ เป็นประเด็นเร่งด่วนในระดับมาก ร้อยละ ๘๓.๘๘ และระดับปานกลางร้อยละ ๑๔.๓๑
- ๔) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นประเด็นเร่งด่วนในระดับมาก ร้อยละ ๘๑.๑๖ และระดับปานกลางร้อยละ ๑๗.๐๓
- ๕) การพัฒนาภาครัฐดิจิทัล เป็นประเด็นเร่งด่วนในระดับมาก ร้อยละ ๗๗.๗๖ และปานกลางร้อยละ ๑๙.๘๙
- ๖) การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ ภาค และเมือง เป็นประเด็นการขับเคลื่อนที่มีความสำคัญเร่งด่วนในระดับมาก ร้อยละ ๘๑.๔๒ ปานกลางร้อยละ ๑๖.๓๙ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้
 - (๑) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคน และทรัพยากรมนุษย์เป็นอันดับแรก เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเริ่มตั้งแต่การปรับปรุงระบบการศึกษาระดับเริ่มต้นให้มีคุณภาพและเท่าเทียมกัน โดยคนหรือบุคลากรที่รู้หน้าที่ มีศีลธรรม มีประสิทธิภาพ จะเป็นกำลังสำคัญที่ช่วยกำกับ ควบคุม และปฏิบัติตามกฎหมาย และมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจ

เทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนั้น ควรเน้นการพัฒนาจิตใจของคนไทยให้มีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้ง ควรอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน อนุรักษ์ท้องถิ่น ให้มีการสืบทอดผนวกกับการพัฒนาไปพร้อมกัน

- (๒) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม โดยกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้ได้โควตาของผลผลิตการเกษตร มีการเชื่อมโยงกับตลาด และประสานให้เกษตรกรปลูกพืชตามความต้องการของตลาด เพื่อลดปัญหาเรื่องผลผลิตล้นตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ พร้อมทั้งฝึกอบรมเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว นอกจากนั้น ควรสนับสนุนการวิจัยเครื่องมือทุนแรง และการใช้เครื่องจักรกลพื้นฐานในการทำเกษตรกรรม
- (๓) การขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ Thailand ๔.๐ ที่รองรับการปฏิวัติอุตสาหกรรม ๔.๐ ควรกำหนด Standard definition Thailand ๔.๐ และมีระบบ real time เพื่อรองรับกลุ่มสินค้าและอุตสาหกรรมที่เติบโตเร็ว ควรมีกองทุนรองรับกลุ่มสินค้าและอุตสาหกรรมที่เติบโตเร็ว และรองรับสินค้าใหม่ๆ ที่เป็นตัวชูโรง Thailand ๔.๐ มีการโฟกัสในอุตสาหกรรมหลักที่ชัดเจน โดยไม่ทิ้งอุตสาหกรรมเดิมที่เป็นจุดแข็งของประเทศ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกษตรที่เป็นตัวเร่ง added value อาหารเพื่อสุขภาพ อาหารเพื่อผู้สูงอายุ
- (๔) ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดที่เห็นผลชัดเจน รวมทั้งกรอบแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและระบุเจ้าภาพหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจนด้วย ซึ่งจะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการทำงานของแต่ละหน่วยงาน
- (๕) ควรมีการแปลงประเด็นขับเคลื่อนไปสู่เวทีที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในแต่ละประเด็นการขับเคลื่อนให้ชัดเจน รวมทั้งควรมีการกำกับ ติดตามกระบวนการดำเนินงานและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงข้อจำกัด ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ตารางความเห็นต่อ ๖ : ประเด็นการขับเคลื่อนที่มีความสำคัญเร่งด่วน เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว

หน่วย : ร้อยละ

ประเด็นการขับเคลื่อนที่มีความสำคัญเร่งด่วน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ประเมิน
การเพิ่มศักยภาพคนไทย ส่งเสริมคนไทยให้สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงและกำหนดเส้นทางชีวิตในอนาคต มีระบบการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์ มีส่วนร่วม และนำไปปฏิบัติได้จริง การบริการสุขภาพที่มีคุณภาพทั่วถึงทุกพื้นที่ และพัฒนาระบบสุขภาพอย่างมีส่วนร่วมภายใต้ระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ	๙๐.๒๒	๘.๑๕	๑.๒๗	๐.๓๖

ประเด็นการขับเคลื่อนที่มีความสำคัญเร่งด่วน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ประเมิน
การพัฒนาและการใช้นวัตกรรม ส่งเสริมระบบนิเวศนวัตกรรม รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพให้ภาคการผลิต การค้า และบริการ สร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนทุกกลุ่มอย่างยั่งยืน	๘๒.๐๗	๑๕.๔๐	๒.๑๗	๐.๓๖
การพัฒนาเกษตรยุคใหม่ เน้นการยกระดับความสามารถในการแข่งขัน โดยการสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ให้มีการวางแผนอย่างมีระบบ มีองค์ความรู้สามารถนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างเหมาะสม เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	๘๓.๘๘	๑๔.๓๑	๑.๒๗	๐.๕๔
การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการ เชื่อมโยงอนุภูมิภาคและอาเซียนอย่างเป็นระบบ เพื่อการพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ พัฒนาระบบบริหารและการประยุกต์ใช้นวัตกรรม และพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพออกไปลงทุนในต่างประเทศ	๘๑.๑๖	๑๗.๐๓	๑.๔๕	๐.๓๖
การพัฒนาภาครัฐดิจิทัล ยกระดับการบริหารจัดการราชการแผ่นดิน และการบริการประชาชนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ติดต่อสื่อสารได้รวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและสะท้อนความต้องการต่อบริการของภาครัฐ รวมทั้งตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพื่อให้เกิดความโปร่งใสมากขึ้น	๗๗.๗๖	๑๙.๘๙	๑.๙๙	๐.๓๖
การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ ภาค และเมือง กำหนดแนวทาง กลไก และมาตรการ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ภาคและเมืองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่เศรษฐกิจ สนับสนุนการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค	๘๑.๔๒	๑๖.๓๙	๑.๘๒	๐.๓๖

